Kalendarz

ASTRONOMICZNO-GOSPODARSKI

POLSKI i RUSKI

NA ROK PRZESTĘPNY

1836.

MAJĄCY DNI 366.

ZA POZWOLENIEM CENZURY RZĄDOWEY.

W WARSZAWIE.

NAKŁADEM B. SZCZEPAŃSKIEY i SPÓŁKI PRZY ULICY Sto-JAŃSKIEY Nr. 12.

W DRUKARNI J. WRÓBLEWSKIEGO.

LICZBA ZWROTÓW KALENDARSKICH.

Podług nowego Gregoryańskiego Kalendarza			Podług starego Juliańskiego Kalendarza
XIII.	Złota Liczba	XIII	
XII.	Epakta	XXIII.	
XXV.	Okres Słońca	XXV.	
IX.	Poczet Rzymski	IX.	
CB.	Litery Niedzielne	ED.	

SWIĘTA RUCHOME.

RZYMSKIE.

Niedziela Starozapustna d. 31	Stycznia
Niedziela Zapustna — 14.	Lutego.
Popielec — — 17	Lutego.
Wielkanoc — — 3	Kwietnia.
Wniebowstąpienie Pańskie 12	Maia.
Zielone Swiątki — 22	Maia.
Boże Ciało — 2	Czerwca.
Niedziela I. Adwentu 27	Listopada.
Krzyżowe dni —	9. 10. i 11. Maia.
Suchedni i wigilie oznacza	†

RUSKIE.

Miasojastya —	Nedel 6. dni 4.
Miasopust — —	9. Fewral.
Syropust — —	16. Fewral.
1. den wełykiego posta	17. Fewral.
Woskresenie Xtowe —	29. Mart.
Woznesenie Hospod —	7. Maji.
Soszestwo S. Ducha —	17. Maji.
Tieło Xtowe —	28. Maji.
Miasopust Petrow —	25. Maji.
Petrowa Posta —	5. Nedel.

Mięsopustu rachuiąc od Nowego Roku do Popielca tygodni 6. dni 5.

SUCHE DNI.

Pierwsze dnia 24. 26. i 27. Lutego.
Drugie dnia 25. 27. i 28 Maia.
Trzecie dnia 21. 23. 24. Września.
Czwarte dnia 14. 16. 17. Grudnia.

WYKŁAD ZNAKÓW KALENDARSKICH.

Nów Xiężyca.	Wodnik.	Bliźnięta.	Waga.
Pierw. Kwadra.	Ryby.	Rak.	Niedźwiadek.
Pełnia.	Baran.	Lew.	Strzelec.
Ostatn. Kwadra.	Byk.	Panna.	Koziorożec.

STYCZEŃ ma dni 31. HENWAR. JANUARIUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 P.	NOWY ROK Fulgenta B.	20 Ihnatya.	
2 S.	Makarego Opata.	21 Julianyi.	
Ewangelia u Mat, S, w Roz, 3 o Chrzcie Chrystusa, Przyb, d, m, 10,			
3 N.	1. po N.R. Daniela i Genow.	22 Anastazyi.	
4 P.	Tytusa Biskupa.	23 SS. Mucz w Kryt.	
5 W.	Telesfora Pap. i Męcz.	24 Naw. Roz. X. Jeuh.	
6 S.	TRZECH KROLOW	25 ROZD. XTOWE.	
7 C.	Lucyana Męcz.	26 SOBOR P. BOHO.	
8 P.	Seweryna Biskupa.	27 STEFANA MUCZ.	
9 S.	Marcyanny Panny.	28 SS. Mucz. w Nik.	
Ewan, u Łuk, S, w roz, 2 o Chrystusie w 12 latach Przyb, d, m, 20,			
10 N.	1. po 3. Król. Agaton. Pap.	29 SS. Muc. Młodenc.	
11 P.	Higina Męcz.	30 Anysyi Mucz.	
12 W.	Honoraty Panny.	31 Melanyi.	
13 S.	Godfreda.	1. Nov. 1836 Ob. Nov.	
14 C.	Hilarego Opata i Felixa.	2 Sylwestra.	
15 P.	Pawła I. Pustelnika.	3 Małachia.	
16 S.	Marcella Papieża.	4 Sobor. SS. Apost.	
Ewan, u S, Jana w roz, 2 o Godach w Kanie Galileys, Przyb, d, m, 38,			
17 N.	2 po 3 Król. Antoniego Op.	5 1 *po Ho.* Naw. Boh.	
18 P.	Katedry S. Piotra w Rzymie.	6 BOHOIAWLEN.	
19 W.	Henryka i Kanuta Kr.	7 Sobor. S. Joan. Kr.	
20 S.	Fabiana i Sebastyana M.	8 Hryhorya.	
21 C	Agnieszki Panny.	9 Połyewkita.	
22 P.	Wincentego i Anasta:	10 Hryhorya Ep.	
23 S.	Zaslub. N. P. M. i Hildef.	11 Fleodozya	
Ewan, u S, Mat, w roz, 2 o Oczysz: trędow: i setni, Przyb, d, m, 56,			
24 N.	3 po 3 Król. Tymoteus. B.	12 1 *po Boh.* Tyti. M.	
25 P.	Nawrócenie S. Pawła.	13 Jermiła.	
26 W.	Polikarpa B. i M.	14 SS. Otec w Synai.	
27 S.	Jana Chryzostoma.	15 Pawła Wtyway.	
28 C.	Karola W. i Raymunda.	16 Weryki S. Piot Ap.	
29 P.	Franciszka Salezyusza.	17 Antonya Wełyk.	
30 S.	Martyny Panny i M.	18 Aftanazya.	
Ew, u Mat, w roz, 8, Stało się wiel, wzburz, na morzu, Prz, d, g, 1, m, 18,			
31 N.	Star. Zapust. Piotra Nol.	19 2. *po Bohoj.* Makar.	

WODNIK

Słońce wchodzi w znak Wodników d. 20. o g. 12. m. 34. z rana.

Pełnia d. 3. o g. 1. m. 12 po południu. Snieg i deszcz późniey mróz.

Ostatnia Kwadra d. 10. o g. 1. m. 18. po południu. Mroźno wiatr z północy snieg polatuie.

Nów Lutego dnia 17. o g. 1. m. 39. po południu. Piękna pogoda zimno.

Pierwsza Kwadra d. 25. o g. 5. m. 38. po południu. Mroźne powietrze pogoda stała.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ:

2. Szabas. 9. Szabas. 16. Szabas. 20. Roszchodesz Szwat czyli 1. Szwat. 30. Szabas Szyra.

SPOSTRZEZENIA NATURALNE
poprzedzaiące pogodę lub deszcz, i t, p,

Wiadomo że Księżyc różnym sposobem wpływa na temperaturę naszey atmosfery, podług różnego położenia swego względem ziemi, Można bydź pewnym, że na kilka dni przed nowiem lub pełnią Księżyca i po nowiu lub pełni iego, nastąpi odmiana, że po pełni prędzey będzie pogoda niż słota, a po nowiu prędzey spadnie deszcz, niż po Kwadrze: że około pełni lub nowiu, w czasie porównania dnia z nocą czas będzie zmienny, i że wiatry lub deszcze panować będą, podczas wschodu i zachodu słońca,

W Styczniu wywozi się na pole nawoz nie bardzo przegniły pod warzywo, wykę, groch, i t. d. sprowadza się drzewo opałowe i budulec. W sadach wytępia się robactwo, zrzynaią się suche i niepożyteczne gałęzie, obieraią się także drzewa z mchu. Oborę trzymać ciepło i chędogo, przewietrzać w czasie pogody wygnawszy bydło z teyże. Bydłu daie się z sieczki parzonka z solą, a bydło opasowe pilnie doglądać należy. Owcom daie się liści olszowych, ktore ieżeli z apetytem ieść będą, znakiem iest że są zdrowe, ieżeli zaś nie, wnosić przeciwnie należy: więc podług tego znamiona wybrakować ie potrzeba. Przestrzegać aby pasieki nie stały w mieyscu ciepłym, i aby myszy niemiały łatwego weyścia do ula.

LUTY ma dni 29. FEWRAL. FEBRUARIUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 P.	† Ignacego Biskupa.	20 Ewtymia.	
2 W	OCZYSZCZENIE N. P. M.	21 Maxyma.	
3 S.	Błażeia Bisk. i M.	22 Tymofteja.	
4 C.	Weroniki Panny.	23 Kłymenta.	
5 P.	Agaty Panny i M.	24 Xenyi Mucz.	
6 S.	Doroty Panny.	25 Hryhorya B.	
Ewan, u S, Łuk, w roz, 8 o Nasieniu wieloroli, Przyb, d, g, 1, m, 38,			
7 N	Mięsopustna Romualda.	26 3. *po Boh.* Xenofon.	
8 P.	Jana de Mat.	27 Joanna Złotoust.	
9 W.	Apolonii Panny i M.	28 Efrema.	
10 S.	Scholastyki Panny.	29 Ihnatya.	
11 C.	Eufrozyny Panny.	30 TRYECH SWIAT.	
12 P.	Gaudentego i Ludwika W.	31 Kira i Joanna.	
13 S.	Juliana M. i Jordana.	1 Fewral. Tryfona.	
Ew, u Łuk, S, w roz, 18. Jezus przepowiada swą mękę. Prz, d, g. 2 m 6,			
14 N	Zapustna. Walent. B. i M.	2 STRYTEN. HOS.	
15 P.	Fausta i Jowity.	3 Symeona.	
16 W.	Julianny Panny.	4 Isydora.	
17 S.	† Popielec. Polikarpa B.	5 Ahafii.	
18 C.	Konstancyi Panny i M.	6 Wokuła.	
19 P.	Konrada Wyznawcy.	7 Partenya.	
20 S.	Eucharego Biskupa.	8 Fteodora.	
Ewan, u S, Mat, w roz, 4, o kuszeniu Jezusa, Przyb, d, g, 2, m, 28,			
21 N	Wstępna. Eleonory Panny.	9 *Miasop.* Nikifora.	
22 P.	Paschazego Bisk.	10 Charłampya.	
23 W.	Romany Panny.	11 Własya.	
24 S.	† Flawiana M.	12 Meletya.	
25 C.	Macieia Apost.	13 Martyniana.	
26 P.	† Alexandra i Mikołaia.	14 Awsentya.	
27 S.	† Anas. P. i Fulgentego W.	15 Onyxyma.	
Ewan, u Mat, S, w roz, 17 o Przemienieniu się Jezusa, Przyb d, g, 3,			
28 N	Sucha Fortunata.	16 *Syropus.* Pamfiłya.	
29 P.	Romana.	17 1. *d. W. Pos.* Fteo.	

RYBY.

Słońce wchodzi w znak ryb. d. 19. o g. 3. m. 18. po południu.

Pełnia d. 2. o g. 5. m. 4. rano. Snieg wietrzne powietrze.

Ostatnia Kwadra d. 8. o g. 9. m. 31. wieczorem. Mróz przytém piękna pogoda.

Nów Marca d. 16. o g. 9. m. 12. rano. Deszcz z śniegiem ieżeli wiatr zachodni, ostre zimno ieżeli wschodni.

Pierwsza Kwadra d. 23. o g. 1. m. 24. po południu. Snieg i deszcz, ieżeli wiatr północny, będzie mróz.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ

Chamiszcoser byszwat. 6. Szabas. 13 Szab. Szkolim. 18. 19. Rozchodesz Âder czyli I. Ader. 20. Szabas Hassoka. 27. Szabas Zuchor.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE,

Starożytni fizycy uważali 3ci i 4ty dzień po nowiu za naywięcéy stanowiące o następnym czasie, I tak ieśli były pogodne, oznaczały pogodę maiącą trwać ciągle aż do pełni, a ieśli niepogodne, przepowiadały tyleż czasu trwać maiącą słotę, Zdarzenia przepowiadaiące słotę są następuiące: 1, Niebo zbyt czerwone z rana, 2, Gdy tarcza słoneczna podczas wschodzenia iest oczywiście nie okrągła, lecz poszczerbiona, a promienie iey nieregularnie się rozchodzą, 3, Gdy słońce

W Lutym wywozi się także nawoz na pole, szczepią się owoce pestkowe, śliwki wcześnie, brzoskwinie, morele i t. p., ogrody warzywne gnoią się. Ziarno przeznaczone do siewu starannie czyści się. Gospodynie zatrudniać się powinny marynowaniem ryb, soleniem mięsa, i wszelkie wędliny naylepiey się udaią w tym miesiącu. Bydłu daie się dostateczna strawę, aby na wiosnę było silne do prac gospodarskich. Cielęta na chowanie odsadzać, owce kotne starannie karmić, i dla swiń prośnych ciepłe chlewki przygotować należy. Doglądać pilnie potrzeba aby wyloty w ulach śniegiem nie zalatywały.

MARZEC ma dni 31. MART. MARTIUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 W.	Albina Biskupa.	18 Leona Papy.	
2 S.	Heleny Cesarzowey.	19 Archippa Apt.	
3 C.	Kunegundy.	20 Leona Epis.	
4 P.	Kaźmierza Królewicza.	21 Tymofteja.	
5 S.	Fryderyka Opata.	22 Moss. SS. Mucz.	
Ewan, u Łuk, S, w roz, 2, o wyrzuceniu czartów, Przyb d, g, 3, m, 24,			
6	N. Głucha. Wikt. i Wiktoryna.	23 *Posta.* Poliewkta.	
7 P.	Tomasza z Akwinu.	24 Ob. Hła. S. Joanna.	
8 W.	Jana Bożego.	25 Tarassya.	
9 S.	Franciszki Rzymianki.	26 Porfirya.	
10 C.	40. Męczenników.	27 Wasyła Mucz.	
11 P.	Konstan[illegible] i Pelagii.	28 Prokspya.	
12 S.	Grzegorza Papieża.	29 Romana.	
Ewan, u Jana S, w roz, 6 o Nakarmien, 5000 ludzi, Przyb, d, g, 3, m, 44,			
13	N. Srodopost. Nicefora Bisk.	1 Mart. 2 *Posta.*	
14 P.	Matyldy wdowy.	2 Fteodota.	
15 W.	Cyryaka i Longina.	3 Ewtropia.	
16 S.	Patrycyusza Biskupa.	4 Herasima.	
17 C.	Gertrudy Panny.	5 Aonona.	
18 P.	Gabryela Archanioła.	6 SS. 42. Mucz.	
19 S.	Józefa Oblub. N. M. P.	7 Wasyłya B. i M.	
Ewangelia u Jana S, w roz, 8, Zydzi chcieli ukamionować Jezusa, Przybyło d, g, 4, m, 18, 21, Porównanie dnia z nocą,			
20	N. Biała. Joach. Oyca N. P. M.	8 3. *Posta.* Fteofił.	
21 P.	Benedykta Opata.	9 SS. Mucz. w Sew.	
22 W.	Pawła Bisk.	10 Kodrata.	
23 S.	Katarzyny Król. Szwedz.	11 Sofronya.	
24 C.	† Marka i Tymoteusza.	12 Fteofana.	
25	P. ZWIASTOWANIE N. P. M.	13 Nikifora.	
26 S.	Ludgiera Biskupa.	14 Wenedykta.	
Ewan, u Mat, S, w roz, 21 o wiezdzie Jezusa do Jeruz, Prz, d, g, 4 m, 5o,			
27	N. Kwietnia. Ruperta Bisk.	15 4. *Post.* Ahapia.	
28 P.	Syxta III. Papieża.	16 Sawina.	
29 W.	Anastazego Opata.	17 Alexya Pr.	
30 S.	Kwiryna Mecz.	18 Kiryłła Epis.	
31 C.	*Wielki.* Balbiny Panny.	19 Chryzanfta.	

BARAN.

Słońce wchodzi w znak Barana d. 20. o g. 3. m. 11. po północy. Początek wiosny.

Pełnia d. 1. o g. 4. m. 1. po południu. Piękna pogoda i zimno przy lekkim wietrze.

Ostatnia Kwadra d. 8. o g. 7. m. 18. rano. Snieg z deszczem.

Nów Kwietnia d. 16. o g. 2. m. 27. rano. Snieg wietrzne powietrze.

Pierwsza Kwadra d. 24. o g. 5. m. 41. rano. Pochmurno odwilż lub snieg.

Pełnia d. 31. o g. 1. m. 8. rano Mroźne powietrze.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ,

2. Post Estery. 3. Purym czyli zapusty. 4. Szuszan Purym. 5. Szabas Hafsoka. 12. Szabas Pura. 19. Szabas Chodesz i Rosz. Chodesz Nison czyli I Nison. 26. Szabas Hagudel czyli wielki Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURARNE,

wschodzące iest blade i otoczone kołem białem pomarszczonem, 3, Gdy powietrze zdaie się bydź geste i grube, lub gdy brunatne lub ciemno-czerwone chmury zwolna się na wschodzie zbieraią, 5, Gdy zachodzące słońce iest blade lub gestem i

W Marcu kończy się nawoz i skoro tylko pogoda nastąpi zacząć można oranie pod len, konopie i proso; siać groch, wykę. Zasiewy ozimie zwłaszcza na lekkim groncie wałkować, przyczynia się to wiele do ich obrodzenia. Bydło opasowe wyprzedaie się. Owce prócz maciorek, aby nie naczczo wypuszczać wporze ciepłey na pastwiska. Słód na całoroczną potrzebę uprawia się. — W pasiekach aby ich od robaków i nieczystości zabezpieczyć, deskę przed ulem leżącą często odmieniać. W domu, ponieważ już prace rolnika czekaią w polu, pośpieszyć się z młócką potrzeba i zboże przeszuflować.

KWIECIEŃ ma dni 30. APREL. APRILIS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 P.	*Wielki.* Teodory P. i Hugo.	20 SS. Otec w Synai.	
2 S.	*Wielka.* Franciszka a Paulo.	21 Jakowa Apost.	
Ewan, u Marka S, w r, 16 o Zmartwychws: Chr: Prz., d, 1, 5, m 2.			
3 N.	ZMARTW. P. Rycharda.	22 5. *Post.* Wasyl.	
4 P.	SWIĄTECZNY Izydora.	23 Nikona.	
5 W.	Wincentego.	24 Zacharyi.	
6 S.	Wilchelma.	25 Błachow P. Boch.	
7 C.	Epifaniusza B.	26 Sob. Hawr. Ar. W.	
8 P.	Dyonizego.	27 Matrony Wełyki.	
9 S.	Maryi Egipcyanki.	28 Stefana Wełyka.	
Ewan, u S, Jana w r. 20 o Pokaz, się Jezusa uczniom, Prz, d, g 5, m, 42			
10 N.	Przewodnia. Ezechiela Pr.	29 WOS. XWO. Mar.	
11. P.	Leona Papieża.	30 SWIET. Joanna.	
12 W.	Juliusza Papieża.	31 SWIET. Ippatya.	
13 S.	Hermenegilda.	1 Aprel. Maryi Egip.	
14 C.	Tyberyusza.	2 Tyta.	
15 P.	Ludwiki i Matyldy.	3 Nikity.	
16 S.	Lamberta.	4 Jozyfa.	
Ew, u S, Jana w r, 10 o Chrystusie i dobrym pasterzu, Prz, d, g, 6, m 12.			
17 N.	2. po W. N. Rudolfa.	5 1. *po* Wos. Fteodo.	
18 P.	Apoloniusza.	6 Jewtychia.	
19 W.	Hermogenesa.	7 Hichorchia.	
20 S.	Sulpicyusza Męcz.	8 Irodiona	
21 C.	Anzelma.	9 Ewpsychia.	
22 P.	Sotera i Kaja MM.	10 Terentya.	
23 S.	Woyciecha Biskupa.	11 Antypy B. i M.	
Ewan, u Mat S, w r, 16 o Odeyściu Chryst, do Oyca, Prz, d, g, 6, m, 34.			
24 N.	3. po W. N. Jerzego Męcz.	12 2. *po* Wos. Was. B.	
25 P.	Marka Ewangielisty.	13 Artemona.	
26 W.	Marcella i Kleta MM.	14 Martyna P. R.	
27 S.	Anastazego.	15 Arystarcha.	
28 C.	Witalisa.	16 Achapia M.	
29 P.	Piotra Męcz.	17 Symeona M.	
30 S.	Katarzyny Seneńskiey.	18 Joanna M.	

BYK.

Słońce wchodzi w znak Byka d. 19. o g. 3. m. 29. po południu.

Ostatnia Kwadra d. 6. o g. 6. m. 47. wieczór. Deszcz z wiatrem.

Nów Maja d. 14. o g. 1. m. 29. po południu. Pochmurno deszcz.

Pierwsza Kwadra d. 22 o g. 1. m. 58. rano. Piękna pogoda.

Pełnia d. 28. o g. 5. m. 23. po południu. Piękna pogoda zwłaszcza ieżeli mało wiatru.

SWIĘTA WYZNANIA MOYZESZ,

2. i 3. Pesach czyli Wielkanoc. 4. 5. 6. 7. Chol Hamoed czyli święta wolne. 8. Szwye Szel Pesach. 9. Achron Szel Pesach. 10. Szabas 17. 18. Rozchodesz Iier czyli 1. Iier. 23. i 30. Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE,

i ciemnemi chmurami zastonione, Po wszystkich tych ziawiskach trzeba się także spodziewać wiatru, Jeżeli po zachodzie słońca w lecie chmury okazuią się w rozmaitych postaciach, iak np, gdy przedstawiaią stosy skał, góry, fortece, zwaliska i tp, zanosi się na burzą, zwłaszcza gdy we dnie panuie upał, Podobny następuie skutek gdy się błyska wieczorem podczas lata, a wieczór iest pogodny, lub gdy na pogodnem niebie ukaże się mały obłoczek ciemno-siwy. Deszcz lub wiatr iest spodziewany, gdy słońce przez długi czas po wzniyściu iest osłonione chmurami, otoczone szeroką biała-

W Kwietniu w polu zasiewy kończyć należy iako to: Żyta jarego, i owsa. Jęczmień sieie się na końcu tego miesiąca, żeby przymrozki nieszkodziły. Ranne kartofle za sadzić. Łąki okryte mchem bronuią się. Chmiel się okopuie i tyczki do niego wprawia. Groch tyczkowy sadzi się, Owce się wymywaią i czyszczą, gdyż czas strzyżenia iuż się zbliża. Mniszą byczki i wałaszą zrzebięta i t. p. W ulach uważać należy czyli gdzie matki niebrakuie, słabym pszczołom dać nieco miodu przaśnego z wódką ordynaryiną.

MAY. ma dni 31. MAJI. MAJUS. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
Ewan. u S. Jana w r. 18 o Przyczynie odeyścia Chrys. Prz. d. g. 6 m. 56.				
1	N.	N. 4 po W. S. Filipa i Jak.	19 3 *po Wos.* Joana.	♍
2	P.	Anastazego i Zygmunta.	20 Fteodora.	♍
3	W.	Znalezienie S. Krzyża.	21 Miron Januaria.	♎
4	∴	Floryana Męczennika.	22 Fteodorą Syk.	♎
5	C.	Piusa Papieża.	23 HIEORGIIA M.	♏
6	P.	Jana w Oleiu.	24 Sawy.	♏
7	S.	† Domicelli Panny.	25 Marka Ewangeł.	♐
Ewang. u S. Jana w r. 16 o Skutku prośby w Imie Jez. Prz. d. g. 7 m. 16.				
8	N.	STANISŁAWA BISKUPA.	26 4 *po* Wos. Wasył.	♐
9	P.	† Grzegorza Biskupa.	27 Symeona.	♐
10	W.	† Izydora Oracza.	28 Jasona Apost.	♑
11	S.	† Mamerta Biskupa.	29 SS. 9. Muczen.	♑
12	C.	WNIEB. PAN. Pankraceg.	30 Jakowa Apost.	♒
13	P.	Serwacego Męcz.	1 Maii. Jeremi Pro.	♒
14	S.	Bonifacego Męcz.	2 Aftanasya.	♓
Ewang. u S. Jana w r. 15 Gdy przyjdzie Pocieszyciel. Prz. d. g. 7 m. 42.				
15	N.	6 po W. N. Zofii z 3 córk.	3 5 *po Wos.* Tymof.	♓
16	P.	Jana Nepomucena.	4 Pełachii.	♈
17	W.	Paschalisa Wyz.	5 Iryny.	♈
18	S.	Felixa Kapucyna.	6 Jowa Pr.	♈
19	C.	Piotra Celestyna.	7 WOZNESEN. HO.	♉
20	P.	Bernarda Scyneńsk.	8 Joanna Bohosław.	♉
21	S.	Heleny Król. i Poliekta.	9 SS. Otec Isai i Nik.	♊
Ewang. u S. Jana w r. 28 o Zesłaniu Ducha S. Przyb. d. g. 7 m 58.				
22	N.	ZESŁAN. DUCH. S. Julii.	10 6 *po* Wos. Symon.	♊
23	P.	SWIATECZNY. Hildefon.	11 Makiia.	♊
24	W.	Joanny Wdowy.	12 Epifanya.	♋
25	S.	† Magdaleny.	13 Hłykieryi.	♋
26	C.	Filipa Neryusza.	14 Izydora Mucz.	♌
27	P.	† Jana Papieża.	15 Pachomia W.	♌
28	S.	† Germana Biskupa.	16 Fteodota.	♌
Ewan. u Mateuszu S. w r. 28. Dana mi iest wielka moc. P. d. g. 8 m. 16.				
29	N.	SS. TROYCY. Teodozyi.	17 SOSZ. S. DUCHA.	♍
30	P.	Felixa Pap. i Ferdynanda.	18 SS. TROYCY. Fre.	♍
31	W.	Petronelli Panny.	19 SS. Otec Patrikia.	♎

BLIZNIĘTA.

Słońce wchodzi w znak Bliźniąt d. 21. o g. 3. m. 36. z rana.

Ostatnia Kwadra d. 5. o g. 4. m. 4. po południu. Cokolwiek wietrzno lecz stała pogoda.

Nów Czerwca d. 14. o g. 1. m. 7 rano. Wiatr i deszcz.

Pierwsza Kwadra d. 21 o g. 4. m. 9. po południu. Piękna pogoda przy małym wietrze.

Pełnia d. 28. o g. 7. m. 3. wieczorem. Pochmurno miejscami deszcz.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

5. Łagbeomer dzień radosny. 7. i 14. Szabas. 17. Roszchodesz Sywon czyli 1. Sywon. 21. Szabas. 22. 23. Szwyos czyli Ziel. Swiątki. 28. Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE.

wą obręczą i gdy zarazem wieie wiatr południowy, lub południowo zachodni, lub gdy słońce przez chmury tylko przyświeca. Ieśli odległe góry nie są wyraźne, lecz ciemne i zamglone, ieśli gwiazdy z wieczora są blade, ieśli Księżyc iest otoczony szerokim kółkiem białawem, iest to przepowiednią w krótce nastąpić maiącego deszczu, zwłaszcza ieżeli wiatr iest południowy lub zachodni. Ieżeli zaś wiatr ze wschodu wieje; przepowiednia ta iest mniej pewna. Ieżeli Księżyc iest obwiedziony kilkoma po-

W Maju naprzód kończy się wszelki zasiew w miesiącu zeszłym spóźniony. Uprawia się rola na kapustę rzepę i len. Po S. Urbanie sieią się konopie. — W końcu miesiąca sieie się tatarka. Chmiel się na tyczki okręca i po pierwszy raz okopuie. Około Zielonych Swiątek sadzi się kapusta po deszczu, we dwa tygodnie okopuie się skoro dobrze podrośnie. — Drzewa z suchych gałązek obierać i robactwo gubić trzeba. Jeśli kora pęka na drzewie co zbytek soków oznacza, natenczas narzynać ią z góry na doł. Gdy sakłak w lasach zakwitnie natenczas barcie podbierać, poczem szpary zasmarować i wylot ścieśnić należy. — Gdy pszczoły zalązki robaków swoich duszą i wywłóczą znakiem iest głodu, dla tego przy podbieraniu dostateczny zapąs zostawić.

CZERWIEC ma dni 30. JUNJI. JUNIUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA. RUSKIE.	Zn.
1 S.	Nikodema Męcz.	20 Ftałyfeia.	
2 C.	BOZE CIAŁO Klotyldy P.	21 Konstant.	
3 P.	Erazma Biskupa.	22 Wasyłyka.	
4 S.	Alexandra Bisk.	23 Michała.	
Ew. u Łuk. S. w r. 14 o wezwaniu na wielką wieczerzę. P. d. g. 8. m. 28.			
5	N. 2 po Swiąt. Bonifacego B.	24 1. *po Sosz.* Symen.	
6 P.	Norberta Bisk.	25 Chr. Hła. S. Joan.	
7 W.	Roberta.	26 Nikifora.	
8 S.	Maxyma i Medarta.	27 Fleraponta.	
9. C.	Prymussa i Felicyana.	28 TIEŁO XTOWE.	
10 P.	Bogumiła Bisk.	29 Fteodozyi.	
11 S.	Barnaby Apost.	30 Isaakija.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 15 o Zgubionej owcy i groszu. Prz. d. g. 8. m. 36.			
12	N. 3 po Swiąt. Onufrego Pus.	31 2. *po Sosz.* Ermia.	
13 P.	Antoniego z Padwy.	1 Junii Justyna.	
14 W.	Bazylego.	2 Nikifora.	
15 S.	Vita i Modesta.	3 Lukilyana.	
16 C.	Benona Biskupa.	4 Mytrofana.	
17 P.	Adolfa Bisk.	5 Doroftcja.	
18 S.	Marcellego i Marka.	6 Ilaryona.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 5 o Obfitym połowie ryb Piotra. P. d. g. 8. m. 40. 21 Przesilenie dnia z nocą.			
19	N. 4 po Swiąt. Gerwaz. i Pr.	7 3. *po Sosz.* Fteod.	
20 P.	Florentyny Panny.	8 Fteodora.	
21 W.	Alcizego Gonzagi.	9 Kiryłły.	
22 S.	Paulina Bisk.	10 Tymoftcja.	
23 C	Agryppy Panny.	11 Warftołomeja Ap.	
24 P.	*Narodzenie S. Jana Chrzcic.*	12 Onufrya Wełyk.	
25 S.	Prospera Biskupa.	13 Akityny.	
Ew. u Mat. S. w r. 5 o Spraw. i poiednaniu się z bratem. Ubyło d. m. 2.			
26	N. 5. po Swiąt. Jana i Pawła.	14 4. *po Sosz.* Teł. Pr.	
27 P.	Władysława Króla.	15 Amossa Pror.	
28 W.	Leona Papieża.	16 Tychona.	
29	S. PIOTRA i PAWŁA.	17 Mamciła.	
30 C.	Emilii i Lucyny PP.	18 Leontya.	

RAK.

Słońce wchodzi w znak Raka d. 21. o g. 12. m. 3. w dzień.

Ostatnia Kwadra d. 5. o g. 0. m. 39. rano. Przemiiające deszcze.

Nów Lipca d. 13. o g. 3. m. 18. rano. Chłodne powietrze stronami deszcz.

Pierwsza Kwadra d. 20. o g. 10. m. 7. rano. Pogoda niestała czasami deszcz pada.

Pełnia d. 27. o g. 3. m. 39. rano. Chłodno mieyscami deszcz pada.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

4. Szabas; 5. Post Chuf Siwon 11. Szabas. 15. 16. Roszchodesz Tamuz. 18. Szabas. 25. Szabas.

SPOSTRZEZENIA NATURALNE.

przerywanemi rożnokolorowemi obraczkami, lub niebo okryte mnostwem czarnych obłokow; następuie burza. Trzeba sie spodziewać deszczu. 1. Gdy wrony siadaią na samym wierzchołku drzew, niezwykle kraczą: z dziobem otwartym tu i owdzie lataią, i niemogą długo dosiedzieć na iednym miejscu: gdy staią nad przekopami, strumykami lub stawami. 2. Gdy pawie gęsi i Kaczki są niespokojne. 3. Gdy iaskółki lataią zbyt nisko po nad wodami. 4. Gdy żaby przeciw swemu zwyczaiowi rechcza z rana: byle nie podczas wiosny. 5. Gdy ryby w czasie

W Czerwcu wywozi się gnóy na ugory i przyoruie się. — Gnoią się pola i podoruią. Sieie się mięszanina z grochu, wyki, ięczmienia, owsa i t. p. złożona, wielce koniom i rogatemu bydłu użyteczna. Około S. Jana sieie się len w dniu pogodnym. Wszędzie szczepią się zrazy, przywiązuią się młode drzewka do pionków. Okulizuią się drzewka pestkowe. Sianokos rozpocząć ieżeli pora roku posłuży, kurczętom aby niezdychały, lawendy kłaść w napoy, gąsiętom uszy smarować lnianym olejem, aby od wszów wolne były, rzepę, cybulę, selery, pory podeptać, aby w korzeń rosły.

LIPIEC ma dni 31. JUŁYI. JULIUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 P.	Teodozyusza.	19 Judy Apost.	
2 S.	*Nawiedz. N. M. P.* i Ottona.	20 Meftodya.	
Ewan. u Marka S. w r. 8. o Nakarmieniu 4000 ludzi. Ubyło d. m. 8			
3 N.	6. po Swiąt. Heliodora i Ana.	21 5. *po Szosz.* Julian.	
4 P.	Józefa Kalasantego.	22 Ewsewya.	
5 W.	Karoliny i Prokoj.	23 Achrypiny.	
6 S.	Izaiasza Proroka.	24 S. JOAN. KREST.	
7 C.	Pulcheryi P.	25 Fewronyi.	
8 P.	Elżbiety i Kiliana.	26 Dawida.	
9 S.	Cyrylla B. i Jana z Dukli.	27 Sampsona.	
Ewan. u Mat. S. w r. 7 o Fałszywych prorokach. Ubyło d. m. 14.			
10 N.	7. po Swiąt. 7 braci. sy. Fel.	28 6. *po Szosz.* Kira.	
11 P.	Pelagii i Sabiana.	29 SS. PETR. i PAW.	
12 W.	Jana Gwalberta.	30 Sobor. 12. Apost.	
13 S.	Małgorząty Panny.	1 Juły Kosmy i Da.	
14 C.	Bonawentury.	2 Poł. Ryzy. P. Boh.	
15 P.	Henryka Cesarza.	3 Jakinfta Mucz.	
16 S.	*N. M. P. Skaplerznej.*	4 Andreja Krył.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 16 o Niesprawiedliwym szafarzu. Ubyło d. m. 30.			
17 N.	8. po Swiąt. Alexego Wyzn.	5 7. *po Sosz.* Marfty.	
18 P.	Szymona z Lipna i Kamilla.	6 Sysoja.	
19 W.	Wincentego a Paulo.	7 Ftomy Mucz.	
20 S.	Eliasza Proroka.	8 Propokia Mucz.	
21 C.	Daniela Proroka.	9 Pankratya.	
22 P.	Maryi Magdaleny.	10 SS. 45. Muczen.	
23 S.	Apolinara Biskupa.	11 Effimii.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 19 o Zburzeniu Jerozolimy. Ubyło d. m. 46.			
24 N.	9. po Swiąt. Krystyny Panny.	12 8. *po Szosz.* Prokł.	
25 P.	Jakóba Apos. i Kunegundy.	13 Sobor. Hawryła.	
26 W.	Anny Matki N. P. M.	14 Kiryka i Juły.	
27 S.	Pantaleona M.	15 Akwila Ap.	
28 C.	Innocentego Pap.	16 Aftonohema.	
29 P.	Marty i Serafiny P.	17 Maryny M.	
30 S.	Abdona i Senny MM.	18 Emyłyana.	
Ewan. u Łuk. S. w. r. 19. Jezus w domu Marty. Ubyło d. g. 1 m. 6.			
31 N.	10 po Swiąt. Ignacego Loj.	19 9. *po Sosz.* Makr.	

LEW.

Słońce wchodzi w znak Lwa d. 22. o g. 10. m. 55. wieczór. Początek lata.

Ostatnia Kwadra d. 4. o g. 5. m. 0. po południu. Piękna pogoda ieżeli mało wiatru.

Nów Sierpnia d. 13. o g. 3. m. 23. rano. Chłodne powietrze mieyscami deszcz pada.

Pierwsza Kwadra d. 20. o g. 8. m. 43. rano. Niepewna pogoda.

Pełnia d. 27. o g. 7. m. 38. z rana. Powietrze wietrzne przytém deszcz.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

2. Szabas. Post Szywcossor betamuz czyli zburzenia pierwszey świątyni w Jerozolimie. 9. Szabas. 15. Roszchodesz czyli 1. Aw. 16. Szabas. 23. Szabas i Tyszcossor beaw czyli zburzenia 2. świątyni w Jerozol. 29. Chamyszcosser be aw dzień radosny. 30. Szabas Nochmu radosny.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE.

pogody trzymaią się powierzchni wody i często podskakuią. 6. Gdy robaki wychodzą ze swoich dziur. 7. Gdy Koguty często pieią po wschodzie słońca. 8. Gdy pchły i muchy bardziej człowiekowi i zwierzętom dokuczaia niż zwykle 9. Gdy barany są weselsze jak zwy-

W Lipcu w polu przed żniwem uprawiaią się pola po drugi raz na oziminę. Plewi się len i kartofle. Wyrywa się len wczesny i gnoi w wodzie; narządza się wszystko do żniwa. Sianozbiór kończyć należy, a gdy pora po temu, żniwa rozpocząć. Uważać pilnie aby podczas upału trzodę często poiono. Owoce na soki, konfitury i t. p. zbierać, a pestki z nich do sadzenia chować. Doświadczenie nauczyło, że ieżeli około S. Jakóba ciągle deszcze padaią, natenczas bywa wielki niedostatek miodu. Len gnoi się w wodzie. Cielęta odsadzone razem z bydłem wypędzaią się na paszę. Ponieważ siemie lniane wielce iest prosiętom szkodliwe, dać baczność na to potrzeba. Podczas upału pławią się często konie i daie się im sol do lizania. W dniu pogodnym wyganiaią się gąsięta na ściernie.

SIERPIEŃ ma dni 31. AWCHUST. AUGUSTUS. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 P.	Piotra w Okowach	20 Iłyi Pr.	
2 W	N. P. M. Anielskiéj.	21 Symeona.	
3 S.	Augusta Wyznawcy.	22 Maryi Machdal.	
4 C.	Dominika Wyznawcy.	23 Trofima Mucz.	
5 P.	N. P. M. Snieżnej.	24 Borysa i Hliba.	
6 S.	*Przemienienie Pańskie.*	25 Anny M. P. Boho.	
Ew. u Marka S. w r. 7. o Uzdrowieniu głuchoniemego. Ub. d. g. 1 m. 30.			
7 N.	11. po Swiąt. Kajetana W.	26 10. *po* Sosz. Term.	
8 P.	Cyryaka i Łarga M.	27 Pantałeymona.	
9 W.	Romana M.	28 Prohora.	
10 S.	Wawrzyńca Męcz.	29 Kałyunyka.	
11 C.	Zuzanny i Dygny.	30 Sułły i Sylwana.	
12 P.	Klary Panny.	31 Ewdokima.	
13 S.	Hipolita i Kassyana.	1 Awchust. SS. M.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 10 o Zranionym Samarytanie. Ub. d. g. 1 m. 50.			
14 N.	2. po Swiąt. Euzebiusza W.	2 11. *po* Sosz. Stefan.	
15 P.	WNIEBOWZIĘCIE N. M. P.	3 Isaakia Pror.	
16 W.	Rocha Wyznawcy.	4 7. Ołrok w Efezyi.	
17 S.	Jacka Wyz. i Mirona.	5 Ewsewią.	
18 C.	Agapita Męczennika.	6 PREO. HOSPOD.	
19 P.	Benigny i Bronisławy.	7 Dometya.	
20 S.	Bernarda Opata.	8 Emełyana.	
Ew. u Łuk. S. w r. 17 o Uzdrowieniu 10 trędowatych. Ub. d. g. 2 m. 20.			
21 N.	13. po Swiąt. Joanny Frem.	9 12. *po* Sosz. Maft.	
22 P.	Symforyana i Joachima.	10 Ławrentya.	
23 W.	Filipa i Beniamina.	11 Ewpła Mucz.	
24 S.	Bartłomieja Apost.	12 Fotya.	
25 C.	Ludwika Króla.	13 Maxyma.	
26 P.	Róży i Zefiryna.	14 Michała.	
27 S.	Cezaryusza i przen. K. S.	15 USP. P. BOHOR.	
Ewan. u Mat. S. w r. 6 o Służeniu Bogu i mamonie. Ub. d. g. 2 m. 38.			
28 N.	14. po Swiąt. Augustyna B.	16 13. *po* Sosz. Dyom.	
29 P.	Scięcie S. Jana.	17 Mirona M.	
30 W.	Felixa M. i Gaudentego.	18 Flora i Ławra.	
31 S.	Raymunda.	19 Andreja.	

PANNA.

Słońce wchodzi w znak Panny d. 24. o g. 6. m. 21. rano.

Ostatnia Kwadra d. 4. o g. 10. m. 21. rano. Przemiiaiące deszcze.

Nów Września d. 11. o g. 1. m. 38. po południu. Niezupełnie stała pogoda.

Pierwsza Kwadra d. 18. o g. 7. m. 43. rano. Wietrzne powietrze przytém deszcz.

Pełnia d. 25. o g. 1. m. 41. po południu. Pochmurza się mieyscami deszcz.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

6 Szabas. 13. 14. Roszchodesz Elul czyli I. Elul. 20. Szabas. 27. Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE.

czajnie. 10. Gdy woły podnoszą głowy i liżą sobie mordę. 11. Gdy pszczoły wyłażą bardzo rano z ula, i w krótce potem wracaią. 12. Gdy mrówki przestaią się krzątać, i chowaią się do swej iamy. 13. Gdy świnie są niespokojne i ryią trawę. 14 Gdy się Koty liżą. Człowiek także przeczuwa niepogodę doświadczaiąc w miejscu dawnych ran darcia i t p. Gdy rośliny posiadaiące własność zamykania swych kwiatów, zamykaią ie gdy Koniczyna stoi prościej niż zwyczajnie, gdy dym nie idzie do góry, lecz opada; gdy steki wydaią nieprzyiemną wonię; spodziewać się także potrzeba de-

W Sierpniu w polu nayprzod następuie żniwo, praca naywiększa dla rolnika, starać się przeto gospodarz powinien aby się jak nayprędzey z nią uwinął; ieżeli gdzie dostateczney do zbioru nie ma ludności, zawczasu naiąć potrzeba. Obiera się Chmiel i suszy. Ogorki nasienne zbierać, bydło dla upałow do dnia wyganiać, a wcześniey przyganiać. W lasach ieżeli barcie pełne będą nim wrzos zakwitnie, można część iaką miodu podebrać, aby pszczoły miały mieysce do roboty. W miesiącu tym kopią doły w ktore sadzą drzewa w iesieni. Kopią studnie i suszą grzyby. Owce paść na ścierniach ozimnych wyiąwszy po sapach i mieyscach wilgotnych.

WRZESIEŃ ma dni 30. SENTIABR. SEPTEMBER. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 C.	Idziego Opata i Justa Męcz.	20 Samuiła Proroka.	
2 P.	Stefana Króla Węgierskiego.	21 Ftadeja Ap.	
3 S.	Eufrozyny i Izabelli P.	22 Ahaftonika.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 7 o Wskrzeszeniu syna wdowy. Ub. d. g. 3 m. 2.			
4 N.	15 po Swiąt. Rozalii Panny.	23 14. *po* Sosz. Łuppa.	
5 P.	Wiktoryna Męczennika.	24 Ewłychia.	
6 W.	Zacharyasza Proroka.	25 Warftoła. A.	
7 S.	† Reginy Panny.	26 Adryana i Natalii.	
8 C.	NARODZENIE N. P. M.	27 Pimena.	
9 P.	Seweryna.	28 Moyseia Mury.	
10 S.	Mikołaia z Tolentynu.	29 USIEK. IOANNA KR.	
Ewan. u Łuk. S. w r. 4 o Uzdrowieniu opuchłego. Ub. d. g. 3 m. 32.			
11 N.	16 po Swiąt. Piotra i Jacka.	30 15. *po* Sosz. Alex.	
12 P.	Gwidona Wyznawcy.	31 Połoz. poj. P. Boh.	
13 W.	Maureliusza.	1 Sentiabr. Sym.	
14 S.	Podwyższenie S. Krzyża.	2 Mamanta M.	
15 C.	Nikodema Męcz.	3 Anyftyma.	
16 P.	Cypryana i Eufemii.	4 Wawiłły.	
17 S.	Justyna M. i 5 ran S. Franc.	5 Zacharyi Pror.	
Ew. u Mat. S. w r. 22 o Miłości Boga i bliźniego Ub. d. g. 3. m. 56. * 21 Porównanie dnia z nocą.			
18 N.	17 po Swiąt. Józefa z Koper.	6 16. *po* Sosz. Czud.	
19 P.	Januariusza B. i M.	7 Sozanta.	
20 W.	Eustachiusza.	8 ROZD. P. BOH.	
21 S.	† Mateusza Apost.	9 Joakima i Anny.	
22 C.	Maurycego Męcz.	10 Mindory.	
23 P.	† Tekli Panny.	11 Fteodory.	
24 S.	† Gerarda Biskupa.	12 Aftonoma.	
Ewan. u Mat. S. w r. 9 o Uzdrowieniu paralityka. Ub. d. g. 4 m. 28			
25 N.	18 po Swiąt. Kleofasa i Aur.	13 17. *po* Sosz. Korn.	
26 P.	Władysława z Giel. i Cypry.	14 WOZDW. CZ. KRYS.	
27 W.	Kosmy i Damiana.	15 Nikity.	
28 S.	Wacława Króla.	16 Jozafata i Effimii.	
29 C.	Michała Archanioła.	17 Sofii.	
30 P.	Hieronima Dok. Kos.	18 Ewmenya.	

WAGA.

Słońce wchodzi w znak Wagi d. 23. o g. 1. m. 57. w nocy. Początek Jesieni.

Ostatnia Kwadra d. 2. o g. 5. m. 55. po południu. Piękna pogoda przy małym wietrze.

Nów Października d. 9 o g. 3. m. 48. rano. Niestała pogoda.

Pierwsza Kwadra d. 16. o g. 1. m. 57 rano. Ciągła pogoda.

Pełnia d. 24. o g. 5. m. 49. rano. Deszcz pada w końcu wypogadza się.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

3. 10. Szabas. 12. 13. Roszhaszone czyli N. Rok 5597. 14. Post Gedalia. 17. Szabas Tszuwe. 20. Wigilia dnia sądnego. 21. Sądny dzień. 24. Szabas. 26. 27. Swięta kuczek uroczyste. 28. 29. 30. Swięta wolne.

SPOSTRZEZENIA NATURALNE.

szczu. Przeciwnie obiecywać sobie można pogodę, gdy słońce przy wschodzeniu iest świetne, lub gdy małe chmurki znaidujące się na wschodzie, z mierzaią ku zachodowi, i rozpraszaią się, gdy słońce wschodzi; gdy w czasie zachodu słońca niebo iest pogodne, złociste, lub czerwone, i gdy chmury ieżeli się znajduią, są pięknego iasno-czerwonego

W Wrześniu kończy się żniwo, po którym zaraz siew oziminy rozpocząć należy. Role płonnieysze i lżeysze naprzód się obsiewaią, a nayżyznieysze na końcu, w końcu tego miesiąca zbiera się potraw. Kartofle wcześnie sadzone wybierać. Bydło zdatne do chowu brakować. Owce parzą się po S. Mateuszu. Sliwki zbieraią się i smażą powidła. Bydło osobliwie gdzie paszy brakuje, wypędzać na paszę w lasy; ieżeli czas słotny, dawać z rana a mianowicie krowom cielnym, nieco paszy suchey. Szczepy się po drugi raz odwięzuią, czyszczą się i znowu zawięzuią.

PAŹDZIERNIK ma dni 31. OCTIABR. OCTOBER. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 S.	Remigiusza Biskupa.	19 Trofima.	
Ew. u Mat. S. w r. 6 o Wezwaniu na gody weselne. Ub. d. g. 4 m. 52.			
2 N.	19 po Swiąt. Aniołów Str.	20 18. *po Sosz.* Ewstaf.	
3 P.	Rożańca Maryi i Kandyda.	21 Kondrata Ap.	
4 W	Franciszka Serafickiego.	22 Foka Mucz.	
5 S.	Placyda i Flawii.	23 Zacz S. Joanna Kr.	
6 C.	Brunona Wyznawcy.	24 Ftekli M.	
7 P.	Justyny P. i M.	25 Efrozyny P. i M.	
8 S.	Brygity Wdowy.	26 JOANNA BOHOS.	
Ewan. u Jana S. w r. 4 o Synu Królewskim. Ubyło d. g. 5 m. 22.			
9 N.	20 po Swiąt. Dyonizego B.	27 19. *po Sosz.* Kiłyst.	
10 P.	Franciszka Borg. W.	28 Chazynota.	
11 W.	Placydy Panny.	29 Kiryaka.	
12 S.	Maxymiliana Biskupa.	30 Hryhorya.	
13 C.	Edwarda Krola.	1 Octiabr. POK. P. B.	
14 P.	Kalixta Papieża.	2 Kipryana.	
15 S.	Jadwigi Wdowy i Teressy.	3 Dyonysya.	
Ew. u Mat. S. w r. 18 o Dłużniku i słudze złośliwym. Ub. d. g. 5 m. 46.			
16 N.	21 po Swiąt. Florent. i Gaw.	4 20. *po Sosz.* Jeroft.	
17 P.	Florentyny i Lucyny.	5 Charytyny.	
18 W.	Łukasza Ewang.	6 Etomy Ap.	
19 S.	Piotra z Alkantary W.	7 Serpia i Waksa.	
20 C.	Ireny Panny.	8 Pelachii.	
21 P.	Urszuli Panny.	9 Jakowa Ap.	
22 S.	Korduli P. i Alfonsa.	10 Ewłampia.	
Ew. u Mat. S. w r. 22 o Oddawaniu czynszowéj monety. Ub. d. g. 6 m. 16.			
23 N.	22 po Swiąt. Jana Kapistr.	11 21. *po Sosz.* Filipa.	
24 P.	Jana Kantego i Rafała.	12 Prowa M. i Andro.	
25 W.	Kryspa i Kryspina.	13 Karpa Mucz.	
26 S.	Ewarysta Pap.	14 Nazarya.	
27 C.	Florentego.	15 Łukiana M.	
28 P.	Szymona Judy i Tadeusza.	16 Łonhina.	
29 S.	Narcyza Biskupa.	17 Ossyi Proz.	
Ew. u Mat. S. w r. 9 o Wskrzeszeniu córki xiążęcéj. Ub. d. g. 6 m. 38.			
30 N.	23 po Swiąt. Zenobii P.	18 22. *po Sosz.* Łuki.	
31 P.	Wolfganga Biskupa.	19 Joila Pror.	

NIEDŹWIADEK.

Słońce wchodzi w znak Niedźwiadka d. 23. o g. 10 m. 4. rano.

Ostatnia Kwadra d. 1. o g. 10 m. 10. po południu. Pochmurno i wiatr.

Nów Listopada d. 9. o g. 9. m. 11. po południu. Deszcze przemiiaiące.

Pierwsza kwadra d. 16. o g. 1. m. 29 rano. Pogoda stała.

Pełnia d. 23. o g. 10. m. 56. wieczorem. Zimne powietrze, pogoda stała.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

1. Szabas. 2. Swięto Palmowe. 3. Szminc Aceres. 4. Symchas Fora. 8. Szabas. 11 12. Roszchodesz Cheszwan czyli 1. Cheszwan. 15. 22. 29. Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE.

lub innego iasnego koloru; nadewszystko gdy słońce wschodzi, wiatr wieje a wschód iest wypogodzony. Gdy mgła ranna opada na ziemię zamiast wznoszenia się do góry, gdy podczas dnia chmury okazuia się iakoby kłaczki wełny białe i iasne, lub gdy przynajmniéj ich brzegi są białe świetne, a niebo okazuiące się między niemi iest pięknego błękitnego koloru, gdy się niebo wypogadzać zaczyna w téj stronie,

W Październiku kończy się zasiew oziminy i podoruie się pole na wiosenne zasiewy. Gnoi się rola, na któréy się na wiosnę ma siać żyto iare, ięczmień, groch, proso, konopie, len. Obiera się chmiel chociażby i niedoyrzały zupełnie. Okopuią się grządki chmielowe. Owce się strzygą. Kapusta kwasi i resztę warzywa wykopuie się.

LISTOPAD ma dni 30. NOJABR. NOVEMBER. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 W.	WSZYSTKICH SS.	20 Artemiia.	
2 S.	*Dzień Zaduszny.* Wiktoryi.	21 Iłariona.	
3 C.	Huberta B.	22 Awerkia.	
4 P.	Karola Boromeusza.	23 Jakowa mł. Ap.	
5 S.	Zacharyasza i Elżbiety.	21 Arewty M.	
Ewan. u Mat. S. w r. 13 o Nasieniu pszenicy i kąkolu. Ub. d. g. 7. m. 2.			
6 N.	24 po Swiąt. Leonarda W.	25 23. *po* Sosz. Mark.	
7 P.	Opieki Maryi i Engelberta.	26 Dymytria M.	
8 W.	4 Koronatów.	27 Nestora M.	
9 S.	Teodora Męcz.	28 Terentya M.	
10 C.	Andrzeia z Awe. i Seweryna.	29 Anastazyi M.	
11 P.	Marcina Biskupa.	30 Zenowya M.	
12 S.	Marcina Papieża.	31 Stachia Apos.	
Ew. u Mat. S. w r. 13. Podobne iest Król. niebieskie z jar. Ub. d. g. 7 m. 30			
13 N.	25 po Swiąt. Dydaka Wyz.	1 Nojabr. Kos. i Da.	
14 P.	Serapiona.	2 Akindyna.	
15 W.	Stanisława Kostki.	3 Akepsyna M.	
16 S.	Edmunda Biskupa.	4 Joannykia Pr.	
17 C.	Salomei Panny.	5 Hałaktyona.	
18 P.	Grzegorza Cudotwórcy.	6 Pawła Archi.	
19 S.	Elżbiety Królowéy.	7 Jeronai.	
Ewan. u Mat. S. w r. 24 o Powszechnem spustoszeniu. Ub. d. g. 7 m. 48.			
20 N.	26 po Swiąt. Felixa Walez.	8 25. *po* S. SOB. S. MI.	
21 P.	Ofiarowanie N. P. M.	9 Onysyfora.	
22 W.	Cecylii Panny i Męcz.	10 Erasta.	
23 S.	Klemensa Pap.	11 Myny M.	
24 C.	Jana od Krzyża W.	12 Joanna Miłost.	
25 P.	Katarzyny P. i M.	13 Joanna Złotoust.	
26 S.	Konrada.	14 Fiłypa Ap.	
Ewan. u Łuk. S. w r 22 o Znakach na niebie i ziemi. Ub. d. g. 8 m. 10.			
27 N.	1 Adwentu. Jozefata.	15 26 *po* Sosz. Harya.	
28 P.	Rufina M. i Mansweta.	16 Mafteja Ap.	
29 W.	Saturnina Męcz.	17 Hryhorya.	
30 S.	Andrzeia Apost.	18 Płatona M.	

STRZELEC.

Słońce wchodzi w znak Strzelca d. 22. o g. 6. m. 40.

Ostatnia Kwadra d. 1. o g. 1. m. 2. rano. Mroźne powietrze pochmurno.

Nów Grudnia d. 13. o g. 3. m. 54. rano. Snieg wietrzne powietrze.

Pierwsza Kwadra d. 15. o g. 2. m. 43. rano. Snieg polatuie póżniéy pogoda.

Pełnia d. 23. o g. 5. m. 47. rano. Pochmurno odwilż lub śnieg.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

5. Szabas. 10. Roszchodesz czyli 1. Kisłew. 12. 19. 26. Szabas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE.

w którą wiatr dmucha, gdy brzegi tarczy księżycowéj są wydatne, gdy się góry wyraźnie maluią w odległości, i gdy unosząca się mgła nad wodami przed wschodem słońca, niknie przy iego wschodzeniu, gdy niedoperze w wielkiéj liczbie uwijaią się tam i nazad za nadejściem nocy, gdy chrabąszcze, komary i inne owady lataią w małych gromadkach, gdy turkawki częściéj głos wydaią niż zwykle, gdy iastrzębie, sokoły, sępy, iaskółki i t. p. wysoko lataią, gdy naostatek pszczoły póżno do

W Listopadzie kończy się podorywanie roli pod wiosenne zasiewy. Młode drzewka obwiiaią się słomą. Młocka rozpoczyna się. Od początku miesiąca bydło na zimowey paszy stanąć powinno. Jeżeli się zaś w dniu pogodnym wypędzi, to bardziey dla przewietrzenia aniżeli pożywienia. — Marynaty i Pekefleysz urządzaią się. — Podczas dni pogodnych niebronić pszczołom wylotu, gdy iednak mocne mrozy nastaną, zamknąć ule zupełnie. Uzupełnia się len i konopie. Zbiera się dla trzody bukiew i żołądź. Grabią się liście na pościel dla bydła.

GRUDZIEŃ ma dni 31. DEKABR. DECEMBER. LUNACYE.

Dni.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1 C.	Eligiusza Bis.	19 Awdya Pr.	
2 P.	Bibianny Panny.	20 Prokła i Hryhorya.	
3 S.	Franciszka Xaw. Wyz.	21 WOWED. P. B.	
Ew. u Mat. S. w r. 11 o Poselstwje Jana do Chrystusa. Ub. d. g. 8 m. 29.			
4 N.	2 Adw. Barbary P.	22 1. *Adw.* Fiłymona.	
5 P.	Piotra Chryzostoma.	23 Anafiłochja.	
6 W.	Mikołaja Bisk.	24 Ekateryny M.	
7 S.	† Ambrożego Bisk.	25 Kłymenta.	
8 C.	NIEPOK. POCZ. N. M. P.	26 Ałympia.	
9 P.	Waleryi Panny.	27 Jakowa Pers.	
10 S.	N. P. M. Lorctańskiéy.	28 Stefana Mucz.	
Ew. u Jana S. w r. 1 o Poselstwie żydów do Jana. Ub. d. g. 8 m. 34.			
11 N.	3 Adw. Damazego.	29 2. *Adw.* Paramona.	
12 P.	Alexandra Męcz.	30 Andreja Ap.	
13 W.	Łucyi Panny.	1 Dekabra. Naum.	
14 S.	† Spirydona Bisk.	2 Awwakuma Pr.	
15 C.	Euzebiusza Bisk.	3 Sofonya Pror.	
16 P.	† Antoniny i Adelaydy.	4 Warwany M.	
17 S.	† Łazarza Bisk.	5 Sawy Oswia.	
Ew. u Łukasza S: w r. 3 o Janie opowiadaiącym chrzest. Ub. d. g. 8 m 38.			
18 N.	4 Adw. Gracjana.	6 3. *Adw.* NIKOŁAJ.	
19 P.	Nemczyusza Męcz.	7 Ambrosya Ep.	
20 W.	Teofila.	8 ZACZ. P. BOHOR.	
21 S.	Tomasza Apost.	9 Patapia.	
22 C	Zenona Żołnierza.	10 Miny Mucz.	
23 P.	Wiktoryi Panny.	11 Daniła.	
24 S.	† Adama i Ewy.	12 Spirydyona.	
Ewangelia u Łukasza S. w rozdziale 2 o Narodzeniu Chrystusa Pana			
25 N.	NARODZENIE CHR. PANA	13 4. *Adw.* Ewstrałya.	
26 P.	SZCZEPANA MĘCZEN.	14 Ftyrsa.	
27 W.	Jana Ewangielisty.	15 Elewterya M.	
28 S.	Młodzianków.	16 Acheja Pror.	
29 C.	Tomasza Kant.	17 Danyiła Pror.	
30 P.	Dawida Króla.	18 Sewastyana.	
31 S.	Sylwestra Papieża.	19 Wonyfantya.	

KOZIOROŻEC.

Słońce wchodzi w znak Koziorożca d. 21. o g. 7. m. 29. wieczór. Początek zimy.

Ostatnia Kwadra d. 1. o g. 1. m. 47. rano. Mroźno przytém pogoda.

Nów Stycznia d. 7. o g. 5. m. 21. po południu. Piękna pogoda i zimno przy wietrze północnym.

Pierwsza Kwadra d. 12 o g. 7. m. 24 po południu. Snieg z deszczem.

Pełnia d. 22. o g. 5. m. 52. po południu. Pogoda lecz zimne powietrze.

SWIĘTA WYZNANIA MOYŻESZ.

3. Szabas. 9. tô. Roszchodesz Tewas. 17. Szabas. 18. Post Asura batewas.

SPOSTRZEŻENIA NATURALNE

poprzedzaiące pogodę, deszcz i t. p.

ula wracaią. Z tych wszystkich powyżéj umieszczonych wypadków, wnosić należy że pogoda sprzyjać będzie.

W Grudniu wywozi się gnóy w pole; młócenie zboża uskutecznia się, i drzewo zwozi się na budowle. Cieląt nie odsadzać bo zdychaią, także prosiąt nie zostawiać na przychowek bo są nietrwałe.— W ogrodach pilnować należy, aby drzewa od wiatrów nie cierpiały.— W końcu zaś trudni się gospodarz doborem czeladzi na rok następny. Słonina z bitych w tym miesiącu wieprzy bywa naytrwalsza i naylepsza. Groch młóci się około Bożego Narodzenia.

DNIE GALOWE W ROSSYI I KRÓLESTWIE POLSKIEM.

w STYCZNIU.

13 (1) Nowy rok Ruski, i rocznica urodzin N. W. X. *Heleny Pawłownéj.*

16 (7) Rocznica urodzin N. W. X. *Anny Pawłownéj.*

w LUTYM.

9 (28 Stycznia) Rocznica urodzin N. W. X. *Michała Pawłowicza.*

15 (3) Imieniny N. W. X. *Anny Pawłownéj*, i *Anny Michałównéj*, oraz S. Ord. S. Anny

16. (4) Rocznica urodzin N. W. X. *Maryi Pawłownéj.*

w MARCU.

9 (25 Lutego) Rocznica urodzin N. W. X. *Maryi Michałownéj.*

w KWIETNIU.

29 (17) Rocznica urodzin N. Cesarzewicza W. X. *Alexandra Mikołajewicza* Następcy Tronu.

w MAJU.

3 (21 Kwiet:) Imieniny Jéj Ces: Król. Mości N. *Alexandry Federownej*, tudzież Imieniny N. W. X. *Alexandry Mikołaiewnéj.*

8 (26 Kwiet:) Uroczystość Orderu S. Stanisława.

26 (14) Rocznica urodzin N. W. X. *Elżbiety Michałownéj.*

w CZERWCU.

2 (21 Maja) Imieniny N. W. X. *Konstantyna Mikołaiewicza* i N. W. X. *Heleny Pawłownéj.*

w LIPCU.

7 (25 Czerwca) Rocznica urodzin J. C. K. M. N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA, Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego, oraz rocznica urodzin N. W. X. *Alexandry Mikołaiewnéj.*

13 (1) Rocznica urodzin J. C. K. M. N. *Alexandry Federownéj*

23 (11) Imieniny N. W. X. *Olgi Mikołajewnej.*

w SIERPNIU.

3 (22 Lipca) Imieniny N. W. X. *Maryi Mikołaiewnéj*, N. W. X. *Maryi Michałownéj*, i N. W. X. *Maryi Pawłownéj.*

8 (27) Rocznica Urodzin i Imienin N. W. X. *Mikołaia Mikołaiewicza.*

18 (6) Rocznica Urodzin N. W. X. *Maryi Mikołaiewnéj.*

28 (16) Rocznica Urodzin N. W. X. *Katarzyny Michałownej.*

w WRZEŚNIU.

3 (22 Sierpnia) Rocznica Koronacyi J. C. K. Mci N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA, i J. C. K. Mci N. *Alexandry Federownej.*

11 (30 Sierp:) Imieniny N. Cesarzewicza W. X. *Alexandra Mikołaiewicza* Następcy Tronu, Rocznica Urodzin N. W. X. *Olgi Mikołaiownej*, i Swięto Orderu S. Alexandra Newskiego.

17 (5) Imieniny N. W. X. *Elżbiety Michałownej.*

21 (9) Rocznica Urodzin N. W. X. *Konstantyna Mikołajewicza.*

w PAŹDZIERNIKU.

4 (22 Września) Swięto Orderu S. Równo-Apostol: S. Włodzimierza.

25 (13) Urodziny N. W. X. *Michała Mikołajewicza.* N. W. X. *Anny Michałównéj.*

w LISTOPADZIE.

20 (8) Imieniny N. W. X. *Michała Mikołaiewicza* i N. W. X. *Michała Pawłowicza*, tudzież święto wszystkich Cesarsko-Rossyjskich Orderów.

w GRUDNIU.

2 (20 Listopada) Pamiątka wstąpienia na tron J. C. K. M. N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA.

6 (24) Imieniny N. W. X. *Katarzyny Michałownej* i święto Orderu S. *Katarzyny* W. Męczenniczki.

8 (26) Swięto Orderu S. Jerzego W. Męczen.

12 (30) Swięto Orderu S. Andrzeja Apostoła

18 (6 Grud:) Imieniny J. C. K. Mci N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA, Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego.

IMIONA ŚWIĘTYCH

PORZĄDKIEM ALFABETYCZNEM UŁOŻONE, Z WYRAŻENIEM DNIA I MIESIĄCA.

A.

Abdona Męcz. 30 Lipca
Adama 24 Grudnia
Adelaydy 16 Grudnia.
Adolfa Biskupa 17 Czerw.
Adryana Męczen. 9 Wrzes.
Agatona Pap. 10 Stycznia
Agaty Panny Męcz. 5 Lut.
Agapita Męcz. 18 Sierpnia
Agnieszki Panny 21 Stycz.
Agrypiny 23 Czerwca
Albina Biskupa 1 Marca
Alexandra 26 Lutego
Alexego Wyzn. 17 Lipca
Alfonsa 22 Października
Aloizego Gonzagi 21 Czer.
Ambrożego i Pelagii 7 Gru.
Amelii Panny 2 Marca
Anastazego Męcz. 22 Stycz.
Anastazego Pust. 27 Kwiet.
Anastazego Wyz. 29 Marca
Anastazyi Panny 27 Lutego
Anatoliusza Bisk. 3 Lipca
Anatolii 9 Lipca
Andrzeia Apost. 30 Listop.
Andrzeia z Awel. 10 Listop.
Angeli Wdowy 30 Marca
Anny M. N. M. P. 26 Lipca
Aniołów Stróżów 2 Paźdz.
Antoniego Bisk. 10 Maia
Antoniego Op. 17 Stycznia
Antoniego Padew. 13 Czer.
Antoniny 16 Grudnia
Anzelma 21 Kwietnia
Apolonii Pan. i M. 9 Lut.
Apolinara Bisk. 23 Lipca
Apoloniusza 18 Kwietnia
Anatazego 2 Maia
Augustyna 3 Sierpnia
Aurelii 25 Września

B.

Balbiny panny 31 Marca
Barbary panny 4 Grudnia
Barnaby 11 Czerwca
Barlaceina 27 Listopada
Bartłomieia 24 Sierpnia
Bazylego 14 Czerwca
Bedy 27 Maia
Benedykta Opata 21 Marca
Benigny panny 19 Sierpnia
Bonona Bisk. 16 Czerwca
Bernarda 20 Sierpnia
Bernarda Seneń. 20 Maia
Biblianny panny 2 Grudn.
Błażeia Biskupa 3 Lutego
Bogumiła 10 Czerwca
Bonawentury 14 Lipca
Bony panny 24 Kwietnia
Bonifacego Męcz. 14 Maia
Bonifacego Bis. 5 Czerwca
Brunona 6 Września
Brygidy panny 1 Lutego
Brygidy wdow. 8 paździer.
Bronisławy 19 Sierpnia

C.

Cecylii panny 22 Listopada
Celsa 28 Lipca
Cezariusza 27 Sierpnia
Chryzologa 5 Grudnia
Cypryana 15 Września
Cyprjana M. 26 Września
Cyryaka Męcz. 8 Sierpnia
Cyryaka 15 Marca
Cyrylla Biskupa 9 Lipca
Czterech koronat. 8 List.
40 Męczenników 10 Marca
Czesława Wyzn. 20 Lipca

D.

Damazego pap. 11 Grudnia
Damiana 27 Września
Daniela Męcz. 3 Stycznia
Daniela proroka 21 Lipca
Dawida króla 30 Grudnia
Dezydoriusza 23 Maia
Dygny 11 Sierpnia
Domiceli panny 7 Maia
Dominika Wyz. 4 Sierpnia
Dominiki panny 6 Lipca
Doroty panny 6 Lutego
Doroteusza M. 28 Marca
Dydaka Wyzn. 13 Listop.
Dyonizego 9 października
Dyonizego z Kor. 8 Kwiet.

E.

Edmunda 16 Listopada
Edwarda 13 października
Eleonory panny 21 Lutego
Eliasza proroka 20 Lipca
Eligiusza 1 Grudnia
Elzbiety 19 Listopada
Elzbiety panny 5 Listop.
Emilii 30 Czerwca
Engelberta 7 Listopada
Epifaniusza Bisk. 7 Kwiet.
Erazma Biskup. 2 Czerwca
Eucheriusza 20 Lutego
Eufemii 16 Wrzesnia
Eufrozyny 3 Września
Eufrozyny panny 11 Lut.
Eugeniusza 18 Listopada
Eulalii panny 10 Grudnia
Eustachiusza 20 Wrzesnia
Euzebiusza Wyz. 14 Sierp.
Euzebiusza Bisk. 15 Grud.
Ewarysta 26 października
Ewy 24 Grudnia
Ezechiela 10 Kwietnia

F.

Fabiana 20 Stycznia
Fausta 15 Lutego
Felicyana 9 Czerwca
Felixa Kapucyna 18 Maia
Felixa Męcz. 30 Sierpnia
Felixa pap. 30 Maia
Felixa 20 Listopada
Ferdynanda 30 Maia
Filipa Cyn. 23 Sierpnia
Filipa i Jakóba Ap. 1 Maia
Filipa 26 Maia
Flawiana 25 Lutego
Flawii 5 października
Florentyny 20 Czerwca
Florentyna 16 październ.
Florentyny M. 17 paźdz.
Floryana Męcz. 4 Maia
Fortunata 27 Lutego
Franciszka Borg. 10 paźdz.
Franciszka a paule 2 Kwiet.
Franciszka Ser. 4 paździer.
Franciszka Xaw. 4 Grudnia
Franciszki Rzy. 9 Marca
Fryderyka 5 Marca
Fulgentego 1 Stycznia.

G.

Gabryela Arch. 18 Marca
Gaudencyi M. 30 Sierpnia
Gaudentego B. 12 Lutego
Gawła Opata 16 Paździer.
Genowefy panny 3 Stycznia
Germana Biskupa 28 Maja
Gerarda Bisk. 24 Września
Gertrudy panny 17 Marca
Gerwazego 19 Czerwca
Godfreda 13 Stycznia
Gracyana 18 Grudnia
Grzegorza Biskupa 9 Maia
Grzegorza Cud. 18 Listop.
Grzegorza pap. 13 Marca
Gwidona W. 12 Września.

H.

Heleny Ces. 2 Marca
Heleny Król. 21 Marca.
Heliodora 3 Lipca
Henryka Ces. 15 Lipca
Henryka 19 Stycznia
Hermenegilda 13 Kwietnia
Hermogenesa 19 Kwietnia
Higina Męcz. 11 Stycznia
Hilarego 14 Stycznia
Hidefonsa 23 Maja
Hieronima Dokt. 30 Wrze.
Honoraty panny 12 Styczn.
Huberta Bisk. 3 Listopada
Hugona 1 Kwietnia
Hipolita 13 Sierpnia.

I.

Jacka 20 Sierpnia
Jadwigi W. 15 paźdz.
Jakóba Apos. 25 Lipca
Jana Chryz. 27 Stycznia
Jana z Mal. W. 8 Lutego
Jana Bożego 8 Marca
Jana w Oleiu Apost. 6 Maia
Jana Nepom. 16 Maia
Jana papieża 29 Maia
Jana Chrzciciela 24 Czerw.
Jana Męcz. 26 Czerwca
Jana Gwalberta 12 Lipca
Jana z Dukli 6 Lipca
Jana Kap. W. 23 paździer.
Jana Kant. 26 października
Jana od Krzyża 24 Listop.
Jana Ewang. 27 Grudnia
Januaryusza 19 Września.
Idziego Opata 1 Września
Jerzego Męcz. 24 Kwietnia
Ignacego Bis. 1 Lutego
Ignacego Lojoli W. 31 Lip.
Ildefonsa 23 Stycznia
Innocentego pap. 28 Lipca
Joach. O. N. p. M. 20 Mar.
Joanny wdowy 24 Maia
Joanny Fremiot 21 Sierpn.
Jordana Wyz. 13 Lutego
Jowity Męcz. 15 Lutego
Józefa O. N. p. M. 19 Marca
Józefa Kallas. W. 4 Lipca
Józefa z Kop. 18 Września
Jozefata 27 Listopada
Ireneusza Armeń. 25 Marca
Ireny panny 20 październ.
Juliana Męcz. 13 Lutego
Julianny panny 16 Lutego
Juliusza pap. 12 Kwietnia
Julii panny M. 22 Maia
Justa Męcz. 1 Września
Justyna Męcz. 17 Wrześ.
Justyny panny M. 7 paźdz.
Iwona Wyz. 27 paździer.
Izaiasza 6 Lipca.

Izydora Oracza 10 Maia
Izabelli Król. 3 Września

K.

Kaia 22 Kwietnia
Kaietana 7 Sierpnia
Kalixta 14 Października
Kamilia Wyzn. 18 Lipca
Kandyda 3 Października
Kanuta 19 Stycznia
Karola Wiel. Ces. 28 Styc.
Karola Borom. 4 Listopada
Karoliny 5 Lipca
Kassyana 13 Sierpnia
Kassyldy 15 Kwietnia
Katarzyny Szw. 23 Marca
Katarzyny Sen. 30 Kwiet.
Katarzyny P. i M. 25 List.
Kazimierza Król. 4 Marca
Klary panny 12 Sierpnia
Kleta Męcz. 26 Kwietnia
Kleofasa Bis. 23 Września
Klemensa Pap. 23 Listop.
Klotyldy 3 Czerwca
Konstancyi P. M. 18 Lut.
Konstantyna 11 Marca
Konrada Wyz. 19 Lutego
Kolety panny 26 Marca
Korduli panny 22 paźdz.
Kornelli Męcz. 31 Marca
Kosmy 27 Września
Kryspina i Kryspin. 25 Paź.
Kunegundy panny 27 Lip.
Kunegundy Ces. 3 Marca
Kwiryna M. 30 Marca.

L.

Lamberta 16 Kwietnia
Larga 8 Sierpnia
Leona Bisk. 11 Kwietnia
Leona Pap. 28 Czerwca
Leonarda W. 6 Listopada
Leopolda W. 15 Listopada
Longina 15 Marca
Lucyana 8 Stycznia
Ludgiera Bisk. 26 Marca
Ludwika Wyz. 12 Lutego
Ludwika Króla 25 Sierpn.
Ludwiki 15 Kwietnia
Lucyny M. 7 Października
Lucyny panny 30 Czerwca.

Ł.

Łazarza Bisk. 17 Grudnia
Łucyi panny 13 Grudnia
Łukasza Ewan. 18 paździer

M.

Macieia Apost. 25 Lutego
Magdaleny 25 maia
Makarego Op. 2 Stycznia
Małgorzaty 13 Lipca
Mamerta Bisk. 11 maia
Mansweta Bis. 29 Listopad.
Marcella P. M. 16 Stycz.
Marcellina męcz. 26 Kw.
Marcelli Wdowy 31 Stycz.
Marcina Bis. 11 Listopada
Marcina pap. 12 Listopada
Maryana męcz. 17 Kwietnia
Marcyanny panny 9 Sty.
Marka 24 marca
Marka z Rz. 18 Czerwca
Marka Ewan. 25 Kwietnia
Martyny pan. męcz. 30 Sty.
Martyny panny 29 Lipca
Maryi Egip. 6 Kwietnia
Maryi Magd 22 Lipca.
Maryi P. Loret. 10 Grudnia
Mateusza Ap. 21 Września
Matyldy wdowy 14 marca
Maureliusza 13 Września
Maurycego 22 Września
Maxymiliana 12 październ.
Medarta 8 Czerwca
Michała Ar. 29 Września
Mikołaia Bisk. 6 Grudnia
Mikołaia z Tol. 10 Wrześ.
Mirona męcz. 17 Sierpnia
Młodzianków 28 Grudnia
Modesta 15 Czerwca
Moniki Wdowy 4 maia

N.

Narcyza 29 października
Nawied. N. M. P. 2 Lipca
N. M. P. Aniel. 2 Sierpnia
N. M. P. Bol. 6 Kwietnia
N. M. P. Rożań. 5 paźdz.
N. M. P. Snież. 5 Sierpnia
N. M. P. Skap. 16 Lipca
Nemezyusza 19 Grudnia
Nicefora Biskupa 13 Marca
Nikodema 1 Czerwca
Nikodema M. 15 Września
Norberta 6 Czerwca

O.

Ofiar. N. M. P. 21 Listop.
Oktawiana Bisk. 22 marca
Onufrego 12 Czerwca
Opata Bisk. 4 Czerwca
Ottona Biskupa 2 Lipca

P.

Pankracego 12 maia
Pantaleona 27 Lipca
Paschalisa 17 maia
Paschazego 22 Lutego
Petrycyi 13 marca
Patrycyusza 16 marca
Paulina Bisk. 22 Czerwca
Pawła Bisk. 22 marca
Pawła męcz. 26 Czerwca
Pawła 1 pustel. 15 Stycznia
Pawła Apos. 29 Lipca
Pelagii panny 11 Lipca
Petronelli 31 Maia
5 Braci Polaków 12 Listop.
5 ran S. Franciszka 17 Wrz
Piotra męcz. 29 Kwietnia
Piotra Nolaski 31 Stycznia
Piotra Celestyna 19 maia
Piotra Apost. 29 Czerwca
Piotra w Okow. 1 Sierpnia
Piotra z Alk. 19 październ.
Placydy męcz. 5 październ.
Placydy panny 11 paźdz.
Podwyż. S. Krzyża 14 Wrz.
Poliekta męcz. 21 maia
Polikarpa B. M. 26 Stycz.
Policeny panny 13 Wrześn.
Prima 9 Czerwca
Prokuła męcz. 1 Czerwca
Prokopa 5 Lipca
Prospera Bisk. 29 Czerwca
Prota męcz. 11 Września
Protazego 19 Czerwca
Praxedy 21 Lipca
Przen. S. Kaz. 27 Sierpnia
Przemien. Pań. 6 Sierpnia
Pulcherji męcz. 7 Lipca
Pulcheryi panny 11 Wrześ.

R.

Rafała Arch. 26 październ.
Raymunda 31 Sierpnia
Remigiusza Bisk. 1 paźdz.
Reginy panny 7 września
Roberta Opata 7 Czerwca
Rocha Wyz. 16 Sierpnia
Romana męcz. 9 Sierpnia
Romana Wyz. 28 Lutego
Romany panny 23 Lutego
Romualda Opata 7 Lutego
Rozalii panny 4 Września
Róży panny 26 Sierpnia
Rudolfa 17 Kwietnia
Rufina męcz. 28 Listopada
Rufiny panny 31 Sierpnia
Ruperta Bisk. 27 marca
Rycharda Bisk. 3 Kwietnia

S.

Sabina Biskupa 17 Lutego
Sabina męcz. 11 Lipca
Sabby Opata 5 Grudnia
Salomei panny 17 Listop.
Saturnina 29 Listopada
Scholastyki panny 10 Lut.
Ścięcie S. Jana 29 Sierpnia
Sebastyana 20 Stycznia
Senny męcz. 30 Lipca
Serapiona W. M 14 List.
Serafiny panny 29 Lipca
Serwacego męcz. 13 maia
Seweryna Opata 8 Stycznia
7 braci śpiących 10 Styczn.
Sotera męcz. 22 Kwietnia
Spirydyona 14 Grudnia
Stanisława Biskupa 8 Maia
Stanisława Kost. 16 Listop.
Stefana Kr. Węg. 2 Wrześ.
Sulpiciusza 20 Kwietnia
Sygfryda Bis. 26 Lutego
Sylwestra Pap. 31 Grudnia
Symforyana 22 Sierpnia
Symplicego Bisk. 15 maia
Synezyusza męcz. 12 Grud.
Syxta 3 Pap. 28 marca
Szczepana męcz. 26 Grudn.
Szymona z Lip. 18 Lipca
Szymona Tad. 28 paździer.

T.

Tekli panny 23 Września
Telesfora Pap. M. 5 Stycz.
Teodora męcz. 9 Listopada
Teodory panny 1 Kwietnia
Teodozyi 29 maia
Teodozyusza 1 Lipca
Teofila Bisk. 27 Kwietnia
Teofila męcz. 6 Lutego
Teofila wyzn. 20 Grudnia
Teressy 15 października
Tomasza Apos 21 Grudnia
Tomasza z Akw. 7 Marca
Tomasza z Kan. 29 Grudn.
Tomasza z Wil. 18 wrześn
Tyberyusza 14 Kwietnia
Tymoteusza B. 24 Stycznia
Tymoteusza M. 24 marca
Tytusa B. M. 4 Stycznia
Tycyana męcz. 16 marca.

U.

Ubalda Biskupa 16 maia
Urszuli panny 21 paźdz.

W.

Wacława Kr. 28 września
Walentego Kap. 14 Lutego
Waleryi panny 9 Grudnia
Waleryusza 5 Czerwca
Wawrzyńca męc. 10 Sierp.
Weroniki panny 4 Lutego
Wenantego 18 maia
Wiktoryna Bis. 2 Listopada
Wiktoryna męcz. 5 wrześ.
Wiktoryna wyz. 7 marca
Wiktoryi panny 23 Grudn.
Wilhelma B. 10 Stycznia
Wilhelma Op. 6 kwietnia
Wilhelma Xcia 28 maia
Wincentego 5 kwietnia
Wincentego męcz. 22 Styc.
Wincentego z P. 19 Lipca
Wita 15 Czerwca
Witalisa 28 kwietnia
Władysława Kr. 27 Czerw.
Wolfganga 31 październ.
Wojciecha Bis. 23 kwietn.
Wszyst. SS. 1 Listopada.

Z.

Zacharyasza Pap. 5 Listop.
Zacharyasza pror. 6 wrześ.
Zefiryna męcz. 26 Sierpnia
Zenobii Panny 30 Sierpnia
Zenona żołn. 22 grudnia
Znalezienie S. Krz. 3 maia
Zofii i iej 3 córek 15 maia
Zuzanny P. M. 11 Sierpnia
Zygmunta króla 2 maja.

T A B E L L A.

WYKAZUIĄCA DŁUGOŚĆ DNIA, WSCHÓD i ZACHÓD SŁOŃCA

na wszystkie dni w roku, za pomocą narzędzia zwanego Kompasem Polskiém ułożona.

Dnie.	STYCZEŃ. Dług: Dnia: G M	STYCZEŃ. Wsch: Słońc: G M	STYCZEŃ. Zacho: Słońc: G M	LUTY. Dług: Dnia G M	LUTY. Wsch: Słońc: G M	LUTY. Zacho: Słońc: G M	MARZEC. Dług: Dnia G M	MARZEC. Wsch: Słońc: G M	MARZEC. Zacho: Słońc: G M
1	7 33	8 14	3 46	8 52	7 34	4 26	10 40	6 40	5 20
3	7 36	8 12	3 48	8 59	7 32	4 28	10 48	6 36	5 24
5	7 40	8 10	3 50	9 7	7 28	4 33	10 57	6 32	5 28
7	7 44	8 8	3 52	9 14	7 23	4 37	11 5	6 28	5 32
9	7 48	8 6	3 54	9 22	7 19	4 41	11 13	6 24	5 36
11	7 51	8 5	3 55	9 30	7 15	4 45	11 21	6 20	5 40
13	7 56	8 2	3 58	9 37	7 12	4 48	11 30	6 15	5 45
15	8 1	8 0	4 0	9 45	7 8	4 52	11 38	6 11	5 49
17	8 6	7 57	4 3	9 52	7 4	4 56	11 46	6 7	5 53
19	8 12	7 54	4 6	10 0	7 0	5 0	11 54	6 3	5 57
21	8 17	7 52	4 8	10 8	6 56	5 4	12 2	5 59	6 1
23	8 23	7 49	4 11	10 16	6 52	5 8	12 10	5 55	6 5
25	8 29	7 46	4 14	10 24	6 43	5 12	12 18	5 51	6 9
27	8 35	7 43	4 16	10 32	6 44	5 16	12 27	5 47	6 13
29	8 42	7 39	4 21	— 38	6 41	5 19	12 37	5 43	6 17
31	8 49	7 36	4 24	— —	— —	— —	12 42	5 39	6 21

Dnie.	KWIECIEŃ. Dług: Dnia G M	KWIECIEŃ. Wsch: Słońc: G M	KWIECIEŃ. Zacho: Słońc: G M	MAY. Dług: Dnia G M	MAY. Wsch: Słońc: G M	MAY. Zacho: Słońc: G M	CZERWIEC. Dług: Dnia G M	CZERWIEC. Wsch: Słońc: G M	CZERWIEC. Zacho: Słońc: G M
1	12 46	5 37	6 23	14 42	4 39	7 21	16 11	3 55	8 5
3	12 54	5 33	6 27	14 49	4 36	7 24	16 15	3 53	8 7
5	13 2	5 29	6 31	14 56	4 32	7 28	16 19	3 51	8 9
7	13 10	5 25	6 35	15 3	4 29	7 31	16 23	3 49	8 11
9	13 18	5 21	6 39	15 9	4 26	7 34	16 25	3 48	8 12
11	13 26	5 17	6 43	15 16	4 22	7 38	16 27	3 47	8 13
13	13 33	5 14	6 46	15 22	4 19	7 41	16 29	3 46	8 14
15	13 41	5 10	6 50	15 28	4 16	7 44	16 31	3 45	8 15
17	13 49	5 6	6 54	15 34	4 13	7 47	16 32	3 44	8 16
19	13 57	5 2	6 58	15 40	4 10	7 50	16 32	3 44	8 —
21	14 4	4 58	7 2	15 46	4 7	7 53	16 32	3 44	—
23	24 12	4 54	7 6	15 51	4 5	7 55	16 32	3 44	8 16
25	14 20	4 50	7 10	15 56	4 2	7 58	16 32	3 44	8 —
27	14 27	4 47	7 13	16 1	3 59	8 1	16 31	3 45	8 —
29	14 31	4 43	7 17	16 6	3 57	8 3	16 29	3 46	8 15
31	— —	— —	— —	16 10	3 55	8 5	— —	— —	— 14

Dnie.	LIPIEC. Dług: Dnia G M	LIPIEC. Wsch: Słońc: G M	LIPIEC. Zacho: Słońc: G M	SIERPIEŃ. Dług: Dnia G M	SIERPIEŃ. Wsch: Słońc: G M	SIERPIEŃ. Zacho: Słońc: G M	WRZESIEŃ. Dług: Dnia G M	WRZESIEŃ. Wsch: Słońc: G M	WRZESIEŃ. Zacho: Słońc: G M
1	16 27	3 47	8 13	15 19	4 21	7 39	13 28	5 16	6 44
3	— 25	3 48	8 12	— 13	4 24	7 30	— 20	5 20	6 40
5	— 23	3 49	8 11	— 7	4 27	7 33	— 12	5 24	6 36
7	— 21	3 50	8 10	— 0	4 30	7 30	— 4	5 28	6 32
9	— 17	3 52	8 8	14 53	4 34	7 26	12 56	5 32	6 28
11	16 13	3 54	8 6	14 48	4 36	7 24	12 48	5 36	6 24
13	— 9	3 56	8 4	— 40	4 40	7 20	— 40	5 40	6 20
15	— 5	3 58	8 2	— 32	4 44	7 16	— 32	5 44	6 16
17	— 1	4 0	8 0	— 24	4 48	7 12	— 24	5 48	6 12
19	15 56	4 2	7 58	— 16	4 52	7 8	— 16	5 52	6 8
21	— 52	4 4	7 56	— 10	4 55	7 5	— 8	5 56	6 4
23	15 48	4 7	7 53	14 2	4 59	7 1	12 0	6 0	6 0
25	— 40	4 10	7 50	13 55	5 3	6 57	— 52	6 4	5 56
27	— 35	4 13	7 47	— 47	5 7	6 53	11 44	6 8	5 52
29	— 29	4 16	7 44	— 39	5 11	6 49	— 36	6 12	5 48
31	— 22	4 19	7 41	— 32	5 14	6 46	— —	—	—

Dnie.	PAŹDZIER: Dług: Dnia G M	PAŹDZIER: Wsch: Słońc: G M	PAŹDZIER: Zacho: Słońc: G M	LISTOPAD. Dług: Dnia G M	LISTOPAD. Wsch: Słońc: G M	LISTOPAD. Zacho: Słońc: G M	GRUDZIEŃ. Dług: Dnia G M	GRUDZIEŃ. Wsch: Słońc: G M	GRUDZIEŃ. Zacho: Słońc: G M
1	11 28	6 16	5 44	9 26	7 17	4 43	7 52	8 4	3 56
3	— 20	6 20	5 40	9 18	7 21	4 39	7 48	8 6	3 54
5	— 12	6 24	5 36	9 11	7 25	4 36	7 44	8 8	3 52
7	— 4	6 28	5 32	9 4	7 28	4 32	7 40	8 10	3 50
9	10 56	6 32	5 28	8 56	7 32	4 28	7 37	8 12	3 48
11	10 48	6 36	5 24	8 50	7 35	4 25	7 35	8 13	3 47
13	— 40	6 40	5 20	8 43	7 39	4 21	7 33	8 14	3 46
15	— 32	6 44	5 16	8 36	7 42	4 18	7 31	8 15	3 45
17	— 24	6 48	5 12	3 30	7 45	4 15	7 30	8 —	3 45
19	— 16	6 52	5 8	8 24	7 48	4 12	7 28	8 16	3 44
21	— 8	6 56	5 4	8 18	7 51	4 9	7 28	8 —	3 44
23	10 0	7 0	5 0	8 12	7 54	4 6	7 28	8 16	3 44
25	9 53	7 4	4 56	8 6	7 57	4 3	7 28	8 —	3 44
27	9 45	7 8	4 52	8 1	8 0	4 0	7 29	8 —	3 44
29	9 37	7 12	4 48	7 55	8 3	3 56	7 31	8 15	3 45
31	9 30	7 15	4 45	— —	—	—	7 33	8 14	3 46

ODLEGŁOŚĆ MIAST OD WARSZAWY.

Woiewódzkich.

Kalisz	mil	32.
Kielce	—	34.
Lublin	—	25.
Płock	—	16.
Radom	—	18.
Sawałki	—	42.
Siedlce	—	11.

Z a g r a n i c z n y c h.

Akwisgram	mil	144.
Berlin	—	76.
Bruxella	—	190.
Drezno	—	83.
Edynburg	—	334.
Frankfurt nad M.		135.
Grodno	—	44.
Gdańsk	—	46.
Genewa	mil	176.
Hamburg	—	114.
Kraków	—	45.
Kiiów	—	100.
Konstantynopol		280.
Lizbona	—	428.
Londyn	—	336.
Madryt	—	392.
Moskwa	mil	179
Petersburg	—	183
Paryż	—	202
Praga	—	8[illegible]
Poznań	—	40
Rzym	—	300
Ryga	—	109
Wiedeń	—	103

WENUS PANUIĄCY PLANETA W ROKU 1836.

W E N U S.

Wenus iest piękny, iasny, białobłyszczący, i naywspanialszy Planeta. Jego światło iskrzy się, ale drży; prócz Słońca i Xiężyca, naywięcéy iest widzialnym. Ten planeta uskutecznia swóy bieg w 225 dniach. Natura iego iest wilgotna i ciepła. Od słońca iest 24,966,000 mil odległy.

C Z T E R Y P O R Y R O K U.

Rok w powszechności iest więcéy wilgotny, iak suchy, porównawszy wszystkie pory roku, iest więcéy ciepły iak zimny.

W I O S N A.

Część roku pierwsza, bierze swóy początek dnia 21 Marca, podczas wstępu Słońca w znak Barana. Przez zbyt długie zimna, bywa poźna wiosna, wszelako ku końcowi umiarkowana, dosyć przyiemna i owocom bardzo przyiaźna.

L A T O.

Część roku druga, poczyna się podczas wstępu Słońca wznak Raka, dnia 21 Czerwca. Jeżeli powietrze wilgotne na wiosnę nie długo trwało, spodziewać się należy ciepłego lata. Jeżeli zaś często deszcze na wiosnę padały, nastąpi czcze i upalne lato.

J E S I E Ń.

Część roku trzecia, weźmie swóy początek podczas porównania dnia z nocą iesiennego, to iest podczas wstępu Słońca wznak Wagi dnia 23 Września. Z początku pospolicie piękna i ciepła, lecz w połowie Listopada iuż zimna przykre uczuć się dadzą.

Z I M A.

Część czwarta roku, zaczyna się podczas wstępu Słońca wznak Koziorożca dnia 21 Grudnia. Z początku iest sucha, lecz od połowy Lutego wilgotna, co znacznych i szkodliwych powodzi stać się może przyczyną.

O R A C H U B I E C Z A S U.

Teraźnieyszy rok iest 1836 podług Chrześciańskiéy rachuby, czyli od Narodzenia Jezusa Chrystusa; iest rokiem przestępnym 366 dni maiącym.

Grecy rachuią swoie lata, od stworzenia świata, i liczą w bieżącym roku 5597 rok.

Żydzi równie od stworzenia świata czas rachuią i zaczynaią dnia 13 Września swóy Nowy Rok 5597. Tyszry zwany.

Turcy i Arabowie rachuią lata Xiężycowe od ucieczki Mahometa, i 30 Maja zaczynaią rok 1251.

UŻYTECZNE WIADOMOŚCI GOSPODARSKIE.

O DROBIU I CHOROBACH ONEGOŻ.

O Drobiu podworzowym: korzyściach iakie przynosi; sposobie chodowania, chorobach którém ulega i ich leczeniu.

W ogólności, drób podwórzowy, a mianowicie: *kury, indyki, gęsi i kaczki,* nie mogą bydź uważane za naymnieysze nawet zródło dochodu gospodarskiego. Wszakże iest tu mowa, o gospodarstwach folwarcznych, nie zaś o gospodarstwach włościańskich, gdzie gęsi po większéy części na polach folwarcznych wychowane, są ważnym dochodem tam gdzie dochód kilkunastu złotych, stanowi w finansach wielką różnicę. W prawdzie wychów indyków, mógłby przynosić niciaki dochód, gdyby ptastwo to, mniey było delikatne, na nieprzyiazne wpływy powietrza, a następnie mniéy wymagało troskliwości i pilności w wychowie, inaczéy w przecięciu z lat kilku, z pewnością przyiąć można, iż ten drób, *więcéy straty niż korzyści przynosi.*

Naywiększa więc korzyść z wychowu drobiu iest ta, iż zastępuie mięso świeże, które po wsiach nie zawsze mieć można.

Szczególne zasady chodowania drobiu, wymienione zostaną niżéy; gdy będzie mowa o *przyczynach chorób onegoż.* Tutay wymienimy niektóre ogólne uwagi, co do utrzymania zdrowia iego.

1. Każdy rodzay drobiu powinien mieć właściwy sobie pokarm i napóy zdrowy, niezepsuty; i w dostateczney otrzymać go ilości.

2. Kury i Jndyki, są to kraiowce stron południowych: zatém więcéy im służy ciepło i suche utrzymywanie, niżeli zimno i mokrość:

3. Gęś i kaczka, są ptakami poniekąd wodnemi; a więc gdzie niema wody, tam wychów ich niepewny i w ogólności zbyt kosztowny.

4. Każdy ptak podczas pierzenia się, wymaga silnego pokarmu, i większego niż przed i powypierzeniu dozoru. Zaniedbany zaś w téy chwili, albo wkrótce zdycha, lub też ciągle iest słaby.

O chorobach drobiu, a mianowicie kur, indyków, gęsi i kaczek.

1. *ZARAZA KURZA.*

W roku 1829 panowała w Lombardyi *epizootyczna* zaraza kur, która w przestrzeni mil kilkunastu, niemal wszystek ten drób wyniszczyła. Rząd zesłał lekarzy do rozpoznania i leczenia téy zarazy. Opis ninieyszy téy choroby, iest wypadkiem przedsięwziętych w téy mierze śledzeń i użytych środków.

Poznaki i Symptomata.

Choroba obiawia się przez smętność połączoną z wielkiem osłabieniem, grzebień kur iest miętki i blady, podobny do ciasta; wewnętrzna część dzioba, napełniona flegmą wodnistą, pióra są okryte iakowemsiś brudem i nasterczone. — Poczem następuie febra, z wszelkiemi iéy właściwemi symptomatami, a mianowicie w wysokim sto-

pniu gorączka. — W tym stanie kury są coraz smutnieysze; skrzydła coraz bardziéy się opuszczaią; grzebień iest blado-żółty, pióra na szyi nasterczone; nakoniec nieprzyimuią żadnego pokarmu, i wkrótce zdychaia; ieżeli im spieszna pomoc udzieloną niezostanie.

Znaki na trupach czyli obdukcya.

Sekcya 30 kur następuiący okazała wypadek: *Płuca* były mniéy więcéy zapalone, *limfa* widocznie była rozlana. Połączenie tych dwoch przypadłości, było nierozłączne; a nawet u niektórych sztuk, lewe skrzydło płuc, tak bardzo było napełnione rzeczoną limfą, iż włożone w wodę, od razu utonęło, kiedy prawe skrzydło tychże płuc, po niéy pływało. — Płuca wszystkich 30 kur mniéy więcéy były w stanie chorobliwym, mianowicie zapalnym. *Wątrobki* były w stanie normalnym; wyiąwszy u iednéy sztuki, gdzie ta część była nieco nabrzmiała i koloru blado-żółtego. — Cała uwaga lekarzy została tu zwróconą na kanał pokarmowy, ponieważ w nim zdawało się znaydować siedlisko-choroby. W gardle trafiano ziarna, ale mało zmienione; u niektórych zaś kur znaydowano tu *larwy* czyli *poczwarki* pewnego gatunku much mięsnych. Wnętrzności zawierały materyę zielonawo-flegmistą z mieszaną z żółcią mniéy więcéy gęstą. Materyą tę znaydowano dość często także w kiszce stolcowéy, ale przecież niezawsze iednego koloru, w kiszkach grubych była ona popielata, w cienkich czerwonawa; w ostatnim przypadku zwykle kiszki były zapalone. — Kiszka kątowa, w niższéy części była wypełnioną powietrzem; w wyższéy zaś poniekąd próżna. Wyiąwszy dwie kury, reszta miała znaczną ilość glizd *askarydów*, do dwóch cali długich; w niektórych znaydowały się także solitery.

Namienić należy, iż wszystkie kury na tę zarazę zdechłe, tak nagle przechodziły w zgniliznę, iż częstokroć w godzinę po śmierci, nie było ich można otwierać.

Sposób leczenia.

Według objawień sekcyi, uważali lekarze tę chorobę za skutek robaków, a zwyż opisaną materyę za ich siedlisko. Dla tego używano środków przeciw robacznych, a mianowicie *paproci* (Polipodium). Tym końcem utarty korzeń paproci; mięszano z pewną ilością zboża, zwilżano wodą i w tym stanie dawano kurom iako *prezerwatywę*, którą bardzo chętnie iadły.

W chorobie zaś, potrzeba im kłaść w dzioby pigułki z tegoż korzenia. A na zniszczenie wyż rzeczonéy materyi, nalewać w dzioby kilka razy na dobę, po kilkanaście kropli *wody wapiennéy*. Paproć nietylko leczy ale i karmi, zatém niemożna tu pewnéy onéy ilości oznaczyć; wody zaś wapiennéy można dać na sztukę *cztery* uncye. Woda ta sprawia biegunkę, która bardzo wiele nieczystości z żołądka wyprowadza, poczém zwykle choroba znacznie się zmnieysza. Woda wapienna tym sposobem się preparuie: bryłka niegaszonego wapna, zlewa się wodą; skoro iuż w znacznéy części zgaszoną została, kładzie się taż bryłka wapna do innéy wody: gdy się tu rozłoży, i wapno na spód się opuści, woda wierzchnia się zlewa i służy do użycia. Powinna ona być tak słaba, by na ięzyku żadnego palenia niesprawiła; mocnieysza bowiem mogłaby uszkodzić wnętrzności tego ptastwa.

2. BIEGUNKA.

Przyczyny. Zaziębienie, napsuty pokarm, czas zimny i dżydżsty, nieczysta woda, szkodliwe owady i t. p.

Sposob leczenia.

Trzymać kury w mieyscu ciepłém, dawać groch, wykę, soczewicę; ieżeli to niepomaga, należy grochu upalić, na proszek zemleć, i z wodą robić pigułki, do których można dodać nieco korzenia *tormentili*, także na proszek utartego. Gdyby zaś i ten środek nie pomagał, potrzeba utrzeć rogu jeleniego, wsypać małe pół łyżeczki od kawy, do 10 łyżeczek wina czerwonego i dawać chorem rano i na wieczor po 6 do 8 kropel na raz.

3. *POMOR KUR.*

Poznaki. Choroba ta panuie *epizootycznie*, obiawia się prz z wielką czerwoność wszystkich części mięsnych; przez krew czarną i spaloną oraz zczernienie mocne kupra. Jest to więc rodzay choroby karbunkułowéy; gdzie puszczenie krwi i środki aromatyczne i wzmacniaiące, pomoc przynieść muszą. Pomor kur trwa krótko, bo zaledwie kilka godzin skoro zaś ptak zdechnie, iuż nawet w pół godziny poczyna czernieć, przechodzi w zgniliznę i wydaie wyziewy smrodliwe.

Przyczyny. Z pewnością nie są wiadome; ale domyślać się należy, iż wielkie upały, i brak czystéy wody, naywięcéy się do niéy przyczyniaia.

Prezerwatywa dla zdrowych. Z żyły pod skrzydłami znayduiącéy się, upuścić nieco krwi; i dawać skórkę z chleba, drobno pokraianą i napoioną winem w którém się nieco tłuczonego czosnku rozpuściło; lub też uprażyć ięczmień z tłuszczem, posypać go utartą gorczycą i piołunem, skropić spirytusem, i przez kilka dni dawać rano, naczczo po kilka razem a w godzinę późniéy, zwyczayny pokarm; do wody zaś którą się poią, dodawać nieco soli, lub popiołu.

Sposób leczenia chorych. Mieysca zczernione smaruią się *maścią Egipską:* wewnętrznie nalewa się w gardziel nieco oleiu; do iedzenia śród ięczmienia z drobno posiekanemi pokrzywami, zwilżony mlekiem kwaśnem, i posypany proszkiem korzenia *paproci.* Namienić należy, iż choroba ta, tak prędko rozwiia się, iż mało tu należy rachować na pomoc lekarską; ale raczéy skoro się pokaże, do wyż wymienionéy *prezerwatywy* niezwłocznie się udaie.

4. *CHOROBY JNDYKÓW.*

Pare słów o wychowie tych ptak w. Jndyki maia konstytucyą bardzo delikatną, młode naymnieysze uchybienie w chodowaniu zabiia. Zimno i czas dżdżysty są ich śmiertelnemi nieprzyiaciołmi; a zatém powinny być utrzymywane ciepło i sucho. Jeżeli bowiem kurniki ich są wyłożone kamieniami, wtedy zaziębiaią sobie nogi, kuleią i zdychaią, lub zostaią kalekami i wcale nie rosną. Z téy saméy przyczyny szkodliwém onym iest: rosa, szron i śnieg.

Młodych indyków strzedz należy od pokrzyw; ponieważ parzą sobie niemi nogi; skutkiem czego wyrastaią na nich guzły, które iuż nieginą; przecież pokrzywy posiekane umieszane ze sercem, są im bardzo zdrowe.

Również iak zbyteczne zimno, i wielki upał iest onym szkodliwy: Słońce pali im błonę w któréy tkwią pióra; przez co ostatnie wypadaią i ptak zdycha. Dla tego w czasie upałów, pod południe, należy ie w chłodném mieyscu trzymać. — Grzmoty, gwałtowna ulewa, grad, zabiia młode indyki. Woda czysta iest im równie nieodzowną iak powietrze; zatem często zmieniać ią potrzeba, ponieważ maią one zwyczay wchodzić do naczynia, gdzie woda stoi i zanieczyszczaią ią.

Nayniebezpiecznieysze choroby indyków są; *Ospa*, *osłabienie*, *biegunka i febra.*

O s p a.

Poznaki. Na głowie i na szyi, robią się małe pęcherzyki różnego kształtu; ale czasem dochodzą wielkości iaia gołębiego; w środku maią ropę, pękaią i wraz z materyą część ciała wypada, poczém ptak zdycha.

Przyczyny. Niewiadome. Ospa ta zdaie się być zaraźliwą, zatem spostrzegłszy ią, należy nasamprzód zdrowe od chorych odłączyć.

Sposób leczenia. Chore mieysca zanim się w nich utworzy materya, obmywać *odwarem z paproci* i *kwiatu bzowego*; skoro zaś ropa się w nich wywiąże, należy ie otworzyć i materyą wycisnąć. Wewnętrznie dawać wiele wody z octem, a bardzo mało pokarmu. Tak chorém, iako też na prezerwatywę zdrowym dawać przez dni kilka, *skórkę chleba pszennego drobno pokraianą, moczoną w winie lub wodzie.*

O s ł a b i e n i e.

Młode indyki, podpadaią częstemu osłabieniu, nie iest to właściwie choroba, ale mocne do niéy usposobienie, czyli pierwsze onéy symptoma. Skoro się więc spostrzeże takowe osłabienie, należy natychmiast dać pacyentom nieco wina, a za pokarm skórkę chleba, w winie umoczonego; to się powtarza póki zupełnie do siebie nieprzyidą. Niektóre gospodynie daią w tym razie po ziarnku białego lub zwyczaynego pieprzu. Jnni radzą dać *paiąka*; i utrzymuią że więcéy skutkuie niż wino i pieprz; *za co przecież nie ręczymy, lecz radzilibyśmy probować.*

B i e g u n k a.

Stare indyki często dostaią biegunki, mianowicie gdy się zbytecznie obiedzą ślimaków tego ulubionego ich owadu.

Sposób leczenia. Utrzymywać ciepło: dać nieco wina, i kilka ziarnek pieprzu; za pokarm skórki chleba, lub też ięczmień w winie albo wodzie moczony.

F e b r a.

Poznaki. Pióra się naieżaią, czyli rozdymaią się, przytém ptak iest smutny, ma dreszcz i gorąco.

Sposób leczenia. Pióra grube czyli rozdęte wyimuie się; pacyent dostaie nieco wina i podobnie iak w poprzedniey chorobie, chleb lub ięczmień w winie albo wodzie moczony. Do picia wodę w któréy ięczmień gotował się.

Z a t r u c i e.

Dotąd są znane dwie rośliny, które są trucizną indykom: *Szaley* (*a*) i *Paciornik* czyli *Drestnica* (Polamogeton). (*b*)

(*a*) Tę truciznę Kluck tak opisuie: „Roślina ta iest naywiększą trucizną dla ludzi i zwierząt. *Korzeń* iest trwały częstokroć bardzo wielki, wewnątrz pełen dętych komorek, ściankami przegrodzonych; od niego pochodzi wiele korzonków włościennych, zwykle iak sieć splątanych; *zapach* ma nieco do *pasternaku* podobny, ale przykry i po wierzchu ma wiele wypukłych obrączek, wewnątrz iest biały i latem zupełnieyszy (bardziéy mięsisty); Sok iego w zimie i na wiosnę iest *żółty*; ale gdy przez noc postoi *czerwienieie*; *Smak* z początku słodkawy póżniey ostrzeie.

Zwierzchołka korzenia wyrasta wiele *prętów*: te są pełne soku wodnistego i lipkiego; od spodu są biało i czerwono pręgowane, od wierzchu zielonawe. Wyrastaią na 2 łokcie wysoko i są znacznie kolankami oddzielone. Z kolanków wyrastaią gałęzie, które iak ramiona rozkładaią się i znów na mnieysze dzielą się. *Liście* są gładkie, lśniące, iasnozielone; stoią na tępych i prostych ogonkach naprzeciw kołkom kwiatowém są składne. Listeczki ich, stoią naprzeciw siebie, kończą się iednym, nie zaś parzysto; a te znowu dzielą się czasem na 15 drobnieyszych, które są iaiowato okrągłe ząbkowane, czasem poiedyncze, czasem kilka razy przedzie-

Poznaki otrucia są: Zawrot w głowie, taczanie mocne, drgania muszkułów, powolne schnienie.

Sposób leczenia. Spostrzegłszy takowe otrucie, nalać natychmiast choremu nieco oleiu z octem w gardziel, ieżeli to dosyć wcześnie nastąpiło, niezawodnie oley i ocet strawi truciznę i ptak do siebie przyidzie.

Ma się rozumieć iż choduiąc indyki, starać się należy wytępić obie te rośliny; i dla tego tak obszernie opisaliśmy, w przypisku onych znamiona.

---

lone. *Okołek* kwiatowy wielki, stoi naprzeciw liściom pospolicie niema pokrywy, dzieli się na 12 16 i 18. kołeczków, w kwiaty obfitych. Każdy okołeczek ma pokryweczkę od 3 do 5 wąskich listków, które, gdy kwiaty powiędną odkładaią się na stronę. Kwiaty są rodzayne, wszystkie iednakowéy wielkości, białe; a listki ich nieco serduszkowate.

Owoc iest bardzo małym kielichem uwieńczony i składa się z dwóch ziarn; te są iaiowato okrągłe i pręgowane; nieco włosiste bruzdowane, biało obwodzone; i maią wiele podobieństwa do pietruszki.

Z umysłu i naymnieysze szczegóły téy rośliny opisuię, aby ią każdy mógł poznać i zkorzenia wygubić. Dla tego opiszę ieszcze różnicę iaka zachodzi między *Szaleiem*, a niektóremi używanemi roślinami:

Pietruszka różni się od *Szaleiu*: 1. Właściwym onéy przyiemnym zapachem: 2. że iéy listki nie są tak drobno dzielone, 3. iéy pokrywka powszechna, iest do innych listków podobna, 4. iéy nasienie ma drobnieysze prążki; 5. nakoniec, iż iéy okołeczki nie maią pokryweczków.

Zebula różni się od Szaleiu 1. przez właściwy sobie zapach; 2. że we wszystkich częściach iest drobnieysza 3. że tylko iest roczna; 4. że ma drobne korzenie, 5. że iest niska i ma nasienie długie zaostrzone i śliniące.

Pasternak różni się od *Szaleiu* 1. że ma korzeń wrzecionowaty i mnieyszy; 2. przez właściwą mu korzenność i smak słodki; osobliwie w nasieniu; 3. że ma liście długie, nie tak drobno podzielone; 4. nie ma żadnych pokrzywek; 5. że ma kwiat żółty.

Bąble na ięzykach.

Skoro indyki niechcą ieść, są smutne i ociężałe, należy nasamprzód zrewidować im dzioby; często bowiem przyczyną tego są małe bąble pod ięzyczkiem utworzone. Te należy ostróżnie igłą przekłuć, materyą z nich wycisnąć, i solą posypać, lub też octem wymyć.

O CHOROBACH GĘSI.

Osłabienie i brak apetytu.

Poznaki. Gęś iest smutna, niechce ieść, skrzydła opuszcza.

Marchew różni się od *Szaleiu*: 1. że ma korzeń mnieyszy wrzecionowaty, bez komorek wewnątrz i bez obrączek po wierzchu; 2. że wszystkie iéy części są kosmate; 3. że liście ma drobnieysze, podzielone, nieśniące; 4. że okołek wielki ma zawsze pokrywę wielką.

Szaley rośnie zwyczaynie w stoiących wodach, na błotach, w rowach, kwitnie w Czerwcu. Już od dawnych czasów ta roślina za nayiadowitszą trucizną uznana iest. Ateńczykowie iéy sokiem więzniów na śmierć skazanych tracili; iak tego doświadczył Sokrates. Korzeń téy rośliny, od ludzi zażyty, czyni zawrót, nieprzełamaną skłonność do spania, sen śmiertelny, przechodzące utracanie zmysłów, bardzo wielkie osłabienie, pomięszanie, szaleństwo, łamanie w członkach, padaiącą niemoc, usiłowanie do womitowania, womity krwawe, szczkawki, rozpalenie, nabrzmienie, dziury w żołądku, czarne plamy na ciele, suchość, a często śmierć. Po śmierci ciało osobliwie podbrzusze i twarz, nadzwyczaynie brzmieie i czerwienieie, a z ust piana wypływa.

Spostrzegłszy wcześnie użycie téy rośliny, potrzeba niezwłocznie dać na mocne womity; przytém pić obficie dryakiew z octem, mleko słodkie, wodę letnią albo miod przaśny.

(*b*) *Drastnica* ma liście podłużno iaiowe, ogonkowe, pływaiące, rośnie w ieziorach i zatokach rzek, gdzie woda nieco spokoynie stoi. Kwitnie od Maia do Lipca.

Korzeń ma trwały; liście mocne, maią długie ogonki i pływaią po wodzie; kłosy kwiatowe stoią w kątach liści, są długie, gęste i cienkie. Ma skutek lekarski chłodzący i zwolna ściągaiący. — (Kluk)

Przyczyny. Są różne: drżysto zimne powietrze, zły pokarm, nieczysta zgniła lub śmierdząca woda; i iedzenie rzeczy niestrawnych, robaki w kiszkach, lub też zbyteczne przeładowanie żołądka.

Sposob leczenia. Morzenie przez dzień lub dwa dni; ieżeli to niepomaga, to iest: ieżeli chęć do iadła niewraca, potrzeba udać się do leczących środków, wszakże naywięcéy tu zależy na wykryciu istotnéy złego przyczyny. Jeżeli więc zimna i drżysta pora może być przyczyną choroby, należy trzymać gęsi sucho i ciepło; ieżeli niezdrowy pokarm i złe napoy, iedno i drugie odmienić; ieżeli zaś i to niepomaga, dać gęsiom chorém po parę ziarnek pieprzu z solą, zawinionych w bryłkę ciasta, i wiele wody czystéy do picia z trochą soli lub popiołu.

Pomor gęsi starych.

Choroba ta całkiem iest podobna do *pomoru kur*; a zatém wszystko co się tam powiedziało, zastosować należy i do tego rodzaiu drobiu. Ma się rozumieć iż ilość lekarstwa, ma się stosować do wielkości i mocnieyszéy konstytucyi gęsi.

Pomor gęsi młodych.

W miesiącach Czerwcu i Lipcu, młode gęsi częstokroć niemal gromadnie zdychaią; pospolitą tego przyczyną, nie iest co innego: iak niestaranne pielęgnowanie. W tym bowiem czasie ptastwo to, pierzy się, czyli dostaie piór, pokrycie to trawi bardzo siły ptaka i wymaga mocnego zdrowia i starannego pielęgnowania; inaczéy, ptak zapada w słabość i zdycha. Jeżeli więc w tym razie, nie idzie się naturze w pomoc mocnym i posilnym pokarmem; ieżeli cały pokarm ogranicza się na tém, który gęsi na pastwisku otrzymuią, rzecz bardzo naturalna, iż słabną i zdychaią; a ieżeli przytém, skutkiem nieprzyiaźnéy pory czasu, dostaną *biegunki*, cóż naturalnieyszego iak to, iż gromadnie w tymże czasie padaią.

Zapobiegaiąc temu, należy młode gęsi w tychże dwóch miesiącach szczególniéy pielęgnować; co rano i wieczór dawać im nieco ziarna, mianowicie gdy nie w rzyskach się pasą, ale raczéy trawą żywią się. Jeżeli zaś w tym czasie dostaią *biegunki*, dawać im co rano i wieczór po trochu wina, w którym rozpuściło się nieco dryakwi.

Katar czyli chrypka gęsi.

Poznaki. Gęś wydaie głos chrapliwy, ponieważ nos ma zatkany, podnosi często głowę w górę, otwiera dziob, nabiera niem powietrze, i często potrząsa głową, by się oswobodzić od materyi nos zatykaiącéy.

Przyczyny. Wielu uważa tę chorobę za skutek owadów, w uchu gęsi zalęgłych; iest to mylne zdanie, bowiem ta choroba nie iest co innego, iak *mocny katar*, skutkiem zmiennego powietrza, raz zbyt zimnego, drugi raz zbyt gorącego, utrzymywanie gęsi w ciepłych i dusznych kurnikach (u wieśniaków w ciepłych izbach) i wypędzanie ich na powietrze zimne i drżyste, dawanie wody raz letniéy drugi raz zimnéy, pokarm niestrawny, a mianowicie chleb niewypieczony.

Srodki zapobiegaiące. Utrzymywanie gęsi w kurnikach, ni zbyt ciepłych ni zbyt zimnych, ale czyste powietrze maiących, gdy czas słotny nie pędzić ie w pole, przytém dawać im wodę nayczystszą do picia, za pokarm okruszyny chleba, dobrze wypieczonego, a nie świeżego, z drobno posiekanemi pokrzywami, lub młodem zieloném żytem, dla odmiany można im także dawać gryzek

czyli srot ięczmienny, kaszę owsianną lub iaglanną.

Sposob leczenia. 1mo przekłuć skrzepłę materyę w nosie, za pomocą cienkiego pióra, nozdrze letnią wodą przepłukać i olejem posmarować, to się powtarza póty, póki materya sama z siebie nie zacznie odchodzić, 2do Oddalić przyczyny téy choroby.

Zdarza się często, iż gęsi podpadaią téy chorobie po pierwszém ich podskubaniu a mianowicie, gdy nielitościwa chciwość, niemal ze wszystkiego pierza toż ptastwo ogołaca. Wszakże chciwość takowa częstokroć słusznie ukaraną bywa, gdyż gęsi tak bardzo podskubane, rzadko do sił przychodzą, i zwykle nieco później zdychaią.

O owadach w uszach gęsi.

Często gęsi dostaią owadów w uszach. — *Poznaki.* Zupełnie podobne do poprzedniey choroby, z tą tylko charakterystyczną oznaką, iż nieotwieraią dziobów, dla napawania się powietrzem i niechrapaią iak w poprzedzaiącéy słabości.

Sposob leczenia. Oblać głowę gęsi olejem lnianym lub tranem; lub też olejem terpentynowym. Czasem także ten owad rzuca się na szyię gęsi; w tym razie dosyć iest wysmarować ią maścią z *żywego srebra.*

O CHOROBACH KACZEK.

Pomor Kaczek.

Choroba ta podobna iest do *pomoru gęsi,* a zatém co się tam powiedziało i do kaczek stosuie się.

Biegunka.

Poznaki. Odchody wodnisto flegmiste pomięszane z żołcią zielonawą.

Przyczyny. Niezdrowy pokarm, brak czystego napoiu.

Sposob leczenia. Uprażona mąka z pieprzem na pół tłuczonym, urobiona z wodą w któréy się nieco żelaza rozpuściło, na pigułki wielkości grochu białego: rano i na wieczór po 1. lub 2 pigułek; za napóy wodę czystą nieco osoloną.

Inne choroby kaczek mogą być leczone w sposób, co do leczenia gęsi przepisany.

O CHOROBACH BYDŁA I LECZENIU ONEGOŻ.

Niektóre środki przeciw odęciu się bydła, pochodzącemu z koniczyny.

1. Wsadza się odętemu bydlęciu knybel w paszczę, by ta była otworem, i pędzi się ie natenczas prędko przez czas niejaki.

2. Wylewa się na całe bydle kilka wiader zimnéy wody.

3. Daie się bydlęciu wypić szklankę wódki, w któréy naprzód łyżeczkę saletry rozpuścić należy, środek ten nigdy mię niezawiódł, dla dorosłéy sztuki bydła rogatego dostateczna iest miara wspomniana, dla baranka zaś biorą iedynie pełną łyżkę stołową wódki i nakoniec noża saletry, i zawsze stosować ilość lekarstwa do wielkości bydlęcia.

4. Czwartym arcy skutecznym środkiem iest: wlanie choremu bydlęciu flaszki mleka zmięszanego z naparstkiem pełnym prochu strzelnego.

Cukier nayskuteczniejszym środkiem leczenia ran na nogach bydląt, a mianowicie koni.

Pan Suliere francuzki weterynarz zapewnia, że na rany na nogach, cukier iest nayskuteczniejszym lekarstwem, i że goi nim

i czyści skaleczenia chociażby naywiększe. Przytaczał on przykład o koniu, który dla wrzodu na przedniey nodze, iuż od trzech miesięcy niewychodził ze stayni.

Noga ta spuchła zupełnie i iuż gnić zaczynała. Kowale robili wyrzynania, dawano lekarstwa, przykładano różne maści, lecz wszystkie te środki były bezskuteczne. Tymczasem żołnierz pewien syn kowala, ze wsi St. Jean Pied de Pont podiął się konia tego wykurować. Nic mu więcey nierobił, tylko przemywał ranę trzy razy na dzień ciepłym winem i zaraz potém posypywał ią białym cukrem i prócz tego przykładał iescze płócienko cukrem posypane i starannie nogę obwięzywał. Po upływie 5ciu tygodni, został koń z podziwieniem znawców zupełnie wygoionym.

Lekarstwo na Wszkę bydlęcą.

Bierze się trzy części śmietany i iednę trzecią część lnianego oleiu, co zmięszawszy, smaruie się tym bydle słabe. Lekarstwo to nieochybnie skutkować będzie, a nie szkodzi bynaymniey liżącemu się bydlęciu.

Lekarstwo dla bydła na zatwardzenie i zbytnie obładowanie żołądka.

Wziąść drobney cebuli garniec, wygotować w 2. garcach wody, rozetrzéć w donicy, przecedzić i wycisnąć przez rzadkie sito lub gęsty przetak: dodać do przecedzonego płynu filiżankę oliwy, skłócić, i dopoki iest letni, wlać przez ley zatwardzenie cierpiącemu bydlęciu w gardło, potém go wodzić w tył i naprzód, i niedać mu przez kilka godzin pokarmu i napoiu a potem nic zimnego.

Na leczenie paskudnika potrzeba mieć w pogotowiu, delikatnie utłuczony i przesiany salmiak. Choremu bydlęciu wlewa się w gardło za pomocą leja, łyżka tego proszku, rozpuszczonego w szklance wody; a potém się bydło przepędza, gdyż ruch iest mu potrzebny. Sposób ten już powielekroć oka ał się skutecznym.

Lekarstwo domowe i doświadczone na zarazę bydła.

Dziegciu garniec	— —	1.
Mąki żytnéy razowéy garncy	—	2.
Soli — — —	—	2.
Jay całkiem z skorupą sztuk	—	8.
Śledzi pokrajanych	— —	8.
Czosnku główek	— —	16.

To wszystko razem zmięszawszy utłuc w stępie, a gdy iak ciasto będzie, robić z tego gałki wielkości orzecha włoskiego, i na deskach przesuszyć, a potém każdemu bydlęciu dawać na czczo z rana, choćby téż zarażonemu, a pewnym uratowania go być można. Choć niezarażone bydło trzeba mu także dawać. Przytém obmywać bydło w dzień ługiem.

Napoie dla bydła w czasie zarazy.

Pierwszy napóy. Wziąść siana nie stęchłego w ilości dowolnéy, nalać na niego tyle wody wrzącéy aby go przykrywała: po ostygnięciu wyciska się woda, do niéy dodaie się tyle soli, aby smaku słonego nabrała, i wlewa się bydłu w gardło butelkę kwartową, dwa lub trzy razy przez dzień.

Drugi napóy. Barszcz lub żur rzadki, dodawszy do niego soli, podobnym sposobem iak poprzedni dawać.

Trzeci napóy. Nalewa się w naczyniu obszernem garniec dobréy smoły ośmią garncami wody wrzącéy i miesza takową wodę łopatą, potym przykrywszy naczynie, ustawać się już powinna przez 24. godzin: potem zlawszy płyn wierzchny, daie się go butelkę także kwartową z rana i wieczorem, albo sam albo też z wymienionym barszczem, lub nalaniem siennem.

KILKA SEKRETÓW GOSPODARSKICH.

Sposób robienia tęgiego octu miodowego na wszelki użytek domowy.

Do zrobienia octu takiego wchodzi:
24. kwart wody rzeczney.
3. kwarty żytnicy lub kartoflaney gorzałki.
3. kwarty dobrego tęgiego octu.
3. funty miodu. 1. funt razowego chleba, i 16. łutów kremortartari.

Przygotowawszy wspomnione materyały, bierze się baryłkę dębową od 30. do 32. garncy w sobie trzymaiącą, zaopatrzoną w szpunt szeroki; naylepszą zaś będzie ta, w którey się iuż ocet znaydował.

Zagotowawszy wodę w pobielanym kociołku, w sypuie się w nią kremortartari i wkłada miód, co potąd razem się gotuie i miesza, pokąd kremortartari zupełnie się nierozpuści, poczém przecedza się wszystko przez płótno, a gdy wszystko tak ostygnie iż ręka wytrzymać może, wlewa się w baryłkę i przydaie do tego wspomnioną ilość wódki.

To uskuteczniwszy, kraie się chleb w małe kostki wielkości orzecha włoskiego, wkłada w garnek niepolewany, nalewa octem i przystawia do ognia, gdzie się ma dobrze zagotować, aby ocet w kostki chlebowe iak naylepiey mógł wsiąknąć, poczém wkłada się wszystko do baryłki, którą zaszpuntowawszy należycie, tacza się przez kilka minut, ażeby się wszystkie części płynu tego doskonale z sobą zmięszały; potém stawia się w bliskości ogrzanego pieca, otwiera się szpunt przykrywaiąc wronkę płótnem goździkami przybitemi, aby muchy lub co innego nie wpadało.

W tym stanie zostawia się baryłkę do 6. lub 8. tygodni, w którym to przeciągu niezawodnie utworzy się ocet wyborny.

Naleneczas ściąga się ocet w inną iaką baryłkę potąd, dopóki mętny iść niezacznie, otrzyma się tym sposobem 24. kwart octu, który doskonale zaszpuntowany wstawia się do piwnicy, aby się tam ostatecznie sklarował.

Tym sposobem uzyskany ocet zaleca się nad inne szczególną czystością smaku i zapachu oraz osobliwszą czystością kwasu, dorównywa naywyborniejszemu octowi winnemu, i przewyższa go niekiedy w własnościach.

Chcąc iuż drugą razą zrobić taki ocet zamiast przepisanego 1. funta chleba i octu, użyie się natomiast kwaśney osady pozostałey w pierwszey baryłce, z którey się ocet ściągnęło.

Kit mocny do kleienia porcelany i szkła.

W dowolney ilości bardzo czystego oleiu siarkowego, rozpuszcza się na wolném cieple tyle rozdrobnionego kopalu (gummi copal) ile się go rozpuścić może, zostawia się w naczyniu dobrze zakorkowanym w chłodném mieyscu. Chcąc tego rozczynu użyć, wlewa się go do osobnego naczynia tyle ile wystarczyć może do pociągnienia brzegów części potłuczonych, a po dodaniu trochę wody i doskonałem wymięszaniu, smaruią się wspomnione brzegi i składaią iedne z drugiemi tak się z sobą schodzą, poczém obwięzuią się mocno, i zostawiaią w mieyscu spokoyném przez dni kilka, aby porcelana skleiona, należycie wyschła. W naczyniach tym sposobem poskleianych można wodę a nawet kwasy gotować, a skleienie niepuści, wyiąwszy trzymanie w nich wyskoku, który rozpuszczaiąc kopal, niszczy kit zupełnie.

Naytańsza lampa nocna.

Dzikie doyrzałe kasztany starannie się ze skorupek obieraią i przez sam środek na

wylot grubém szydłem lub małym świderkiem przebiiaią, potém się suszą w naczyniu zabespieczonym, od wilgoci zachowuią. A chcąc ich użyć do lampy kładzie się kasztan w oliwę lub olcy, zapakowany na 24. godzin, potym się wyimuie, i przewlokszy przez wywierciauą w nim dziurkę bawełniany knot, dobrze nasycony oliwą, kładzie go się w naczynie wodą napełnione i zapala.

Lubo światło które ta lampa daie, iest małe, pali się iednakże przez całą noc i obawiać się niepotrzeba aby zagasło.

Doświadczony sposob wygubienia pluskiew z ich nasienia.

Młodych gałązek modrzewia drobno ukraianych z listkami funt ieden, nalewa się garcem miękkiéy wody i na wolnym ogniu do połowy gotować, potém się ten odwar cedzi, i gdy ieszcze iest ciepły, macza się w nim pędzel i smaruie gdzie się pluskwy znayduią, które natychmiast nadymaią się i czernicią, giną i nasienie ich pęka. Ten odwar daie się w naczyniu szklannem lub glinianym wewnątrz poliwanym długo przechowywać.

Sposob osuszania mieysc wilgotnych iako to: Składów, Sklepów i t. p.

(Rogge.)

Powszechnie wiadomo, że potaż z nadzwyczayną chciwością, połyka wilgoć, téy więc własności użyto do osuszania mieysc wilgotnych. W tym celu rozstawiaią tu i owdzie miski napełnione potażem, a po upłynieniu kilku godzin czasu, skład, sklep lub izba oczyszczoną zostanie. Potaż z przyciągnioną wilgocią, złączy się i w niéy rozpuści się nie raz tak, że się zamieni w roztop, który zlewać potrzeba.

Roztop ten zlewa się, gotuie i paruie do suchości, na nowo więc gdy tego potrzeba użyty bydź może. Sposób iest ten niezawodny, a przytém iak widać bardzo tani, bo iedna ilość potażu na zawsze służy, a wreszcie przedaną bydź może.

SPOSOB ROBIENIA MYDŁA DOMOWEGO.

Przygotowanie popiołu.

Popiół z drzewa twardego Olszyny, Osiny, Leszczyny, Łoziny czyli krzewiny i t. p. robiącym potaż znanych iest naylepszym.

Popiół z takowego drzewa otrzymywany tém więcéy ma w sobie potażu im więcéy iest świeższy. Dla tego przysposabiaiąc go zwolna przez zbieranie go po trosze z pieców i kominków, dla robienia mydła domowego, należy go chować w naczyniach nakrywanych aby nie wietrzał. — Przysposobiony popiół, przesiewa i mięsza się z wapnem niegaszoném miałko potłuczonym. Im lepsze i mocnieysze iest wapno, tym mnieysza część onego dodaie się.

Zmięszany popiół z wapnem zalewa się wodą zimną, i robi się z niego massa gęsta, która mocno przerobiona, czyli przetratowaną bydź powinna.

Takową massę na podłodze lub posadzkę ceglanną, łopatą lub rydlem urobioną i w bryłę zbitą potrzeba zostawić leżącą przez godzin 24. iżby lassuiące się wapno wyciągnęło z popiołu cząstki do mydła niezdatne; po 24. godzinach też massę powtórnie przerobić należy, dodaiąc do niéy świeżego i niegaszonego wapna i znowu go zostawić iak pierwéy, przez godzin 24. potém zaś robić z niego ług sposobem następuiącym:

Robienie Ługu.

Dno kadzi do robienia ługu używanéy, wyścieła się skorupami potłuczonych garn-

ków, tak żeby ułatwić odchód ługu. Otwór we dnie zatyka się. Potem składa się do kadzi owa przerobiona massa popiołu, nalewa się wodą wrzącą, wyżey nad popioł od trzech do czterech cali. Po upłynieniu godzin 6. lub 8. odtyka się otwor dna kadzi i odbiera się ług pierwszy czyli naymocnieyszy.

Po odebraniu ługu pierwszego przez nalanie, zatrzymanie i przepuszczanie przez popiół wody wrzącéy, w sposobie iak wyżéy, odbiera się ług drugi nieco słabszy, nakoniec takimże sposobem odbiera się ług trzeci naysłabszy; każdy z tych trzech gatunków ługu powinien bydź zlewany w oddzielne naczynia. — Może bydź ieszcze odciągnięty ług czwarty, mogący się używać do zalewania przygotowanéy świeżéy massy popiołu.

Gdyby wymieni ne trzy gatunki ługu dla mniéy dobrego popiołu lub wapna nie miały dość tęgości, tedy należy one powtórnie przepuszczać przez świeżą massę popiołu w sposobie iak wyżéy z wapnem zmieszanego i przetratowanego. Zrobiony ług niemoże bydź długo w naczyniach odkrytych utrzymywany, gdyż traci swą tęgość, wkrótce zatém użyć się powinien do robienia mydła, wszakże potrzeba aby niejaki czas postał, pokąd nieosiędą na dno i nie spłyną znayduiące się w nim nieczystości.

Gotowanie Mydła.

Ług trzeciego gatunku to iest naysłabszy wlewa się do kotła, kładzie się tłustość iakichkolwiek bądź zwierząt. — Gotuie się na ogniu tak mocnym, iżby mięszanina ta wrzała, którą nieustannie mięszać potrzeba, iżby tłustość, łatwiéy z ługiem połączyć się mogła. Co gdy nastąpi czas od czasu dolewać ługu drugiego czyli mocnieyszego dopokąd tłustość niezrobi się białą i niepołączy się zupełnie z ługiem. — Tak przez kilka godzin gotuiąc i nieustannie mięszaiąc wiosełkiem, gdy tłustość coraz bardziey gęstnieć zacznie, natenczas wrzucić pewną ilość soli, gotować ieszcze i mięszać ze dwie godziny, nakoniec poprzestać gotowania, zgasić ogień pod kotłem, i zostawić go do wolnego ostygnienia, natenczas tłustość czyli raczéy zrobione mydło, odłączy się od pozostałego ługu, który z tłustością swą nie mogł się połączyć iako słabszy zastygnie po wierzchu, na dnie zaś kotła osiędzie ług pozostały, który może się przydać do zaprawienia massy popiołu z wapnem lub do inney potrzeby. Po odcedzeniu ługu dla łatwieyszego rozpuszczenia się ostygłego mydła, potrzeba nalać trochę wody lub lepiey ieszcze słabego ługu i powtórnie ogrzewać kocioł.

Gdy takowe mydło gotować się zacznie i zupełnie się rozpuści, dolewać potrzeba po trosze ługu pierwszego czyli naymocnieyszego, gotuiąc i mięszaiąc wiosełkiem pokąd dobrze nie zgęstnieie. — Co gdy nastąpi wrzucić pewną ilość soli tłuczonéy, i ieszcze mięszać i gotować około dwóch godzin. Nakoniec poprzestać gotowania, zgasić ogień pod kotłem. — Gdy mydło zastygnie, odłączy się od niego ług pozostały na dnie kotła, który może bydź do drugiego przygotowania mydła użyty, lub do innéy zwyczaynéy potrzeby.

Po zastygnieniu mydła i po oddzieleniu go od ługu (czyli to przez wypuszczenie tegoż ługu z kotła za pomocą kurka, lub gdy tym nie iest opatrzony przez wybranie mydła zastygłego a potém przez odlanie z kotła pozostałego ługu) toż zastygnięte mydło powtórnie włożyć w kocioł nalać trochą wody lub lepiey ieszcze słabego ługu, i ogrzewać kocioł, a gdy mydło rozpuszczać się zacznie dodawać potrosze ługu pierw-

szego czyli naymocnieyszego, który zawsze powinien bydź w zasobie aby go niebrakło, i z naywiększą pilnością uważać, czyli już mydło zupełnie się zrobiło. Co łatwo zrobić można i poznać gdyż nabierze koloru szarego i stanie się podobnem do ciasta, które stygnące na wiosełku biorąc ie między palce, i rozcieraiąc, uważać należy czyli okazuie się bydź suchą i żadnéy tłustości na palcach nie zostawuiącą.

Gdy się to wszystko okaże, wygasić ogień pod kotłem, wlać trochę wody do zrobionego iuż mydła i tak zostawić go póki nieprzestygnie; potém zaś przelać go w przygotowane formy, których dna i boki powinny bydź obsypane miałko tłuczoném wapnem.

W dni kilka gdy mydło w formach zupełnie zastygnie, wyiąć go z forem, pokraiać go na upodobane kawałki czyli tafle i dla zupełnego wysuszenia złożyć go w suchém mieyscu, i im dłużéy wysycha i lepiey wyschnie, tém więcéy stanie się lepsze i użytecznieysze.

MYDŁO SZARE.

Takimże samym sposobem robi się mydło szare zwane miękkie, z rozmaitych oleiów, w robieniu którego ta tylko zachodzi różnica, iż nie sypie się do niego soli, albowiem od téy staie się twardem. Robiąc mydło szare z oleiu, należy wielką zachować staranność, aby gotuiący się oley z ługiem nieustannie mięszać wiosełkiem, gdyż inaczéy oley oddzieli się od ługu i zrobi się nieużyteczna nakształt twarogu massa.

ZDANIA I RADY

JAKOBA BUIAULT ROLNIKA FRANCUZKIEGO.

W sztuce nayprostszéy potrzeba pewnych lat nauki, dla wydoskonalenia się w niéy odbywać należy podróże. Dopiero po wielu latach nauki i długiéy po kraiach naywięcéy ucywilizowanych wędrówce, artysta dostateczny nabywa zdatności. — Tak się postępuie powtarzam, w sztuce nayprostszéy.

W rolnictwie tylko, w téy zaiste z naytrudnieyszych umieiętności, obywamy się bez wszelkiéy nauki, bez wszelkiéy wprawy. Niewiadomość iest tu tak wielka, iż tylko przywiązanéy iakoś do tego stanu zarozumiałości, wyrównać zdoła. Rolnik nie chce uyść 10. kroków, dla zobaczenia nowego narzędzia rolniczego, lub nowego sposobu uprawy; a czemu? — bo iest przekonany o szczycie doskonałości swego postępowania, ziemię zorać, zasiać, zboże zebrać i na targ wywieść: otóż iest cały przemysł rolniczy, cała sztuka zwyczaynego rolnika. — Właściciel ziemi wydzierżawiaiący ią, naymniey się nie troszczy, ani nawet pyta o zdatność dzierżawcy. Z resztą i dziwić mu się nie można, nie ma tu żadnego wyboru, naylepszy u niego ten, który mu wyliczy naywięcéy gotówki. Mnieysza o stan wioski, w iakim ią dziedzic po upływie terminu odbierze, o obchodzenie dzierżawcy z włościanami: wszakże odebrawszy ią w naygorszym stanie, znaydzie znów nowego dzierżawcę; prawda że ostatni zawsze mniéy dzierżawy opłaca niżeli iego poprzednik, *ale przecież iest gotówka.*

O iakże postępowanie takowe politowania iest godném! — Jaka odpowiedzialność przed następnemi wiekami nas czeka; co powiedzą wnuki nasze, widząc iż wszystko co należy do zbytku, do rozpieszczenia, a może i zdemoralizowania, starannie pielęgnuiemy, troskliwie wydoskonalamy: a rolnictwo to pierwsze wszystkiego źródło, tę podstawę główną węzła towarzyskiego w takiéy ciemnocie, w takim zaniedbaniu zostawiamy. — Dla tego, połączmy się ku wydoskonaleniu iego; wydawaymy stosowne pisma, oświecaymy rolnika, a nawet zmuszaymy go mimo iego woli, do polepszenia bytu swego, przez doskonalenie się w swéy sztuce. Tym iedynie sposobem uiszczemy się z długu następnym pokoleniom ludzkości i człowieczeństwu.

Stowarzyszenia Rolnicze.

Anglia nas uczy: iż stowarzyszenia się rolników naywięcéy się przyczyniaią do wydoskonalenia sztuki agronomiczněy.

We Francyi, celem podobnych stowarzyszeń być powinno:

1. Oświecenie rolnika w iego zawodzie.
2. Poprawa ras zwierząt domowych;
3. Wydoskonalenie uprawy ziemi;
4. Poprawa dróg.

Nauka Rolnictwa.

Bez nauki niema rolnictwa. Tam ono tylko w kwitnącym znaydaie się stanie, gdzie nabycie potrzebnych rolnikowi wiadomości iest łatwe. Przykład tego mamy w Prusach, w Danii, w Anglii, w Stanach Ziednoczonych Ameryki. Rządy te, lubo co do zasad różnią się, w tém się przecież zgadzaią: że rolnictwo *główną iest podstawą pomyślności i mocy kraiow.*

Historya zwyczaynego ugorowego gospodarstwa.

Historya zwyczaynego *trzypolowego* ugorowego gospodarstwa, nie iest powszechnie znana. Otóż iest w krótkości co w téy mierze zasięgnąć mogłem. — W wiekach średnich, dzierżawa ziemi, czynsze i podatki nieopłacały się pieniędzmi, tylko produktami. Zaraz po żniwach napadano rolnika i niemal wszystko mu zabierano. — Nieszczęśliwy zniszczony umieraiąc z głodu porzucił gospodarstwo, poszedł w świat. Ten zaś co pozostał w domu, niemaiąc dobytku, pieniędzy, kredytu, uprawiał tylko naypłodnieyszą ziemię, i zawsze iednego rodzaiu roślinami, a resztę zaniwił: ziemia naypłodnieysza nawet, skoro iest ciągle uprawiana, wypleniaiącemi się roślinami, wkrótce wycieńczy się, i przestaie rodzić. — Magnaci i Duchowieństwo, których po większéy części ziemia była własnością, utracili dochody: bo rolnictwo było zniszczone. Włoch nazwiskiem *Barbo*, zaproponował „Trzy polową uprawę ziemi;" czyli tę, gdzie iedna trzecia część roli, uprawia się oziminą, iedna trzecia część iarzyną, a iedna trzecia część ugoruie i doprawia się pod ozimine.

Rolnictwo w tak nędznym w ówczas zostawało stanie, tak mało było środków do uprawy ziemi, iż system ten z zapałem przyięty, w przeciągu lat czterdziestu niemal w całéy Europie upowszechnił się.

Tymczasem poznano, iż system ten, powiększaiącéy się ludności w dostateczną zaopatrzyć niemoże żywność; że przy nim produkcya i dochody w wstecznym z ludnością zostaią stosunku. i że zachowanie go, łatwoby mogło zrządzić taki sam skutek, dla którego do Francyi przed kilku wiekami wprowadzony został, to iest: *głod.* Albowiem rzecz bardzo widoczna, iż skoro na iednéy i téy saméy przestrzeni iednę i też samą ilość, iednych i tych samych roślin uprawiamy, w tedy dochód pośredni, być musi niezmiennie ten sam: Dogodność lub niedogodność pory czasu, zrządza tutay nieiaką różnicę; ale pospolicie nie na korzyść, ale ze stratą dla ogółu.

Prócz tego przekonano się: że system ten, mało tworzy nawozu, że ciągłą uprawą iednego rodzaiu roślin, ziemia się płoni; a następnie że dochód roczny coraz bardziey się zmnieysza.

Postrzeżenia te zrodziły nowy system dokładniéy na przyrodzie roślin i ziemi oparty; bardziey do urozmaiconych potrzeb społeczności zastósowany. Łąki i pastwiska sztuczne, uprawa hurtowa kartofli, tureckiéy pszenicy, roslin oleynych, włoknistych, farbierskich i t. p. dostarczaią rolnikowi potrzebnéy dla inwentarzy paszy, produktów i pieniędzy. A nawet plon zboża powiększył się: bo powiększyła się massa nawozu; nakoniec ludność i dochód na pewnieyszéy ugruntowany został podstawie.

Belgia i Francya, północna i wschodnia część Włoch, niektóre prowincye Niemieckie, Pruskie i Szwedzkie, Anglia i Szkocya dały naprzód dobry przykład téy nowéy uprawy ziemi.

W środku i zachodniey części Francyi obszerne łany buynéy ziemi uprawiane są dotąd w sposób *trzypolowy ugorowy* i dla tego widok ich przypomina nam stepy wyższéy Azyi. Wszędzie ten nieszczęsny system wpoił się tu w zwyczay i obyczay rolnika.

Rady i Przestrogi.

Jak koń potrzebuie dobrego staiennego, tak rola dobrego rolnika.

Obieray dzierżawcę z taką starannością, z iaką obierałbyś sobie towarzysza lub wspólnika. —

Kto niszczy swego dzierżawcę, niszczy swóy maiątek.

Kto zaniedbuie swoią ziemię, traci przynaymniéy iedną trzecią część swego dochodu; a ieżeli ią w stanie zaniedbanym sprzedaie, przynaymniéy połowę swego kapitału.

Kochasz twoie dzieci? trzymay w porządku twóy maiątek.

Nie mówię byś sam gospodarzył; ale raczéy byś doglądał aby w twém maiątku dobrze gospodarowano.

Zadzierżawiaiąc twoią ziemię, połoź w kontrakcie dzierżawcy za pierwszy warunek: aby *iedna trzecia część roli orney, corocznie uprawianą była roślinami pastewnemi.*

Pozwolić dzierżawcy, poddzierżawiać część wydzierżawionego mu maiątku, iest to samo: co obładować osła podwóynym ciężarem, okulbaczyć dwiema siodłami, ściągnąć dwiema popręgami, a oprócz tego obsypać go roiem szerszeni.

Dobra gospodyni iest skarbem, nieodzownym warunkiem pomyślności w gospodarstwie. —

Pod czynną ręką gospodyni, rozsądnéy, pilnéy i starannéy wszystko rozkwita i zaymuie. (1.)

Oszczędność iest naypewnieyszym zyskiem; niezawsze możemy zarobić, ale utrzymamy to co oszczędzić potrafiemy.

Nietrać daremnie tego co się stać może użytecznem człowiekowi, zwierzęciu, ziemi.

Garść słomy daie dwie garście nawozu, a ten wyda garść *ziarna.*

Starannie i skwapliwie chodź około żniwa; więcéy tu bowiem można stracić w iednym dniu, niżeli zyskać przez tydzień.

Uprawiay ziemię starannie, nawoź ią silnym pognoiem, a będziesz dobrym rolnikiem, zamożnym gospodarzem.

Pielęgnuy twoią ziemię iak twóy pociągowy dobytek, to iest: ani pierwszéy ani drugiego zbytecznie nieobciążay.

Kto wycieńcza swą rolę, wycieńcza swą kesę.

Nieuprawiay ziemi mocnéy kiedy iest mokra; ani gruntu lekkiego w czasie posuchy.

Kto niema dobrego pługa, ziemi dobrze nieuprawi; kto niema ostrego lemiesza, chwastu niepodkroi, i bydło utrudzi.

Chroń się chwastów należą one do rodziny niedbałych rolników.

Chcesz zbierać wiele zboża? zakładay łąki i pastwiska sztuczne.

(1.) Nabiał, drób podworzowy, trzoda chlewna, należą do gospodarstwa kobiecego. A ileż to naszych Pań gospodyń, niema żadnego wyobrażenia o dokładnem obchodzeniu się z nabiałem? Niezna że kury niosą iaia tylko do roku czwartego, zatém większą ich część daremnie żywi. (Przy. Aut)

Łąki tym są dla roli, czym iest pokarm dla człowieka. Jeśli ona iest osłabioną, łąki ią wzmacniaią, ieżeli iest umordowana, one iey daią spoczynek; ieżeli chwast ią gnębi, one go wyniszczą. Niema ziemi któreyby tym lub owym sposobem na łąkę zamienić niemożna.

Łąki żywią inwentarz, inwentarz tworzy nawóz; nawóz daie zboże i słomę.

Bez łąk niema paszy; bez paszy nie można trzymać inwentarza, bez inwentarza niema nawozu, bez nawozu niema zboża. — Łąki, pasza, inwentarz, nawóz tworzą zboże. Wszystko zaś tworzy ieden łańcuch, którego skoro tylko iedno ogniwo pęknie iuż po dobrym urodzaiu.

Kto połowę swéy roli obraca na łąki sztuczne, iest dobrym rolnikiem, kto iéy iedną trzecią część przeznacza uydzie: Kto zaś iedną czwartą część roli pastewnemi roślinami uprawia, ten ma brak paszy.

Ale ieżeli tak wiele będę uprawiał siana, gdzież ie złożę? — Gdzie? tam gdzie ie składaią w trzech częściach Europy, to iest: *pod gołe niebo.*

Kto nieskłada siana w brogi, ten go niema podostatkiem. Corocznie obsiewaj rolę na łąki i corocznie siey zeszło roczne zboże, więcéy ci wyda zboża 1. morg na łące sztucznéy, niżeli zwyczayne trzy morgi.

Obsiewaj tylko ziemię, dobrze wygnoioną, i uprawiay rośliny pastewne, pomnażay ilość inwentarzy póty, póki wszystkiéy roli niewygnoisz.

Niech wysiew zboża stosuie się do ilości otrzymanego nawozu, nie zaś do obszerności ziemi.

Ziemia ciągle uprawiana roślinami, wycieńcza się; chwasty biorą górę, a w mieysce obfitego plonu zboża, zbierzesz znaczny plon zielska.

Uprawiay wszystko co tylko uprawianém bydź może: *bo wszystko wraz niechibi*, ale iedna roślina łatwo zginie.

Nie zapominay o uprawie kartofli, w razie ogólnego nieurodzaiu wyżywią ciebie; a w razie obfitości twóy inwentarz. Niemięszay ich nigdy do chleba, zepsuiesz daremnie dwie rzeczy oddzielnie dobre.

Postaw na opas różnego gatunku zwierzęta; ieżeli iednego niebędziesz mógł pieniężyć, drugie sprzedaż korzystnie.

Kto ma staranie o swoim inwentarzu, dobrze zasila swą szkatułę. Upaś dobrze twóy dobytek, zanim go poprowadzisz na sprzedasz: opaśność pokrywa wady.

Niemasz pieniędzy na kupno inwentarzy? a więc dam ci dobrą radę: Nie masz krowy kup sobie cielę; nie masz owcy kup iagnię. Karm ie dobrze, pielęgnuy starannie; a za rok lepiey one wyrosną, niżeli źle karmione w dwóch latach.

Tym sposobem wkrótce będziesz miał krowy, owce, nawoz, pieniądze, zboże; a ieżeli iesteś pracowity, pilny i oszczędny, osiągniesz więcey anizeli spotrzebuiesz.

Nie naśladuy ślepo każdey nowości, ale też nieprzywięzuy się do tego, co tylko dawność ma za sobą. Zgłębiay doświadczenia drugich; ieśli rozumiesz że się dadzą przystosować, zaprowadź ie u siebie; ale powoli; nayprzód na małą podziałkę, a ieżeli się okażą korzystnemi, czemuż z nich niemasz korzystać? Czy dla tego że nowe?

Nowe zasady są bezwątpienia lepsze od dawnych; bo się więcey opieraią na prawach natury, bo są wypadkami doyrzalszych doświadczeń; skutkiem doskonalenia się sztuki rolniczey. — Wszystko się na świecie wydoskonala czyż tylko rolnictwo z tego ogólnego prawa ma bydź wyłączone?

Pomyślne wypadki nowych urządzeń, są skromne i ukrywaiące się: zaś ich niepowodzenia, głośne, bo są tryumfem dawney rutyny. — Bądź pewnym: że niepowodzenia nowych gospodarstw, niepochodzą z natury rzeczy, bo ta powtarzam iest w sobie dobra, nieomylna, ale ze złego iey przystosowania; z niedokładney znaiomości, z braku wytrwałości lub też z niedostatku pieniędzy, do iey dokładnego wykonania potrzebnych.

Tak iest, gdy gruntownie rozpoznamy przyczynę upadku, według nowych zasad urządzonego gospodarstwa, zawsze nią będzie którakolwiek z wyż wymienionych.

Nie mniemay by nowe zasady gospodarstwa, na tém zależały: by od razu sprowadzić owce z Hiszpanii; krowy ze Szwaycaryi, konie z Andaluzyi; kosztowne mieć młocłarnie, sieczkarnie, maszyny do siania, do żęcia i t p. Nie. Nowe zasady uczą nas lepszey uprawy ziemi, lepiey do natury zastósowanego następstwa roślin i t. p., lepszego hodowania inwentarzy i stopniowego ich udoskonalenia; nadto radzą nam one, by wszystko udoskonalać z wolna, nie nagle, nie gwałtownie; albowiem w rolnictwie, iak w każdey rzeczy to tylko iest trwałe, co z wolna powstaie: gdyż czas nieochrania tego, co się bez niego zrobiło.

Prócz tego dobre prowadzenie gospodarstwa, wymaga iuż dosyć kapitałów: one to są naypewnieyszą rękoymią pomyślnego skutku — Prócz kapitałów potrzeba ieszcze znaiomości sztuki rolniczey, ducha obserwacyinego, wytrwałości, roztropności, rozwagi, oszczędnosci, przezorności, czynności, porządku i punktualności.

Sztuka rolnicza zaymuie się nauką różnych postępowań, i przystósowaniem ich, do wszelkich okoliczności. Ona to oznacza w przyszłości nastąpić mogące wypadki: ona modyfikuie i poprawia; obiera co naylepszego, ponieważ wszystko z sobą porównywa.

Bez ducha obserwacyinego nie ma postępów. W prawdzie praktyka obeyść się bez niego może, idąc utorowanym przez drugich śladem.

Chcesz aby gospodarstwo twoie kwitło a szkatuła się napełniała? rozważay dobrze naymnieyszą twą czynność, a mianowicie gdy o zmianę chodzi.

Bez oszczędności i przezorności, dobrym rolnikiem bydź niemożna.

Oszczędność zależy na tém: aby wydawać mniey niżeli się zbiera.

Czynność iest matką wszystkiego dobrego, i Bóg iey nie nieodmawia. Pracuy w tenczas gdy lenistwo spoczywa, a będziesz miał zboże w spichrzu, pełne staynie dobytku.

Porządek iest rozumem; gdzie go niema, tam nieznaydziesz szczęścia, ani błogosławieństwa. Nieporządek niszczy i trawi co pilność i praca przysparza. Porządek przyrównać można do słońca, wszystko ożywiaiącego; nieład do siły rozprzęgaiącey, czyli siły zniszczenia.

Punktualność iest córką porządku, iey każdy ufa, bo wszystko w swym czasie odbywa. Ona to połącza sumienność z rozumem, a z połączenia tego rodzi się dobre mienie i spokoyność.

Te rady napisałem dla ludzi pracowitych, trzeźwych i umiarkowanych. Dla próżniaków, piiaków, żarłoków nieznam lekarstwa.

Jakob Bujault.

JARMARKI KRAJOWE I ZAGRANICZNE.

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE.

Warszawa, Jarmarkow 2. w Maju w drugi Poniedziałek po ś. Jakubie i Filipie; w Listopadzie w Poniedz: po Wszystkich śś. Każdy trwa 3 tygodnie, z których pierwszy wstępny, drugi właściwy, a trzeci tygodniowy Wypłat zowie się — Prócz tego jarmark na wełnę na ś. Jan Chrz: i Kontrakty trwaią przez dwa tygodnie.

Obwod Warszawski.

Błonie. Jarm: 7. na N. P. Gromnicz: we Wtorek po Niedz: Kwietniéy na ś. Tróycę, na S. Augustyn, na Nawiedzenie P. M. na ś. Łukasz, na ś. Katarzynę.

Góra Kalwarya. Jarm: 4. po Wiel: nocy. po Ziel: Swiąt: po B. Ciele, po B. Narodz.

Piaseczno. Jarm: 12. Co miesiąc ieden w pierwszy Poniedziałek każdego Miesiąca.

Groiec. Jarm. 9. 14 Lut: na ś. Józef, na ś. Marek, 15 Maja, na Nawiedz. P. M. na ś. Annę, na ś. Idzi, 15 Paźdz. 6 Grudnia.

Mszczonów. Jarm. 6. na Nawróc. ś. Pawła, w 4ry tygod. po W. Nocy, na ś. Jan Chrzc. na ś. Bartło. na ś. Michał, na Niep. P. P. M.

Warka. Jarm. 9. 7 Lute: na Srodop: 7. Maja, na B. Ciało, na Nawiedz: N. P. M. 3. Sierp. 26 Wrześ: 5 List: na Niep. pocz. P. M.

Tarczyn. Jarm. 10. na ś. Dorotę, na ś. Kaźm. we Czwar. po Niedz. Judica, na ś. Bogus, na ś. Jan Nepom. na ś. Alexy, na ś. Wawrz. na ś. Mat. na ś. Szym. i Judę, na ś. Tomasz.

Nadarzyn. Jar. 7. na 3 Króle, na Półpoście, na ś. Stanisław, na ś. Annę, na ś. Krzyż na ś. Leonard, na ś. Łucyą.

Mogielnica. Jar. 12. W dzień 3 Króli, w Ponied. po Niedz. Wstęp. na ś. Benedykt, w Pon. po Niedź. Kwiet. na ś. Woyciech, w dzień Znalezienia ś. Krzyża, w Pon. po Ziel. Swiąt: na ś. Jan. Chrz: na N. P. Szkapl. W dzień Wniebow. P. M. na ś. Franc. Seraf. na ś. Elżbietę.

Grodzisk. Jar. 5. na ś. Józef, na ś. Woyciech, na ś. Annę, na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Obwód Stanisławowski.

Dobre. Jar. 8. na ś. Jan, na Przenie. ś. Sta. w Nied. Starozap. na ś. Antoni, na ś. Małg. na ś. Bartłom. na ś. Michał, na ś. Andrzéj.

Jadów. Jar. 12. 7 Stycz. 4 Lutego, na ś. Józef, na ś. Piotr Męcz. i ś. Katerzynę Seneń. 20 Maja, na ś Bernard, trzy dni d. 15, 16 i 17 Lipca, 29 Lipca, po ś. Jakóbie dnia 4go, dwudn. na ś. Cypryan i Franc. na ś. Franciszek Seraf. trzy dni, d. 5, 6 i 7. Listop. 23. Grudnia. Targi tygod. w każdy Poniedzia.

Karczew. Jar. 13. na ś. Agnieszkę, na ś. Walenty, na ś. Kaźmierz, na s. Wojciech, na Wnieb: Pań: na ś. Witt, na s. Maryą Mag. na ś. Bart: na ś. Krzyż, na ś. Fran. na Wsz: śś. na ś. Andrzéj, na ś. Łucyą.

Kałuszyn. Jar. 12. na N. Rok na ś. Mac. na Nied. Srodopus. w Kw. Nied. s. Wojciech, na Wnieb. Pań. na ś. Małg. na ś. Bartłom. na ś. Mat. na ś. Szym. Jud. na ś. And. na ś. Tomasz.

Mińsk Polski. Jar. 3. d. 8 Lipca, na Narodz. P. M. d. 3 Paździer. co tydzień we Srodę targi na różne produkta.

Stanisławów. Jarmar. 5. na 3 Króle, na Półpoście, na śś. Piotra i Pawła, na ś. Mateusz, na ś. Katarzynę.

Radzymin. Jar. 11. na 3 Króle, na ś. Maciej, d. 1. Kwiet. na ś Floryan, d. 1 po Ziel. Swiąt. na ś. Jan, na Maryą Magdal. na ś. Michał, na ś Szym. Judę, na ś. Katarzynę.

Okuniew. Jarm. 2 w Niedzielę Przewodnią na ś. Mikołaj.

Kołbiel. Jar. 13. po ś. Józefie, po Znal. ś. Krzyża, po ś. Trój. po ś. Annie, po ś. Michale, po ś. Mikoł. po ś. Marcinie po ś. Wincen. po Nawied. P. M. po ś. Wawrz. po ś. Idzim, po ś. Łukaszu, po Młodziankach.

Nowodwór. Jar. 6. 15 Stycz. 19 Marca, 13 Maja, 15 Lipca, 15 Wrześ. 11 Listopada.

Obwód Kujawski.

Włocławek. Jar: 12. na Wszystkich śś. na 3 Króle, na ś. Wojciech, na ś. Jan Chrzcic. na ś. Łukasz, na ś. Michał, na ś. Marcin, na Nied. Przewod. na Przemie. Pańskie, na Zwiastow P. M, na Wnieb. P. M. na ś. Walen.

Brześć Kujawski. Jar. 8. na Oczysz: P. M. na ś. Józef, na ś. Stanis. w Niedz. pomiędzy Oktawą Boże. Ciała, na ś. Piotr i Paweł, na Wniebowzięcię P. M. na ś. Michał, na ś. Kata.

Radziejów. Jar. 13. na N. rok. na Oczysz. P.M. w Niedz. Kwiet. na 1. Maja, na Z. Swiąt. 13. Czerw. na Nawiedz. P. M. na ś. Annę, na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na ś. Łuk. na Niepok, Poczę. P. M. na Zwiastowanie P.M.

Babiak. Jar. 6. 17 Stycznia, d. 1. po Wiel. nocy, po ś. Trój. 14 Lip. 29 Wrześ. 2. List.

Piotrków. Jar. 12. na Boże Ciało, na ś. Jakób, w Niedz: po ś. Michale, na Wszystk. śś. na ś. Wit. w Niedz. drugą Postu, na 3 Króle w pierwszą Niedz. Postu, na Zielo. Swiątki, na Wnieb. Pańskie, na ś. Jan Chrzc. na ś. Mikoł.

Kowal. Jar. 9. na ś. Dorotę, na ś. Wojcie. na Wniebowst. Pańskie, na ś. Jan Chrzci. na ś. Małgorzatę, na ś. Jakób, na Narodz. P. M. na ś. Urszulę, na ś. Mikołaj.

Chodecz. Jar. 13. na ś. Józef, na ś. Filip, w Poniedz. po Wniebo. Pańskiém, na ś. Piotr i Paweł, na ś. Annę, na ś. Dominik, na ś. Bartłomiej, na Narodz. P. M. na ś. Jadwigę, na ś. Tomasz, w pierwszą Niedz. postu, na ś. Elzbietę, na ś. Fabian i Sebestyan, targi w dnie poniedziałkowe każdego tygodnia.

Raciążek. Jar. 7. na Zwiastow. P. M. na ś. Filipa i Jakóba, na N. P. Szkaplerz na ś. Bartłom. na ś. Hieronim, na ś. Łucyą, na Wsz. śś.

Obwód Rawski.

Rawa. Jar. 9. na ś. Agniesz. na ś. Maciéj, we Czwar. przed Kwiet. Niedz. na Wniebow. Pańskie, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Wawr. na Nar. P. M. na ss. Szym. Judę, na s. Tomasz.

Skierniewice. Jar. 7. 6 Stycz. na półpoś. 3. Maja, 25 Maja 25 Lip. 4 Paź. 19. Lis. 6 Gru.

Stryków. Jar. 7 na ś. Maciéj, w Wielki Czwartek, wa Czwar. po świąt. na ś. Maryą Mag. na ś. Wawrzy. na ś. Michał, na ś. Marć.

Nowe Miasto. Jar. 4. na ś. Małgorz. na ś. Wawrzy. na ś. Mateusz na ś. Marcin.

Główno. Jar. 8. na 3. Króle, na Oczysz. P. M. na Zwiastow. P. M. na Wniebow. Pań. na Boże Ciało, 24 Lip. na ś. Kata, na ś. Mikoł.

Bendkowo. Jar. 7. na ś. Agnieszkę, na ś. Józef, na znalez. ś Krzyża, na Nawiedz. P.M. na ś. Bartł. na ś. Szym. Judę. na ś. Katarz.

Ujazd. Jar. 10. na N. rok, na N. P. Grom. na ś. Grzeg. na ś. Wojc. na ś. Trój. na ś. Małg. na ś. Waw. na ś. Fran. na ś. Marcin, na ś. Łuc.

Sobota. Jar. 12. po 3 Król. na N. P. Grom. w W. Czwar. na ś. Marka, we Wtorek świąt. na ś. Wit, 26 Lip. 24 Sier. po podwyż. ś. Krz. na ś. Łuk. w dzień Zaduszny, na Młodzianki.

Inowłodz. Jar. 3 na ś. Filipa i Iakóba, na ś. Idzi, na ś. Szymona Judę.

Obwód Sochaczewski.

Sochaczew. Jarm. 2. Dwutygodniowy po Niedz. Kwiet. trzy tygodnio. po Wiel. Nocy. Oprócz tych odbywa się ieszcze 5 Jar.

Łowicz. Jar. 6. na ś. Mateusz, na ś. And. na ś. August. na ś. Jan Chrzci. w Niedz. Kw. w Niedzielę Przewodnią.

Wiskitki. Jar. 8. na Oczysz. P. M. na ś. Józef, w Niedz. 4 Postu, na ś. Stanis. Bisk. w Niedz. podczas Oktawy Bożego Ciała, na Wniebow. P. M. na przenies. ś. Stanisława, 27 Września, na Wszystkich świętych.

Obwód Gostyński.

Kutno. Jarm. 8. na ś. Filipa i Iakóba, na Ziel. Swiątki, na ś. Wawrzyn. na ś. Franci. na ś. Ełżb. 14 Lutego, na półpoś. 14 Wrze.

Iłów. Jar. 4. na ś. Walenty, na ś. Bazyli, na ś. Jadwigę, na ś. Tomasz,

Gostynin. Jarm. 6. 6 Stycznia, 19 Marca, 8 Maja, 25 Lipca, 30 Listop. 21 Grudnia.

Gąbin. Jarm. 4. 11 Maja, 1 Czerwca, 7 Września, 6 Grudnia.

Krośniewice. Jarm. 14. 31 Grud. 1 Lutego, 18 Marca, 7 Maja, w Nied. przed Zielone. Swiąt. 12 Czerw. 12 Lip, 25 Lip. 14 Sierp. 7 i 28 Września, 17 Paźdz. 10 i 29 Listop.

Zychlin. Jarm. 3. 29 Czerw. 16 Sierpnia, 29 Września, 28 Paździer. 6 Stycznia, 12. Marca, 23 Kwietnia, w dzień ś. Tróycy.

Kiernozia. Jar. 6. po Nowym Roku, po N. P. Grom. po Zwiast. P. M. we Wtorek po Z. Swiąt. na Przem. Pań. na ś. Łukasz.

Dąbrowice. Jarm. 7. na ś. Wojciech, na Rozesłańców, na ś. Szymona Judę, na Kwie. Niedz. na ś. Trójcę, na ś. Rozal. na ś. Agnie.

Osmolin. Jarm. 5. 21 Stycz. na ś. Stanisł. 2 Lipca, 3 Paździer. 11 Listopada.

Obwód Łęczycki.

Łęczyca. Jarm. 8. na 3 Króle, 2 Kwiet. 4 Czer. 2 i 17 Lip. 13 Paźd. 25 List. 6 Grud.

Piątek. Jarm. 7. 2 Stycz. 4 Mar. w Kwi. Niedz. na ś. Trójcę, na Przemien. Pańskie, 27 Września, na ś. Andrzej.

Kłodawa. Jarm. 8. na 3 Króle, we Srodę po Półpość. w Wiel. Czwar. we Srodę po Nied. 4 W. nocy, we Srodę przed Okt. B. Ciała, na ś. Iakób, na ś. Idzi, na ś. Klemens.

Zgierz. Jar. 7. 8 Lut. 10 i 29 Mar. 16 Sier. na podw. ś. Krzyża, na Z. Swiąt. na ś. Kata.

Alexandrów. Jarm. 8. na ś. Walen. na ś. Grzeg. na ś. Stanis. na ś. Małgorz. na ś. Iacek, na ś. Rafał, na ś. Andrzej, 23 Grud. Nazaiutrz po każdym jarkarku targ na konie i bydło, oraz targi tygodn. w poniedziałek.

Konstantynów (miasto). Iarm. 12. jak to: 12 Stycznia, 24 Lutego, 30 Maja, 20 Czer. 31 Lipca, 15 Sierp., 23 Wrześn, 28 Paźd., 11 Listopada. Oprócz tego odbywają się dwa razy w tydzień targi, to iest: w Niedzielę i we Czwartek.

Poddębice. Iarmar. 8, jako to: na Nowy Rok, dnia 17 Lutego, 19 Marca, 8 Maja, 23 Czerwca, 22 Lipca, 20 Wrzesnia i 11 Listopada.

Ozorków. Jarm. 6. 2 Stycz. w trzeci po niedz. po W. Nocy, w Poniedz. przed Okt. B. Cia, w 8. Poniedz. po Swiąt. w 16 Pon. po Swiąt. w 23 Poniedz. po świątkach.

Kazmierz. Jarm. 6. na ś. Jan Chrzcic. na ś. Barbarę, na ś. Józef, w wilią ś. Iana Chrzcić. na ś. Ang. na ś. Marcin.

Łodz. Jarm. 12. 6 Stycz. 2 Lut. 3 Mar. 2 Kwiet: 8 Maja, 13 Czer. 13 Lip. 13 Sierp. 21 Wrześ: 18 Paźdz. 14 Listop. 21 Grudnia.

Grzegorzewo. Jarm. 8. w Niedz. po ś. Agn. na ś. Józef, na ś. Woje. na ś. Trójcę, w Nied. przed ś. Małg: w Niedz. po s. Bartłom. w Niedz. przed s. Jadw. w Niedz. przed ś. Barb.

Dąbie. Jarm. 7. na ś. Jan, na ś. Fabr: na N. P. Gromn: na ś. Filipa i Iakoba, na ś. Piotr. na N. P. Rożań. na ś. Mikołaj.

Grabów. Jarm: 12. na 3 Króle, na N. P. Gromn. na Półpoście, na Niedz: Kwiet: na Wniebow. Pańs. w Niedz: po ś. Trójcy, na ś. Piotra i Paw: na ś. Wawrzyń. na Narodz. P. Maryi, na Wszys: ss. na ś. Mikołaj.

Parzęczewo. Jar. 15 na 3 Króle, na N. P. Gromn: na Niepok: Pocz: P. M. na ś. Wojc: na ś. Jan Chrzcic. na Przemien. Pań. na Wniebow. P. M. na ś. Michał, na Wszyst śś. na ś. Katarz. na Boże Ciało, na ś. Jadw: na ś. Barbarę, na Tomasz, na ś. Annę.

WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKIE.

Obwód Kielecki.

Kielce. Jarm. 14. na Nawiedz. P. M. na Wniebow. P. M. na Pośw. Kościoła. na Nied.

Kwiet. na Niedz. Popiel. na ś. Trójcę. na trzecią Niedz. Adwen. na ś. Martę, na ś. Rozal. na ś. Cecyl. na ś. Agniesz. na ś Stanis. na ś. Mateusz, na Wszyst. śś.

Wodzisław. Jarm. 15. na 3 Króle na ś. Agniesz. na ś. Walen. na Srodopo. na W. Cz. na ś. Marka, na ś. Stan. na Nawiedz. P. M. na Wnieb. Pań. na ś. Małg. na ś. Idzi. na ś. Jad. na ś. Michał. na ś. Marcin. na ś. Łukasz.

Chęciny. Jarm. 12. w Poniedz. po 3 Król. po ś. Dorocie, po ś. Józefie, po ś. Wojciechu, po Z. Swiąt. po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Annie, po ś. Bartł. po ś. Mateuszu, po ś. Jadw. po ś. Marc. po Niepok. Poczęciu P. M.

Daleszyce. Jar. 2. na ś. Fil. i Jak. i ś. Mich.

Jędrzejów. Jar. 14. po N. Roku, po N. P. Gromn. na ś. Kaźmierz. w Kwiet. Sobotę, na ś. Wojc. w Sobotę świąt. w Sobotę po Okt B. Ciała, po Piotrze i Pawle, na ś. Piotr w Okowach, na Narod. P. M. na ś. Franc. na ś. Bern. na ś. Łukasz, po ś. Katarzynie.

Małagoszcz. Jar. 12. na ś. Agniesz. na Tłusty Czwar. na Srodop. na Nied. przewod. na Znal. ś. Krzyża, na ś. Jan Chrz. na Małg. na ś. Wawrz. na podwyż. ś. Krzyża, na ś. Szym. Judę, na ś. Mik. i przed wilią B. Narodzenia.

Secemin. Jarm. 4. na Znalez. ś. Krzyża, na ś. M. Mag. po ś. Mateuszu, na ś. Tomasz.

Włoszczowa. Jar. 14. na 3 Króle, na N. P. Gromn. na ś. Fran. na ś. Dorotę, na Stan. na ś. Trój. na ś. Piotra i Paw. na s. Jakób, na Nar. P. M. na ś. Michał, na Wszyst. śś. na ś. Katarzynę, na ś. Łucyą, na Nawiedzenie P. M.

Obwód Stopnicki

Stopnica. Jar. 14. po 3 Królach, na ś. Maciéj, po przewod. Niedz. na ś. Zofię, we środę po Z. Swiąt. na ś. Ant. na ś. Piotr i Paw. na M. Mag. na ś. Piotra w Okow. po Narodz. P. M. na ś. Mat. na ś. Fran. na Wszyst. śś. na ś. Mik.

Wiślica. Jarm. 12. na s. Agniesz. na ś. Kaźmierz, na ś. Wojc. w Okt. B. Ciała, na ś. Małgorzatę, na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na Wniebow. Pań. na ś. Mateusz, na ś. Jadw. na ś. Marcin, na s. Mikołaj.

Pinczow. Jarm. 13. na s. Dorotę, na s. Grze. na s. Filipa i Jakóba na s. Piotra i Paw. na s. Jan, na s. Jakób. na s. Bartłom. na podwyż. s. Krzyża, na s. Ursz. na s. Łuc. we Wtorek przed W. nocą. we Wtorek po Z. Swiąt we Wtorek przed B. Narodzeniem.

Chmielnik. Jar. 13. na 3 Króle na s. Agn. na s. Mac. na s. Józef, w N. przewod. na s. Zofię, na s. Wita, na s. Jakób. na s. Jac. na s. Idzi, na s. Szym. Judę, na s. Michał, na s. Andrzéj.

Szydłów. Jar. 12. 3 Stycz. 3 Lut. 13 i 27 Mar. na s. Filipa i Jakóba, 7 i 27 Czerw. na przem. Pań. na s. Idzi, na s. Fran. Seraf. w dzień Zaduszny, 9 Grudnia.

Nowe Miasto Korczyn. Jarm. 8. na Grom. na s. Józef, na s. Stanis. na Nawiedz. P. M. na s. Bartłom. na przeniesienie s. Stanis. na s. Elźb. na s. Tomasz.

Busk. Jarm. 10. we Srodę po 3 Królach, po Nied. Kwiet. po środop. po znalez. s Krz. po s. Anton. po s. Prok. po podwyż s. Krz. po s. Mat. po s. Leonard. po s. Barbarze.

Pacanów. Jar. 12. na Wniebow. Pańsk. na B. Ciało, na s. Kilian, na s. Marc. na 3 Króle, na Grom. na przewod. Niedz. na s. Wawrz. na s. Bartłom. na s. Michał, na s. Jadwigę, na s. Barbarę.

Oleśnica. Jarm. 13. Na nawróc. s. Paw. na s. Walen. na s. Grzeg. na W. Srodę, na s. Stanis. na s. Trójcę, na s. Bonawent. na s. Jacek, przed s. Mat. na Rożań. Niedz. na Szym. Judę, na s. And. na s Tom. Apost.

Obwód Olkuski.

Olkusz. Jarm. 9. w wstę. Poniedz. w Kw. Ponied w Poniedz. po Wniebow. Pań. na s. Jan, na s. Annę, na Wniebow. P. M. na s. Michał, na s. Franc. na s. Andrzej.

Olsztyn. Jarm. 2. W poniedz. po Srodop. w Poniedz. po s. Stanisławie.

Szczekociny. Jarm. 17. to iest w każdą środę co trzy tygodnie.

Kromatów. Jarm. 13. w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

Pilica. Jarm. odbywa się co dwa tygodnie w dni Wtorkowe.

Zarki. Jarm. 13. Na 3. Króle, na N. P. Grom. w poniedz. po niedz. suchej, w poniedz. po niedz. białej, w poniedz. po Przew. na ś. Stanis. w poniedz. po ś. Trójcy, na Nawiedz. P. M. w poniedz. po N. P. Snież. w poniedz. po ś. Andrz. na przenies ś. Stan. na ś. Szym. Judę, na ś. Andrzej.

Bendzin. Jarm. 11. Na 3 Króle, na Grom. po niedz. such. po niedz. białej, po niedz. przewod. na ś. Stanis. po ś. Trójcy, na Naw. p. M. po N. P. Snież. 27. wrześ. na ś. Andrzej.

Czeladź. Jarm. 12. W pierwszy wtorek każdego miesiąca.

Modrzeiów. Jarm. 9. W niedz. po N. roku, w niedz. ostat. mięsopus. na ś. Kazimierz, w nied. Białą, w nied. przed ś. Jan. po Wnieb. Pań. po ś. Michale, po ś. Szym. po ś. Andrz.

Zarnowiec. Jarm. 17. W poniedz. co trzy tygodnie.

Wolbrom. Jarm. 23. w każdy czwart. co dwa tygodnie.

Sławków. Jarm. 15, Po 3. Król. po Grom. w niedz. suchą, w niedz. Kwiet. na znalez. ś. Krz. w niedz. po ś. Wicie, po ś. Pietrze, po ś. Jakóbie, na Wniebow. P. M. na podw. ś. Krz. po ś. Jadw po ś. Marc. po ś. Mikoł.

Skała. Jarm. 14. 15. Stycz. 14 Lut. na ś. Kaźm. 8. Kwie. na ś. Filipa i Jakóba, 19 Czerw. na ś. Jan, na ś. Annę, nazaiutrz po ś. Rochu, na ś. Idzi, na ś. Michał, na ś. Szym. i Judę, na ś. Andrz. na ś. Tomasz.

Lelow. Jarm. 16. Po N. roku, na ś. Agn. na ś. Maciej, na ś. Józef, po W. nocy, po Wniebow. Pań. po B. Ciele, po ś. Piotrze, po ś. M. Mag. na N. P. Aniel. na ś. Bartłom. po Narodz. P. M. na ś. Franc. na ś. Łukasz, na ś. Marcin, po ś. Mikołaju.

Siewierz. Jarm. 12. w pierwszy poniedz. każdego miesiąca.

Obwód Miechowski.

Miechow. Jarm. 19. Na 3 Króle, na Grom. na niedz. głuchą, na s. Maciej, na Zwiast. P. M. w kwiet. niedz. w przewod. niedz. na ś. Stanis. na Z. świątki, na narodzenie ś. Jana, na ś. Rozes. na ś. Jakób, na ś. Jacek, na Narodz. P. M. na ś. Mateusz, na ś. Łukasz, na ś. Szymon, na ś. Marcin, na ś. Łucyą.

Proszowice. Jarm. 19. 2. i 24. Stycz. 4. 14. i 28. Lutego, na ś. Józef, 27 Marca, 24. Kw. po ś. Stanis. 29 Maja, po Nawie. N. P. na ś. Annę, na ś. Roch, po Narodz. N. P. 19. Październ. na ś. Szym. Judę, 13. Listop. po Niepok. Pocz. P. M. na ś. Tomasz.

Brzesko nowe. Jarm. 16 to iest w każdy poniedz. co trzy tygodnie.

Xiąż. Jarm. 3. Na N. rok, na Wszyst. śś. na ś. Mikołay.

Działoszyce. Jarm. 7. Na ś. Maciej, na ś. Wojc. na ś. M. Mag. na ś. Michał, na ś. Jadw. na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Skalmierz. Jarm. 13. W niedz. po 3 Król. na staro zapust, na środop. na Kwiet. nied., na niedz. przewod. na Wnieb. P. na B. Ciało, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Wawrzyn. na ś. Idzi, na ś. Franc. Seraf. na Wszyst. śś. na Niepok. Pocz. P. M.

Koszyce. Jarm. 15. Na 3. Króle, na niedz. starozap. na środopos. na Wiel. Czwartek, na ś. Floryan, po B. Ciele, na ś Piotr i Paw. na M. Mag. na ś. Jacek, na ś. Mateusz, na ś. Jadw. na W. śś. na ś. Andrzey, na ś. Tom.

Opatowiec. Jar. 2. Na ś. Iakób, na Ziel. świątki.

WOJEWÓDZTWO SANDOMIERSKIE.

Obwód Radomski.

Radom. Iarm. 9. 3. Stycz. 14. Lut. 7. Mar. 1. Kwiet. 9. Maja, 13. Czerw. 28. Paźdz. 25. List. 17. Grudnia.

Kozienice. Jarm. 12. 21. Stycz. 24 Lutego, w Niedz. Białą, 23 Kwiet. 22. Maja, 24. Czerw. 14. Lipca, 24 Sierp, 24 Września, 18. Paźdz. 4. Listp. 6. Grudnia.

Ryczywoł. Jarm. 6. 29. Stycz. 19 Marca, 20. Kwiet. 1. Wrześ. 4. Listop. i 13. Grudnia. Oprócz tych targ w każdy Wtorek.

Skaryszew. Jarm. 9. W poniedz. wstępny, na przewodn niedz. na Wniebow. P. na ś. Jan Chrzcic. na ś. Jakób, na ś. Bartł. na ś. Mat. na ś. Szymon Judę, na ś. Tomasz.

Janowiec. Jarm. 4. na ś. Agnieszkę, na ś. Małg. na ś. Stanis. i na ś. Łukasza.

Jedlińsko. Jarm. 7. na 3. Króle, na ś: Józef, na ś. Wojc. na ś. Urban, na ś. Jan, na ś. Idzi, na Wszyst. śś.

Głowaczow. Jarm. 2. Na ś. Wawrzyńca, w Niedz. Kwietnią.

Gniewoszow. Jarm. 4: Na ś. Michał, na ś. Szym. Judę, na ś. Józef, i na Naw. P. M.

Zwoleń, Jarm. 8. Na N. rok, na ś. Dorotę, na Wiel. Czwart. na Znalez. s. Krzyża, na Boże Ciało, na Przem. Pań. na Podwyż. ś. Krzyża, na ś. Katarzynę.

Białobrzegi Jarm. 12. Zawsze w pierwszą niedzielę każdego miesiąca.

Granica. Jarm. 12. Na N. P. Grom. na ś. Józef, na Ziel. świąt. na Nawiedz. P. M. na ś. Mich: na ś. Szym. na Narod. P. M. po 3. Król. 23. Kwiet. 6. Sierp. na ś. Tomasz, na ś. Mar.

Przytyk. Jarm. 5. 4. Marca, w W. Czwar. 1. Maja, w Okt. B. Ciała, 4. Września.

Tarłów. Jarm. 10. jako to: w Wstęp. Srod. Kwietni Poniedz. na ś. Wojc. na ś. Trójcę, na śś. Piotr i Paweł, na ś. Annę, na ś. Jadw. na ś. Marcin, na ś. Andrz. na ś. Tomasz.

Łagów. Jarm. 12. jako to: na N. rok, na Oczyszczenie P. M. na ś. Józef, na ś. Leonard, na Wniebow. Pańskie, po Oktawie P zem. Pań na ś. Bartł. na ś. Michał, na ś. Mikołay, na ś. Maciey, na ś. Marc. na ś. Jan Chrzciciel.

Obwód Sandomierski.

Iwaniska. Jarm. 13. Na 3. Króle, na środopos. na ś. Maciej, na ś. Jakób, na Z. świąt. na ś. Wit, na ś. M. Mag. na Wniebowz. P. M. na ś. Idzi, na ś. Michał, na ś. Szymona Judę, na ś. Andrzej, na ś. Łucyą.

Zawichost. Jarm. 12. w Niedzielę Białą, na Boże Ciało, na Podwyż. ś. Krzyża, w Niedz. 1. Adwent. po 3. Królach, na ś. Walent. we środę po W. nocy, po ś. Stanis. Bisk. na ś. Antoni Padew. na N. P. Aniel. na ś. Franc. Seraf. na ś. Barbarę.

Staszow. Jarm. 12. Na N. rok, na Oczysz. P. M. na ś. Maciej, na Niedz. Białą, na ś. Wojciech, na Wnieb. P. na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Ant. na ś. Bartł. na ś. Mat. na ś. Urszulę, na ś. Andrzej.

Osiek. Jarm. 12. Na ś. Paw. na ś. Walenna ś. Bened. na ś. Stanis. na ś. Wit, na Nawiedz. P. M. na ś. M. Mag. na ś. Piotr w ok. na ś. Idzi, na ś. Szym. Judę, na Przen. ś. Stanis. na ś. Tomasz.

Sandomierz. Jarm. 2. Na Wniebow. Pań. na Narod. P. Maryi.

Obwód Opatowski.

Iłża. Jarm. 8. Na N. P. Grom. na Zwiast. P. M. na Kwiet. niedzielę, na ś. Stanis. na Wniebow. P. M. na ś. Idzi, na ś. Jadw. na Niep Poczęcie P. M.

Lipsk. Jarm. 9. Na Nawróc. ś. Paw. we Wtor. Swiąt. na ś. M. Mag. na ś. Elz. na ś. Małgor. po Popieł. w poniedz. po niedz. Białéj, na ś. Wojciech.

Wąchock. Jarm. 8. Na N. rok, w pierwszą niedz. postu, na ś. Wojciech, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małg. na Narodz. P. M. na ś. Michał, na ś. Elzbietę.

Opatow. Jarm. 12. Na N. rok, na ś. Agn. w wstęp. środę, w Kwiet. niedz. w przew. niedz. na ś. Trójcę, na ś. Jan Chrzcic. na ś. Annę, na ś. Bartł. na ś. Franc. na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Obwód Opoczyński.

Końskie. Jarm. 9. W poniedz. po Nawróc. ś. Paw. na ś. Maciej, na ś. Józef, na ś. Filipa i Jakóba, w poniedz. po B. Ciele, na ś. Jakób, w poniedz. po ś. Bartł. na poświęce. kościoła, na ś. Mikołay.

Zarnów. Jarm. 12. na N. rok. na Oczysz. P. M. na ś. Kaźmierz, na niedz. Kwiet. na ś. Wojc. na ś. Kaźmierz, na niedz. Kwiet. na ś. Wojc. na ś. Trójcę, na ś. Małg. na Wnieb. P. M. na Narod. P. M. na ś. Łuk. na ś. Marek, na ś. Mikołay.

Opoczno. Jarm. 10. Na 3. Króle, w pon. Starozap. w poniedz. Środopos. w poniedz. przewodni, we Wtorek Świąteczny, 22. Lip. 24. Sierp. 21. Wrześ. 2. List. w poniedz. Adw.

Białaczow. Jarm. 2. w Wilią ś. Stanisława, w wilią ś. Jana Chrzciciela.

Radoszyce. Jarm. 8. w poniedz. po 3. Krol. na ś. Dorotę, na ś. Wojc. na B. Ciało, na ś. Annę, na ś. Mat. na ś. Jadw. na ś. Marcin.

Skrzynno. Jarm. 8. na ś. Walent. we Środę przewod. na ś. Stanis. na ś. Jan Chrzc. na s. Urszulę, na ś. Katarz. na Przem. Pań. na ś. Prokopa.

Szydłowiec. Jarm. 12. Na 3. Króle, na ś. Wal. na Srodop. na W. Srodę, na ś. Zyg. na B. Ciało, na s. Wawrz. na s. Mat. na s. Franc. na ś. Łuk. na ś. Marc. na ś. Mikołaj.

Solec. Jarm. 12. dnia 20 Stycz. 16. Lutego 10 Marca po Białey Niedz. we Wtorek, 9. Maja, 13. Czerwca, w poniedz. po Nied. Opatrzności, 2. Sierpnia, 1. Wrześ. 11. Listopada, 4. Grudnia, tudzież targi tygodniowe w dni Wtorkowe, na jarmarki dosyć licznie przybywają kupcy z różnych miast z towarami. Bydła rogatego i koni dosyć znacznie sprowadzonych bywa.

Drzewica. Jarm. 8. jako to: na Nowy rok, w Niedz. Zapust. w Nied. Białą, na s. Wojc. na s. Piotr i Paweł, na s. Annę, na Narodz. P. Maryi, na s. Łukasz.

Gielniów. Jarmarków 11. jako to; na s. Paweł 16. Lutego, na s. Grzegorz, na s. Marek, na s. Trójcę, na Nawiedz. N. P. M. na s. Dominik, na ś. Idzi, w poniedziałek po N. P. M. Rożań. na s. Marcin, na s. Łucyą.

Botzentyn. Jarm. 15. Na s. Paw. na s. Wal. na s. Kaź. na Kwiet. Nied. na s. Stan. na Z. Swiąt. na s. Wita, na s. Piotra i Paw. na s. M. Mag. na s. Dom. na s. Idzi, na s. Mat. na s. Łuk. na s. Marc. na s. Mikołaj.

Odrzywoł. Jarm. 10. Na s. Fab. i Sebas. na s. Józef, na s Kaźm. w wilią B. Ciała, na Nawiedz. P. M. 6. Sierp. 14. Wrześ. na s. Jadw. 6. i 21. Grudnia.

Przedborz. Jarm. 12. Po 3. Królach, po s. Mac. po Niedz. białey, po Wniebow. Pańsk. po B. Ciele, po s. Janie Chrzcic. po s. Alex. po Wniebowst. P. M. po s. Krzyżu, po s. Michale, na s. Marc. po Niepok. Pocz. P. M.

Ostrowiec. Jarm. 12. Na 3. Króle, na tłusty Czw. na s. Józef, na Niedz. przewod. na Wniebow. P. w Okt. B. Ciała, na s. Jan, na Przem. P. na s. Idzi, na s. Michał, na s. Szymon, na s. Katarzynę.

WOJEWÓDZTWO KALISKIE.

Obwód Kaliski.

Kalisz. Jarm. 6. W poniedz. po Niedzieli Septuages. po Nied. Judica, po s. Wicie, po ś. Wawrz. po ś. Michale, po s. Marcinie.

Turek. Jarm. 11. Na 3. Króle, w poniedz. po niedz. Kwiet. w poniedz. po B. Ciele, na s. Jakób, na Wniebow. N. P. na Narodzen. P. M. na s. Łukasz, na Niepok. Poczęcie, na s. Marek, na s. Agatę, na s. Leonard.

Warta. Jarm. 13. Po N. roku, 25. Stycz. w Niedz. wstęp. 31. Marca, 24. Kwiet. 31. Maja, 6. Czerwca, na Porc. 29. Sierp. na s. Franc. 19. Listop. na s. Jan, 23 Grudnia.

Uniejów. Jarm. 12. W Niedzielę Starozap. na s. Maciey, w poniedz. przewod. na Znal. s. Krzyża, w poniedz. Swiąt. na s. Piotra i Pawła, na N. P. Szkap. na s. Wawrzyńca, na s. Michał, na s. Szym. Judę, na s. Andrzej, na s. Szczepan.

Dobre. Jarm. 13. Na s. Wal. na Niedzielę Białą, na s. Filipa i Jakóba, w Poniedz. po s. Trójcy, na s. Jan, na M. Mag. na s. Bartł. na Narodz. P. M. na s. Mat. na s. Franc. na Wsz. ss. na s. Katarz. na s. Tomasz.

Błaszki. Jarm. 10. Na N. P. Gromniczną, w Niedz. Przewod. na s. Ant. w Niedz. po s. Jan. na s. Annę, na s. Roch, nazajutrz po s. Mich. na s. Kat. na s Tom. na 3. Króle.

Iwanowice. Jarm. 5. W Niedz. po 3. Król. na s. Kaźm. w Niedz. po s. Trójcy, na Narodzenie P. M. na s. Katarzynę.

Opatuwek. Odbywać się będą stałe targi w dni Czwartkowe każdego tygodnia, a jarmarki w dniach na s. Dorotę. na s. Filipa i Jakoba, na Wnieb. P. M.

Kozminek. Jarm. 8. jako to: na s. Agniesz. na s. Grzegorz, na s. Wojc. na s. Piotra i Paw. na s. Wawrz. na Nar. P. M. na s. Szymona Judę, na s. Barbarę. Oprócz tych odbywają się dnia 15. Stycznia, 14. Lutego, 29 Maja i 29 Lipca.

Staw. Jarm. 10. jako to: na 3. Króle, na s Maciej, na s. Józef, na s. Stan. na Z Swiąt. na s. Jakob, na s. Egidy, na s. Jadwigę, na W W. śś. na s Mikołay.

Chocz. Jarm. 4. jako to: przed s. Filipem i Jakobem, przed s. Bartł. przed s. Jadwigą, przed s. Marcinem.

Stawiszyn. Jarm. 11. w Poniedziałki jako to: po 3. Królach, po s. Walentym, po Srodopościu, po Przew. Niedz. po Wnieb. Pań. po Naw. P. M. po s. Marcinie, po s. Mikołaju.

Kazimierz. Jarmarków 12. jako to. na 3. Króle, na s. Mac. na Zwias. P. M. na s. Wojc. na s. Stanisław, na s. Jan Chrzcic. na s. Annę, na s. Porcyunkulę, na Narodz. P. M. na s. Franciszek, na s. Marcin, na Niepokalane Poczęcie P. M.

Wilczyn. Co cztery tygodnie bywa Jarmark.

Zagorów. Bywa Jarmark w każdy pierwszy Czwartek miesiąca.

Skulsk. Jarm. 10. jako to: na Zwias. P. M. na Oczysz. P. na Opiekę s. Józefa, na s. Jana, na Naw. N. P. M. na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na WW. ss. na Niep. poczęcie P. Maryi.

Obwód Koniński.

Konin. Jarm. 9. Na s. Fabian i Sobestian, w Niedz. Srodop. na Wniebow. Pań. na B. Ciało, po s. M. Magd. po s. Idzim, po s. Franc. na s. Urszulę, na s. Michał.

Koło. Jarm. 10. w d. po N. roku, w d. po N. P. Gromnic. po s. Mac. w Poniedz. po Niedz. Białej, po s. Fil. i Jakób. w Pon. po B. Ciele, w d. po s. Wawrzyń. po Pod. s. Krzyża, po s. Szym. Juda, po s. Katarz.

Pyzdry. Jarm. 12. w Poniedz. po N. roku, po Oczysz. P. M. po Srodop. po Wielnocy, przed Z. Swiąt. dniem przed s. Piotr. w Poniedz. po s. M. Mag. po Wniebow. P. M. po Niedz. P. M. po ś. Franc. po s. Szym. po s. Mikolaju.

Władysławów. Iarm. 10. w Poniedz. po 3. Król. we Czwart. po Zapust. na s. Józef, 13. Kwiet. w Poniedz. po Wnieb. P. 29. Cz. 24. Sierp. w Poniedz. po s. Michale, 1. i 29. Listopada.

Tuliszkow. Iarm. 8. Na s. Mich. w Pon. przed s. Marcin. w Poniedz. 2. Adwent. we Wtorek po 3. Król. w Poniedz. przed Popiel.

w poniedz. po s. Wojc. w poniedz. przed s. Jan. Chrzcic. wPoniedz. po Wniebow. P. M.

Rychwoł. Jarm. 7. we Wtorek przed W. nocą, po s. Trójcy, po s. Janie, po s. Bartł.

Słupca. Jarm. 10. 7. Stycz. w Poniedz. po Niedz. Starozap. na Srodop. w Poniedz. W. noc. we Czwart. przed Z. Swiąt. 30. Czerw. w Poniedz. po s. Wawrz. 22. Wrześ. 19. Października, 26. Listopada.

Kleczew. Jarm. 12. 2. Stycz. 14. Lut. 21. Marca, 17. Kwiet. 23. Maja, 10. Czer. 13. Lipca, 1. i 29. Wrześ. 29. Paźdz. 30. Listop.

Obwód Sieradzki.

Lutomirsk. Jarm. 8. 4. Lut. 4. Marc. na 8. d. przed W. Czwart. na 4. d. przed Z. Swiąt. 29. Czerw. 24. Sierp. 13. Paźdz. 4. Grudnia.

Sieradz. Jarm. 12. Na 3. Króle, na s. Maciej, na s. Józef, na Kwietnią Niedz. na s. Stanis. na s. Trójcę, na s. Annę, na Wnieb. P. na s. Mat. na Wszyst. ss. na s. Mikołaj, na s. Tomasz.

Szadek. Jarm. 14. Na 3. Króle, 14. Lut. 12. Marca, 6. Kwiet. 3. Maja, 1. i 13. Czerw. 20. Lip. 10. Sier. 14. Wrześ. 18. Paźdz. 25. Listopada, 21. Grudnia.

Łask. Jarm. 10 Na N. rok, 6. Lutego, w Niedzielę Kwiet. w Przewod. Niedz. na s. Stanis. na Z. Swiąt. 1. Lipca, na Wniebow. P. M. 29. Wrześ. 19. Listopada.

Widawa. Jarm. 12. W Poniedz. Zapust. w Poniedz. s. Kaźm. w Niedzielę 1. postu, w poniedz. s. Józefa, na Półpoś. w Poniedz. s. Ant. w Niedz. 2. po W. nocy, w Poniedz. Swiąt. na d. przed s. Małg. w Poniedz. po s. Rochu, na d. przed s. Marc. w Niedz. 4. Adw.

Pabianice. Jarm. 7. Na s. Agniesz. na s. Józef, na s. Aloizy, na s. Wawrzyniec, na s. Mat. w Niedz. po s. Marc. na s. Tom.

Złoczew. Jarm. 13. Na N. rok, na N. P. Gromnic. na s. Kaźm. na Niedz. Kwiet. we dwa tygodnie po W, nocy, na s. Zofią, na s. Ant. w Niedz po N. P. Szkap. na Wnieb. P. M. na Narodzen. P. M. na s. Franc. Ser. w Niedz. po Wszyst. ss. na s. Andrzej.

Obwód Wieluński.

Wieluń. Jarm. 7. na s. Agnies. na Niedz. Białą, po Niedz. Przew. na Z. Swiątki, na Nawiedz. P. M. na s. Michał, na s. Barb.

Kłobuck. Jarm. 12. 24. Stycz. 7. Lut. 7. Marca, 28. Marca, 15. Maja. 30. Maja, 13. Lipca. 20. Sierp. 3. Paździer. 14. List. 4. Grudnia.

Działoszyn. Jarm. 2. na s. Tom. na 3. Król.

Stara Częstochowa. Jarm. 12. na s. Agnies. w Pon. po Niedz. Wstęp. w Pon. po Niedz. Kwiet. na s. Filipa i Jakóba, we Srodę po Z. Swiąt. na s. Jan Chrzcic. na s. Mar. Magd. w Pon. po Wnieb. P. M. w Pon. po Narod. P. M. w Pon. po s. Mich. na W. ss. i s. Kat.

Nowa Częstochowa. Jarm. 4. 19. Marca, 15. Czerw. 1. Września, 13, Grudnia.

Praszki. Jarm. 12. w Poniedz. po 3. Król. na s. Dorotę, na s. Grzeg. we Czwart. po Niedz. Przew. na s. Stanis. we Czwart. po Z. Swiąt. na ś. Jan Chrz. na s. Jakób, dnia 9. Wrześ. na ś. Franc. na ś. Katarz. na s. Tom.

Wieruszow. Jarm. 10. na s. Fabian i Seb. na s. Agatę, na Srodop. na ś. Wojc. na s. Stan. na s. Piotra i Paw. na s. Bartł. na s. Michał, na s. Szym. Judę, na s. Jana Ewangieliste.

Krzepice. Jarm. 8. w Poniedz. po s. Jadw. po Niepok. Poczęc. P. M. po s. Dorocie, po Półpoś. po s. Filip. i Jakób. po s. Wicie, po s. Domin. po Podw. s. Krzyża.

Szczerców. Jarm. 12. 10. Stycz. 27. Lutego, 19. Marca, 25. Kwiet. 25. Maja, 24. Czer. 25. Lipca, 17. Sierpnia, 7. Wrześ. 21. Paźdz. 17. Listopada, 5. Grudnia.

Zdańska Wola. Jarm. 9. 23. Lutego, 23. Kwiet. 23. Maja, 23. Lipca, 23. Wrześ. 23. Paździer. 23. Listopada, 23. Grudnia.

Bolesławice. Jarm. 9. 3. Lut. w Poniedz. po Niedz. Głuchej, w 3ci Poniedz. po Wiel.

nocy, w Pon. po s. Trójcy, 13. Lipca, 10. Sierpnia, 21. Wrześ. 2. List. 13. Grudnia.

Mstów. Jarm. 12. na 3. Króle, na s. Walenty, na s. Gertrudę, na s. Wojciech, na s. Urban, na 1. Niedz. po s. Janie Chrzcic. na ss. Rozesłańców, na Wniebow. P. M. na s. Mateusz, na s. Szym. Judę, na Ofiarowanie P. M. na s. Tomasz.

Przyrow. Jarm. 13. d. 3. po s. Grzegorzu, d. 3. po s. Wojciechu, w Poniedz. po B. Ciele, na s. Annę, na s. Dorotę, na s. Zofią, na s. Ian Chrzciciel, na s. Michał, na s. Łucyą, na s. Kaźmierz, na Niedz. Kwiet. na Nied. po s. Marcinie, na s. Mikołay.

Obwod Piotrkowski.

Piotrkow. Iarm. 4. na s. Stanis. na Ziel. Swiąt. na s. Iakób, na s. Michał.

Bełchatow. Iarm. 6. w Poniedz. po 3. Król. w Biały Poniedz. lub w Niedz. w tydzień po Z. Swiąt. na s. Ant. na s. Michał, w tydzień po w w. świętych.

Kamińsko. Iarm. 10. Na 3. Króle, na s. Iózef, na s. Filipa i Iakóba, na s. Piotra i Paw. na s. M. Mag. na Wniebow. P. M. na s. Franc. na s. Szym. Iudę, na s. Tomasz.

Koniecpol. Iarm. 10. w wilią s. Agniesz. w wilią s. Macieja, w wilią s. Iózefa, w 1. Niedz. po Wniebow. P. po s. Piotr. i Pawle, w wilią s. M. Mag. w wilią s. Bartł. w wilią s. Mich. w wilią s. Franc. w wilią s. Marc. w wilią s. Mikołaja.

Wolborz. Iarm. 9. Na s. Kaźmierz, na Wniebow. P. na Boże Ciało, na s. Piotra i Paw. na s. Roch, na s. Michał, na s. Iadw. na s. Mik. w W. Czw. zwany podstarzyca.

Radomsk. Iarm. 10. w poniedz. po 3. Król. w 1. i w ostatni Polied. postu, po Znal. s. Krz. po s. Tróycy, po s. M. Mag. po s. Iac. po Podw. s. Krzyża, po s. Łuk. po s. Adrz.

Rozprza. Iarm. 8. Na N. rok, na Srodop. 25. Kwiet. 16. Maia, 2. Lipca, 24. Sierp. 21. Września, 4. Grudnia.

Tuszyn. Iarm. 10. 6. Stycz. 11. Lutego, 1. Kwiet. 1. Maia, 4. Czerw. 22. Lip. 8. Wrześ. 4. Paźdz. 1. i 30. Listopada.

WOJEWODZTWO LUBELSKIE.

Obwod Lubelski.

Lublin. Iarm. 4. Na N. P. Grom. na Z. Swiąt. na Wniebow. P. M. na s. Sz. Iudę, oprócz tego 12. Iarm. iednodn. w 1. dzień każdego miesiąca.

Kazimierz. Iarm. 5. Na s. Kazimierz, na s. Ian Chrzcic. na Wszyst. ss. na s. Barbarę, na s. Bartłomiey.

Wąwolica. Iarm. 9. Na 3. Króle, na s. Iózefa, na s. Woyciech, na s. Stanis. na s. M. Mag. na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na s. Marc. na Wniebow. Pańskie.

Lubartow. Iarm. 7. Na 3. Króle, na Niedz. Zapust. na Niedz. Kwiet. na s. Fil. i Iakób, na s. Annę, na s. Bart. na s. Dyonizy.

Kurow. Iarm. 10. na 3. Króle, na s. Agatę, na s. Grzeg. w pon. po Nied. W. nocnéy, po Wn. Pań. po s. Piotr. i Paw. na s. Wawrz. na s. Mat. na s. Iadw. na s. Katarzynę.

Bychawa. Iarm. 11. Na N. rok, na Naw. s. Paw. w Niedz. Srodop. na s. Filip. na Wnieb. P. na s. Ian Chrzcic. na s. M. Mag. na s. Bartłomiey, na s. Mateusz, na s. Urszulę, na s. Andrzey.

Opole. Iarm. 13. W każdym miesiącu po iednym, a w iednym miesiącu dwa.

Baranow. Iarm. 9. na s. Franc. na s. M. Magd. na s. Agn. na Z. Swiąt. na Wnieb. P. M. na s. Szym. Iudę, na s. Tom. na ostatnią Niedz. Zapust. i na Niedz. Kwiet.

Biskupice. Iarm. 6. na N. rok, na s. Mat. na s. Woyc. na s. Wawrz. na Narod. P. M. na s. Marcin.

Końska Wola. Iarm. 9. na s. Fab. i Seb. na wst. Niedz. na Zwiastow. P. M. na Znalez. s. Krz. po 1. Niedz. Ok. B. Ciała, na s. Annę, na s. Bartł. na podw. s. Krz. na s. Łukasz.

Piaski. Iarm. 10. na N. P. Grom. na s. Mac. na Niedz. Kwiet. na s. Krzyż, na s. Ian, na s. Kilian, na podnies. s. Krzyża, na Wszyst. ss. na s. Iędrzey, na s. Tomasz.

Głusk. Iarm. 10. na 3. Króle, na s. Kaź. na Wniebow. Pań. na Narodz. P. M. na s. Iakób, na s. Marcin, po Przewod. Niedz. po s. Stanis. na s. Iad. na Niep. Pocz. P. M.

Jozefow nad Wisłą. Iarm. 11. na N. rok, na s. Iózef, na s. Stanis. na s. Ian, na Ocz. P. M. na Wniebow. Pań. na s. Wawrzyńca, na Narodz. P. M. na s. Mich. na Wszyst ss. na s. Mikołay.

Bełżyce. Iarm. 8. na N. P. Grom. na Białą Niedz. na s. Stanis. na s. Tróycę, na s. Małg. na Wszyst. ss. na s. Mich. na s. Łucyą.

Obwod Hrubieszowski.

Hrubieszow. Iarm. 8. na Maślen. na Wnieb. P. na 10. Piąt. po W. nocy, na s. Prok. na Wniebow. P. M. na s. Krzyż, na Pokr. na s. Marc. wszystkie podług ruskiego kalend.

Łaszczow. Iarm. 10. 13. Stycz. 2. i 24. Lut. 19. Marca, 6. i 21. Kwiet. 2. Czerw. 11. Lipca, 29. Wrzes. 11. Listopada.

Kryłow. Iarm. 8. 17. Stycz. 21. Marca, 4. Maja, 7. Czer. 10. i 31. Lip. 19. Sier. 11. Grud.

Dubienka. Iarm. 3. na 3. Króle, na Ziel. Swiąt. na N. P. Rożańcową.

Obwod Krasnostawski.

Chełm. Iarm. 5. na Zwiast. P. M. na s. Mikoł. z Tol. na s. Ian Chrzcic. na Narodz. P. M. na s. Mikołay.

Krasnystaw. Iarm. 6. na 3. Króle, na N. P. Grom. na s. Annę, na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na s. Michał.

Łęczna. Iarm. 6. na B. Ciało, na s. Idzi, na s. M. Mag. na s. Marc. na s. Mikoł. na 3. Króle ruskie.

Zołkiewka. Iarm. 11. 24. Lut. 7. Marca, 1. i 16. Maja, 24. Czerw. 22. Lip. 10. Sierp. 29. Wrześ. 29. Paźdz. 11. List. 6. Grudnia.

Obwod Zamojski.

Biłgoraj. Iarm. 10. na N. rok, na s. Maciej, na Zwiast. P. M. na W. Czwartek, na Przewod. Niedz. na Z. Swiąt. na s. M. Magd. na Wniebow. P. M. na s. Franc. na s. Mik.

Goraj. Iarm. 8. na s. Walen. na s. Stan. na B. Ciało, na s. Ian Chrzc. na Nawiedz. P. M. na s. Bartł. na przen. s. Stan. i s. Andr.

Ianow. Iarm. 8 na N. rok, na N. P. Grom. 4. Mar. 3. Maja, 2. i 24. Czer. 18. Paź. 1. List.

Kraśnik. Iarm. 11. na 3. Króle, na s. Wal. w Ponie. po Kwiet. Niedz. na ś. Serwacy, na s. Ant. na s. Kilian, 16. Sierp. na s. Nikod. na s. Franc. na s. Marcin, na s. Barbarę.

Jozefow. Iarm. 9. na Niepok. Pocz. P. M. na s. Iózef, na s. Małgorz. na s. Mateusz, 18. Stycz. na 3. Króle, na s. Trójcę, 26 Lipca, na N. P. Rożańcową.

Krasnobrod. Iarm. 9. 24. Lut. 25. Mar. 28. Maja, 2. Lipca, 18. Sierpnia, 22. Wrześ. 2. Listop. 20. i 25. Grudnia.

Szczebrzeszyn. Iarm. 10. na s. Agniesz. na Szrodop. na s. Fil. i Iakóba, na s. Ian Chrzc. na s. Iak. na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na s. Michał, na s. Marcin, na s. Mikołaj.

Tomaszow. Iarm. 8. na s. Stan. na s. Bartł. na 3. Króle, na s. Łukasz, na N. P. Grom. na N. P. Skapl. na s. Teklę, na s. Franc. Xaw.

Urzędow. Iarm. 7. w Pon. Wstęp. w Pon. po Niedz. Przewod. na B. Ciało, na s. Wawrz. na s. Łukasz, na s. Mikołaj.

Zamość. Iarm. 6. na Nawróc. s. Pawła, na Wniebow. Pań. na Z. świątki, na Nar. P. M. na s. Marcin, na s. Katarzynę.

Krzeszow. Iarm. 11. na Ocz. P. M. na s. Iózef, 4. Maja, na B. Ciało, na s. Ian Chrzc. 26. Lip. na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na s. Łuk. na s. Katarz. na s. Tomasz.

WOJEWÓDZTWO PŁOCKIE.

Obwód Płocki.

Płock, Jarm. 4. 25. Stycz. 19. Czerw. 7. Wrześ. 3. Listopada.

Płońsk. Jarm. 4. we Wtorek Kwietni, we Wtorek Świąt. na ś. Piotra i Pawła, na s. Bartłomiej, na s. Mikołaj.

Zakroczym. Jarm. 8. 1. Stycz. 14. Lutego, 27. Marca, 3. Maja, 24. Czerw. 10. Sierp. 14. Września, 21. Listopada.

Bielsk. Jarm. 10. Na s. Wal. we Czwart. przed Białą Niedz. w W. Czwart. w wilią Wniebow. Pań. w wilią B. Ciała, w wilią ś. Jana, na ś. Annę, w wilię ścięcia s. Jana, na ś. Urszulę, na s. Tomasz.

Bodzanów. Jarm. 6. 26. Stycz. na Półp. na s. Stanis. 27. Wrześ. 18. Paźdz. 23. List.

Drobin. Jarm. 10. 6. Stycz. 24. Lut. 28. Marca. 1. Maja, 13. Czerw: 22. Lip. 6. Sierp. 21. Wrześ. 28. Paźdz. 25. Listopada.

Czerwińsk. Jarmar. 4. Na 3. Króle, na s. Wojciech, na s. Małg. na ś. Marcin.

Wyszogrod. Jarm. 7. Na s. Maciej, na Wniebow. Pań. na s. Józef, na s. Jakób, na s. Michał, na s. Barb. na s. Tomasz.

Obwód Lipnowski.

Lipno. Jarm. 14. po 3. Królach, po N. P. Grom. po Niedz. Kwiet. po Niedz. Przew. po Wniebow. Pańsk. po B. Ciele, po N. P. Skap. po Przemien. Pańsk. po Podwyż. s. Krzyża, po s. Mich. po s. Szym. Juda, po s. Barbarze, w pierwsze Poniedziałki.

Rypin. Jarm. 12. Na N. rok, na N. P. Grom. na Niedz. białą, na s. Wojciech, na s. Trójcę, na s. Jan, na s. Jakób, na s. Bartł. na ś. Mich. na s. Szym. Judę, na s. Marcin, na s. Mikołaj.

Dobrzyn nad Wisłą. Jarm. 12. W Pon. po N. roku, po s. Agniesz. po s. Macieju, po niedz. przewod. po s. Janie Nepom. po s. Ant. po s. Piotrze i Paw. po s. M. Mag. po Wniebow. P. M. po s. Franc. po s. Łuk. po Niepok. Pocz. P. M.

Skąpe. Jarm. 10. Na 3. Króle, na s. Maciej, na Zwiastow. P. M. na s. Stanis. na s. Ant. na s. Małg. na Wniebow. P. M. na Narodzenie P. M. na s. Franc. na s. Marcin.

Dobrzyn nad Drwęcą. Jarm. 12. we Wtor. po N. roku, po Zapustn. Niedz. po Niedz. 2. postu, po Kwiet. Niedz. po s. Wojc. po s. Filipie, po s. Janie, po s. Jakóbie, po s. Bartł. po s. Mich. po s. Jadw. po s. Katarz.

Kikol. Jarm. 12. W poniedz. przed s. Agn. po s. Wal. po Srod. po s. Wojc. po s. Trójcy, po s. Ant. po s. Piotr. i Paw. po ś. Jakób. po s. Rochu, po Wszystkich ss. po s. Tekli, po s. Tomaszu.

Bobrowniki. Jarmar. 5. Na Oczysz. P. M. na s. Wojc. na Wniebow. P. M. na s. And. na s. Franciszek.

Obwód Mławski.

Mława. Jarm. 7. Na s. Trójcę, na s. Piotr. na s. Wawrzyńca, na s. Mat. na s. Szym. na s. Mikołaj, na s. Maciej.

Raciąż. Jarm. 5. Na Z. Świąt. na Nawied. P. M. na s. Mich. na s. Agn. na s. Wojc.

Bieżuń. Jarm. 4. W poniedz. po s. Małg. po Nar. P. M. po ś. Mik. po Kwiet. Niedz.

Sierpc. Jarm. 6. W poniedz. po N. P. Grom. po s. Grzeg. po s. Wojc. po s. Wicie, po Podwyż s. Krzyża, po s. Łucyi.

Kuczborsk. Jarm. 8. Na s. Maciej, na s. Józef, na s. Stanis. w poniedz. po B. Ciele, na s. M. Mag. na s. Bartł. na s. Franc. na Ofiarowanie P. Maryi.

Szreńsk. Jarm. 9. W poniedz. po 3. Król. na d. przed s. Paw. w Czwart. po Popielcu, w Czwart. przed Kwiet. Niedz. w wilią s. Stanis. we Wtorek Świąt. na d. przed s. Jan. na s. Jakób, na s. Józef.

Obwód Prasnyski.

Prasnysz. Jarm. 9. Na N. rok, na Kwiet. Niedz. na s. Wojc. na Wniebow. P. M. na B. Ciało, na s. Jan, na Narodz. P. M. na s. Franc. na s. Katarzynę.

Chorzele. Jarm. 8. W poniedz. po B. Ciele, na N. P. Szkap. na Narodz. P. M. na Wszyst.

świętych, w Zapusty, w Kwiet. Nied. na ś. Filip, na ś. Mikołaj.

Ianów przy granicy Pruskiéy. Jarmar. 8. W poniedz. po ś. Kaju, 3. Maja, po ś. Janie, po ś. M. Mag. po ś. Bartłom. 16. Wrześ. 15. Października, po ś. Andrzeju.

Krasnosielce. Jarm. 8. 26. Stycz. 25. Marca, 8. Maja, 29. Czerw. 10. Sierp. 21. Wrześ. 4. i 30. List. Targi tygodniowe w każdy Pon.

Ciechanów. Jarm. 3. Na ś. Małgorz. na ś. Marka, na Półpoście.

Obwód Pułtuski.

Pułtusk. Jarm. 9. Na 3. Króle, na N. P. Grom. na Półpoście, na ś. Stanis. na ś. M. Mag. na ś. Trójcę, na ś. Jadw. na Narodz. P. M. na ś. Elżbietę.

Wyszków. Jarm. 6. Na ś. Agn. w Poned. biały, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Idzi, na ś. Krzyż, w jesieni na ś. Marcin.

Serock. Jarm. 3. Na Z. Świąt. na ś. Mat. na ś. Andrzej.

Nasielsk. Jarm. 8. na ś. Agn. na Srodop. na ś. Wojciech, w Okt. B. Ciała, na ś. Jakób, na ś. Michał, na Wszys. śś. na ś. Barbarę.

Rożan. Jarm. 4. 1. Maja, 24. Czerwca, 8. Września, 1. Listopada.

Nowe Miasto. Jarm. 9. 6. Stycz. w Poned. wstęp. we Czwart. przed Niedz. wstępną, na Wniebow. Pań. w Poniedz. po ś. Trójcy, na ś. Roch, na Narodz. P. M. na ś. Jadwigę, na ś. Andrzey.

Maków Jarm. 6. Na ś. Maciej, na B. Ciało, na ś. Bartł. na ś. Mich. na ś. Leonard, na ś. Tomasz.

Obwód Ostrołęcki.

Ostrołęka. Jarm. 8. W poniedz. po ś. Agn. po ś. Walen. po ś. Józefie, po znalez. ś. Krz. po Nawiedz. P. M. po Podwyż. ś. Krzyża, po Wszys. śś. po ś. Mikołaju.

Czyżewo Jarm. 7. Na N. rok, 10. Kwiet. na ś. Stanis. 25. Lip. 29. Wrześ. 28. Paźdz. na Niepok. Pocz. P. M.

Nur. Jarm. 3. We Srodę pierwszą postu, we Srodę po Z. Świąt. we Srodę po ś. Jadw.

Brok. Jarm. 5. 21. Stycz. na Wstępy, 13. Lipca, 29. Września, 13. Grudnia.

Ostrów. Jarm. 3. Na Srodop. na B. Ciało, na ś. Jadwigę.

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE.

Obwód Siedlecki.

Siedlce. Jarm. 9. Na 3. Króle, na N. P. Grom. na Wstępy, na ś. Flor. na ś. Trójcę, na ś. Jan, na ś. Annę, na ś. Mat. na ś. Marc.

Mordy. Na s. Kaź. — *Mokobody.* Na ś. Jad.

Węgrów. Jarm. 6. Na ś. Agniesz. na Srodop. 1. Maja, 29. Czerw. na ś. Idzi. 21. List.

Liw. Jarm. 4. we Czwar. przed Nied. Starozap. przed Niedz. Kwiet. przed Z. Świąt. przed Wszyst. śś.

Miedzna. Jarm. 3. 25. Mar. 8. Maja. 6. Grud.

Obwód Łukowski.

Łuków. Jarm. 5. W poniedziałek Kwietni, w Wielki Poniedziałek, w Poniedz. Przewodni, w Poniedz. Świąt. na Narodz. N. P.

Parysów. Jarm. 12. w poniedz. po ś. Małg. po Wniebow. P. M. po ś. Mat. po s. Łuk. po ś. Katarz. po Nawróc. ś. Paw. po ś. Łuc. na wstępy, w Białą Niedz. w przew. Nied. w Z. Świąt. na ś. Jan.

Łaskarzew. Jarm. 13. na 3. Króle, w Nied. Starozap. na ś. Kaźm. w Niedz. Kwiet. na Znal. ś. Krzyża, na Z. Świąt na ś. Piotr. i Paw. na ś. Annę, na Wniebow. P. M. na podwyż. ś. Krzyża, na ś. Franc. na Wszys. śś. na ś. Andrzey.

Stoczek. Jarm. 12. W poniedz. po 3. Król. po ś. Agniesz. po półpoś. po ś. Wojc. w wilią ś. Fil. i Jak. na ś. Jan Chrzcic. po ś. Kil. po ś. Wawrzyń. po ś. Franc. po ś. Karolu, na ś. Lambert, w wilią ś. Mateusza.

Zelechow. Jarm. 11. na Oczysz. P. M. na ś. Maciej, na ś. Wojc. na ś. Stanis. na ś. Jan Chrzcic. na ś. M. Mag. na Wniebow. P. M. na ś. Łuk. na ś. Marcin, na Niepok. Pocz. P. M. na ś. Jana Ewangielistę.

Adamow. Jarm. 7. na 3. Króle, na ś. Kaźm. na ś. Fil. i Jakóba, na ś. Jan Chrzcic. na ś. Bartł. na ś. Jadw. na ś. Jędrzej.

Bobrowniki. Jarm. 7. na N. rok, 24. Lut. 25. Marca, 1. Maja, 6. Czerw. 2. Lip. 6. Grud.

Obwód Bialski.

Biała. Jarm. 2. na ś. Annę, na Z. Świąt.

Kodeń. Jarm. 2. na Z. Świąt. na ś. Mich. podług ruskiego kalendarza.

Łomazy. Jarm. 2. na ś. Piotr, na ś. Wojc.

Piszczac. Jarm. 4. w Poniedz. po N. roku, 1. Kwiet. 1. Lip. 27. Października.

Terespol. Jarm. 2. 21. Marca, w złoty piąt. po W. nocy ruskiej.

Łosice. Jarm. 11. na ś. Agniesz. na Srodop. w Kwiet. Niedz. na przewod. Niedz. ruską, na ś. Jan Chrzcic. na ś. Jan Chrzcic. ruski,

na Wniebow. ruskie, na ś. Michał, na ś. Michał ruski.

Sarnaki 6 *mil od Siedlec*. Jarm. 3. na Srodop. na ś. Stanis. na ś. Łukasz.

Sokołow. Jarm. 8. na N. rok, na W. Czw. na Wniebow. Pań. na B. Ciało, na ś. Małg. na ś. Roch, na ś. Mich. 13. Października.

Janow. Jarm. 2. na Wniebow. Pań. na B. Ciało podług rzymsk. i rusk. kalendarza.

Obwod Radzyński.

Radzyń. Jarm. 5. na 3. Króle, na 3. Króle Ruskie, w Białą Niedzielę, na ś. Trójcę, na Wszystkie święte.

Kock. Jarm. 2. 23. Kwiet. 4. Października.

Łysobyki. Jarm. 3. na Zwiast. P. M. na Nawiedz. P. M na ś. Barbarę.

Wisznice. Jarm. 3. na ś. Jerzy, na ś. Jan, na Wniebowzięcie P. M.

Wotyń. Jarmark 1. na ś. Annę.

Międzyrzec. Jarm. 4. na ś. Mikołaj, na N. P. Grom. na przenieś. ś. Mik. na ś. Jak. Ap. (wszystkie podług ruskiego kalendarza).

Włodawa. Jarm. 4. na Z. Świąt. na ś. Jan Chrzcic. na Wniebow. P. M. na Pokr. podług ruskiego kalendarza.

Sławatycze. Jarm. 4. na ś. Wojc. na ś. Jan Chrzcic. na Wniebow. P. M. na s. Marcin.

Ostrow Jarm. 3. na Wniebow. Pań. na ś. Wawrzyniec, na s. Jadwigę.

Komorowka 7. *mil od Siedlec*. Jarm. 2. na ś. Piotr, na ś. Andrzej.

WOJEWÓDZTWO AUGUSTOWSKIE.

Obwód Augustowski.

Suwałki. Jarm. 9. 6. Stycz. 7. Lutego, 21. Marca, 3. Maja, 13. Czerw. 16. Lip. 9. Paźd. 30. Listopada.

Augustow. Jarm. 6. na N. rok, w Kwiet. Niedz. na ś. Ant. na ś. Piotra i Paw. na ś. Bartł. na ś. Marcin.

Szczuczyn. Jarm. 9. Pryncypal. Jarm. 4. trwających po 15. d. na 3. Króle, na ś. Mac. na ś. Wojc. na ś. Kaźm. reszta mniejszych, na ś. Jan, na ś. Wawrzyń. na ś. Mich. na ś. Marcin, na ś. Mikołaj.

Grajewo. Jarm. 4. Na ś. Józef, na ś. Trój. na N. P. Zielną, na Wszystkich Świętych.

Stawiski. Jarm. 5. Na 3. Króle, w W. Czw. 13. Czerw. 4. Paźdz. na ś. Franc. 4. Grudnia.

Rajgrod. Jarm. 6. Na ś. Kaźm. na Zwiast. P. M. na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Annę, na Narodz. N. P. na ś. Franciszek Seraficki.

Jedwabno. Jarm. 13. Na ś. Agniesz. na ś. Kaźm. na ś. Jozef, 8. Kwiet. na ś. Stanisł. na B. Ciało, na ś. Piotra i Paw. na Przem. Pań. na ś. Idzi, na ś. Mat. na d. Zaduszny, na ś. Andrzej, na ś. Tomasz.

Obwód Łomżyński.

Łomża. Jarm. 8. W poniedz. po N. P. Grom. w poniedz. 1. W. postu, w poniedz. po Kwiet. Niedz. na przewod. Niedz. w Poniedz. po B. Ciele, na N. P. Szk. p. w poniedz. po ś. Michale, w poniedz. 1. po ś. Stanisławie.

Kolno. Jarm. 7. na ś. Grzeg. na ś. Wit, na ś. Kilian, na ś. Jakób, na ś. Bartł. na ś. Łukasz, na ś. Katarzynę.

Zambrow. Jarm. 9. na ś. Wal. na półpoś. na ś. Stanis. na Z. Świąt. na ś. Piotr. i Paw. na ś. Piotra w okowach, na ś. Idzi, na ś. Łukasz, na ś. Łucyą.

Nowogrod. Jarm. 8. w poniedz. po 3. Król. po ś. Agniesz. po ś. Macieju, po ś. Stanis. po ś. Janie Chrzcic. po ś. Małg. po Narod. N. P. po ś. Szymonie Judzie.

Wysokie Mazowieckie. Jarmark. 7. na 3. Króle, w Niedz. Starozap. w Kwiet. Niedz. na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Jan Chrzcic. na Narodz. N. P. na wszystkich świętych.

Tykocin. Jarm. 7. Na N. P. Grom. 2. dni trwający, na s. Benedykt, na ś. Trójcę, na ś. Wincenty, na ś. Franc. na ś. Marcin, na s. Tomasz.

Sniadow. Jarm. 7. na ś. Walen. na ś. Józef, na ś. Filipa i Jak. na wszys. śś. na ś. Tom.

Obwod Sejneński.

Sejny. Jarm. 3. na ś. Kaźm. na ś. Stanis. na ś. Mikołaj.

Sereie. Jarm. 5. na Wniebow. Pań. w 10. piątek po W. nocy, na N. P. Szkap. na s. Szymona Judę, na ś. Tomasz.

Wizajny. Jarm. 5. na Ziel. Świąt. na ś. Małg. na ś. Michał, na tydzień przed B. Narodz na Wniebow. P. M. w Zapus. ponied. w Kwietnią Niedzielę.

Filipowo. Jarm. 7. na tyd. przed Zapust. w poniedz. po Kwiet. Niedz. w poniedz. Z. Świąt. na Wniebow. P. M. na ś. Mat. na ś. Marcin, na tydzień przed B. Ciałem.

Obwód Kalwaryiski.

Wilkowyszki. Jarmark. 3. na ś. Józef, na Wniebow. Pań. na Nawiedz. P. M.

Kalwarya. Jarm. 4. na Wniebow. Pań. na ś. Jan, na ś. Bartł. na ś. Marcin.

Wysztyniec. Jarm. 4. na ś. Kaźm. na ś. Ierzy, na ś. Trójcę, na ś. Szymona Iudę.

Olita. Iarm. 5. na ś. Kaźm. na ś. Ierzy, na Wniebow. Pań. na B. Ciało, na Wniebowzięcie P. Maryi.

Obwod Maryampolski.

Maryampol. Jarm. 7. na 3. Króle, na ś. Trójcę, na Wniebow. P. M. na ś. Michał, na ś. Ierzy, na wszyst. śś. na ś. Piotr.

Władysławow. Jarm. 3. na N. P. Grom. na ś. Piotra i Pawła, na Niedz. 1. Adwen. Każdy z tych Jarmarków trwa 3. tygodnie.

Bakałarzewo. Jarm. 4. na Półpoście, na 3. Króle, na ś. Wojciech, na ś. Jan Chrzcic.

JARMARKI ZAGRANICZNE.

Berdyczów. Jarmarków 3. 26. Stycz. 9. Kwietnia, 23. Czerwca.

Białystok. Jarmark na ś. Jan Chrzciciel.

Brody. Jarmarków 2. Na 3. Króle, na ś. Łukasz.

Brześć Litewski. Jarmark na ś. Agnieszkę.

Bydgoszcz. (Bromberg). 2. znaczne Jarm. 1szy od 17. do 21. Maja. 2gi od 18. do 22. Listopada; 1go dnia zawsze zazwyczaj targ na konie. 2. pośledniejsze jarmarki; 1szy w Poniedz. Wtor. i Srodę ostatnich dni Stycznia; 2gi w Poniedz. Wtorek i Srodę po ś. Jakób. na wełnę. 1. w 1sze 3. dni jarm. po ś. Jak. 2. 3 dni ostatniego tygodnia List.

Dubno. Jarmark na ś. Piotra i Pawła.

Elbląg. Jarmark. 2. 22. Lipca, na ś. Marcin.

Francfort nad rzeką Odrą. Jarm. 3. W poniedz. po Reminiscere, w poniedz. po ś. Małg. w Poniedziałek po ś. Marcinie.

Gdańsk. Jarm. 2. Na ś. Dominik. na ś. Marc.

Gniezno. Jarm. 8. W poniedz. po 3. Król. po ś. Mac. po ś. Wojc. po ś. Trójcy, po ś. Annie, po ś. Bartł. po ś. Kar. Borom. po ś. Andrz. zawsze współkramny i bydlny.

Grodno. Jarmark na Podwyższenie ś. Krzyża.

Jarosław. Jarm. 3. Na popielec, na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Jędrzej.

Kempno. Jarm. 7. Na 3. Króle, w Poniedz. po Niedz. wstęp. na ś. Jerzy, na ś. Trójcę, na ś. Dom. na Franciszek, na ś. Katarzynę.

Kraków. Jarm. 7. Na Jubilatę, na ś. Stan. na ś. Wit, na ś. Jan Chrzc. na ś. Piotr w okowach, na ś. Michał, na ś. Jadwigę.

Królewiec. Jarm. w Poniedz. przed ś. Janem.

Lipsk. Jarm. Na Nowy rok, w Niedz. Jub. po ś. Michale.

Lwów. Kontrakty na 3. Króle i ś. Agnieszkę.

Mińsk. Kontr. na ś. Józef, Jarm. na ś. Andrzej.

Poczajów, miasto na Wołyniu. Jarm. 2. 1szy 4roniedzielny na Z. Swiąt. Ruskie, 2gi 4roniedzielny na uspenie Ruskie; — na bydło konie i na różne towary.

Poznań. Jarm 4. W niedz. wstępną, na ś. Jan, na ś. Michał, na ś Łucyą.

Przemyśl. Jarm. 2. Na ś. Piotra i Paw. na ś. Michał.

Ryga. Jarmark wielki od 5. Sier do 7. Wrześ.

Swisłocz. Jarm. 2. Od 1. do 5. Maja: na ś. Bartł. Wielkie sklepy z izbami, gabinetami, na końcu placu jar wymurowane, są najwygodniejsze w całym kraju.

Toruń. Jarm. 3. Na 3. Króle, na ś. Trójcę, na ś. Szymona Judę.

Wilno. Jarmark wielki na 3. Króle.

Yzyatyw na Podolu. Jarm. 2. Na ś. Jan, na ś. Tomasz, — trwają przez 4. tygodnie.

Zelwa w województ. Nowogrodzkiem. Jar. wielsław. 4. Sierp. który trzy tygodnie trwa.

Zółkiew. Jarm. Na 3 Króle, na ś Piotr. i Paw.

Wrocław. Jarm. 8. Na Srodop na Niedz. przewodnią, 5. Czerwca na wełnę, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzatę: na Nar. N. P M. 2. Listopada na wełnę, na ś. Elżbietę.

TABELLA PRZYCHODU I ODCHODU POCZT

Konnnych i Wozowych, do Warszawy i z Warszawy, z wyszczególnieniem dni i godzin.

(Numer przy Odchodzie Poczt położony, oznacza w której Expedycyi się Listy oddaia)

NIEDZIELA.

Przychodzą. — Z rana. Poczta konna Kaliska, Poznańska, Berlińska i z Wrocławia.

Po południu. — Poczta konna Toruńska i Płocka.

W wieczor. — Poczta osobowa Kaliska.

Odchodzą. *N.* 2. o god. 2. w południe, Poczta konna Siedlecka i Brzesko-Litewska do Rossyi na Miłosnę, Mińsk, Kałuszyn Mingosy, Siedlce, Zbuczyn, Międrzyrzec, Białą, Zalesie, do Brześcia Litewskiego, z kąd odchodzi do tamecznych Prowincyi Rossyiskich, Moskwy etc.

PONIEDZIAŁEK.

Przychodzą. — Poczta wozowa Wrocławska, Poznańska i Kaliska.

Po południu. — Poczta konna Wrocławska, przez Kalisz, Sieradz i Piotrków razem i z Częstochowy.

W wieczor. — Poczta kuryerska Peterburska i konna Królewiecka.

Odchodzą. *N.* 1. o g. 3. po południa, Poczta Konna Poznańska i Berlińska, na Ołtarzew, Błonie, Sochacz: Łowicz, Kutno, Krośniewice, Kłodawę, Koło, Słupcę, do X. Poznańskiego, Wrocławia, Berlina, Lipska, i całych Niemiec północnych, Francyi, Hollandyi i t. d. z Łowicza traktem fabrycznym przez Stryków, Zgierz, Łodz, Pabianice, Łask, Zduńską Wolą do Sieradza.

Odchodzą. — *N.* 1 o g, 2 z południa. — Poczta konna Petersburska i Królewiecka, Grodzienska, na Jabłonnę, Serock, Pułtusk, Sieluń, Ostrołękę, Miastków, Łomżę, Szczuczyn, Grajewo, Raygrod, Augustów, Suwałki,

Kalwaryą, Maryampol, Weywery, do Kowna, z Pułtuska na Maków, Prasnysz, Mławę, Niborg do Królewca i całych Pruss Wschodnich, z Jabłonny do Nowodworu i Modlina; z Maryampola na Wyłkowyszki, Wierzbołów do Stołupian w Prussach; z Augustowa na Lipsk do Grodna, Rygę do Petersburga.

N. 3 o g. 2. z południa. Poczta konna Białostocka i Grodzieńska na Jabłonnę, Serock, Wyszków, Budy, Dybki, Ostrów, Zambrów, Mężenin, Tykocin, Złotoryą do Białegostoku, na Grodno do Wilna.

N. 4 o g, 4. Poczta konna Toruńska i Płocka, na Błonie, Socha zew, Łowicz Gombin, Gostynin, Kowal, Włocławek, Nieszawę, Słudzewo, Toruń, Bydgoszczę, Chełmno, Grudziąz, Kwidzyn, Gniew, Czczew, do Gdańska, z Sochaczewa na Wyszogrod do Płocka, zaś z Włocławka do Lip: tą pocztą odchodzą wszelkie Listy w Brzesko Kujawskie, Płockie i Inowrocławskie, Gnieznieńskie, Chełmińskie i do Pruss Zachodnich.

WTOREK.

Przychodzą. — W południe. — Poczta Konna Kaliska, Poznańska, Berlińska i z Wrocławia.

W wieczór. Poczta wozowa Siedlecka i Brzesko-Litewska.

Odchodzą. N. 2 o g. 12 z południa. Poczta wozowa Lubelska na Piaseczno, Górę, Mniszew, Ryczywoł, Kozienice, Granicę, Puławy, Markuszów, Lublin, Piaski, Krasnystaw, Stary Zamość do Zamościa. Z Kozienic do Radomia. Tą pocztą odchodzą wszelkie Listy w Sandomierskie, Galicyą, do Lwowa, Wołynia, Podola, Ukrainy, Krymu, Turcy i całey Azyi, Persyi i t. d.

N. 4 o g. 4. Poczta Wozowa Piotrkowska i Listowa Wrocławska, na Janki, Tarczyn, Mszczonów, Chrzczonowice, Rawę, Lubochnią, Tomaszów, Wolborz, Piotrków, wozkowa i konna, na Tuszyn, Łódź, Pabianice, Łask, Sieradz, Kalisz do Wrocławia i Saxonii, tudzież w Sieradzkie i Wieluńskie.

N. 1 o g. 7 z południa Poczta wozowa Kaliska, Poznańska, i Wrocławska, na Ołtarzew, Błonie, Sochaczew, Łowicz, Kutno, Krośniewice, Kłodawę, Koło, Słupcę, do W. X. Poznańskiego, Berlina, Lipska, i całych Niemiec północnych, Francyi, Anglii, Holandyi, Belgii; Północnéj Ameryki, z Koła do Kalisza, Wrocławia, Szląska.

N, 1 o g, 7 z południa. Poczta osobowa Kaliska tym trakt m iak wyżey, z Koła na Turek Kalisz do Wrocławia i t, d.

ŚRODA.

Przychodzą. — Z rana, Poczta wózkowa Białostocka i Grodzieńska przez Tykocin.

Z rana. Poczta wozowa Krakowska z Kielc, Radomia i Opatowa.

Odchodzą, — *N*, 1 o g, 3 z południa. — Poczta konna Kaliska, Poznańska i Berlińska, tym samym traktem iak wozowa.

N, 2 o g, 2 z południa, Poczta wozowa Siedlecka i Brzesko-Litewska tym samym traktem iak konna.

N, 3 o g, 6 z południa, Poczta konna Krakowska na Janki, Tarczyn, Bełsk, Białobrzegi, Jedlińsk, Radom, Orońsk, Szydłowiec, Suchodniów, Kielce, Chęciny, Jędrzejów, Wodzisław, Miechów, Michałowice, do Krakowa, z Krakowa do Zachodniey Galicyi, Morawii, Węgier, Czech, Austryi i Szwaycaryi, Włoch i etc. z Radomia na Iłżę, do Opatowa, tudzież na Przysuchę do Końskich, z Białobrzeg do Nowego Miasta, z Chęcin do Małagoszcza i t, d.

CZWARTEK.

Przychodzą, — Zrana, Poczta wozowa Lubelska, Zamoyska, i konna Lwowska.

Z rana. Poczta konna Toruńska i Płocka.

dito, Poczta konna Krakowska z Radomia i Kielc.

Przed południem, Poczta wozowa Petersburgska, Królewiecka i Nowodworu.

Odchodzą, N, 3 o g, 12 w południe. Poczta listowa kurjerska do Petersburga, tym samym traktem iak konna.

N, 3 o g, 11 z rana. Poczta wozowa Petersburska i Królewiecka tym samym traktem iak wyżey do Kowna, z kąd na Rygę do Petersburga, z Pułtuska na Maków, Prasnysz, Mławę, Niborg, do Królewca i całych Pruss Wschodnich; z Jabłonny do Nowego Dworu i Modlina, z Łomży przez Tykocin, do Białegostoku i do Grodna.

N, 4 o g, 6 z południa. Poczta konna Toruńska i Płocka, tym samym traktem iak wyżéj,

PIĄTEK.

Przychodzą, — Z rana, Poczta wozowa Toruńska Płocka.

Z rana, Poczta konna Siedlecka i Brzesko-Litewska.

W południe. Poczta Konna Poznańska, Berlińska i z Kalisza.

Odchodzą, — *N*, 3 o g, 2 z południa. Poczta wózkowa Białostocka, i Grodzieńska, tym samym traktem iak konna.

N, 3 o g, 6 z południa. Poczta Konna Krakowska tym samym traktem iak wyżéj.

SOBOTA.

Przychodzą, — Z rana, Poczta wozowa Piotrkowska, Wrocławska, z Kalisza Sieradza i Częstochowy.

Z rana, Poczta konna Krakowska z Kielc, Radomia i Opatowa.

W wieczór, Poczta konna Lubelska, z Zamościa i Lwowa.

dito, Poczta Konna Petersburgska i z Nowego dworu.

Odchodzą, — *N*, 4 o g, 12 w południe, Poczta wozowa Toruńska, Królewiecka, tym samym traktem iak konna.

N, 2 o g, 3 z południa, Poczta konna Kaliska, Poznańska i Berlińska, tym samym traktem iak wozowa.

N, 2 o g, 6 z południa, Poczta konna Lubelska, tym samym traktem iak wozowa.

N, 4 o g, 6, z południa, Poczta konna Wrocławska, tym samym traktem iak wozowa.

N, 3, o g, 6, z południa, Poczta wozowa Krakowska tym samym traktem iak konna.

Uwagi. *Listy wszystkie do Expedycyi konnéj należące, godziną iedną, pakiety zaś i pieniądze, które wozową Pocztą odesłane bydź mają, dwoma godzinami przed oznaczonym odejściem Poczty przyimowane będą; do Poczt zaś z rana o godzinie 8 odchodzących dniem wprzódy do godziny 6 wieczorem do Expedycyi oddawane bydź powinny.*

Główny Urząd Pocztowy Nadworny
Sekretarz Dyrekcyi Glney Poczt
Pełniący obowiązki Naczelnika

(podp:) ***MARKOWSKI.***